

Wampie. De roman van een zorgeloze zomer

A. den Doolaard

bron

A. den Doolaard, *Wampie. De roman van een zorgeloze zomer*. Em. Querido's
Uitgevers-maatschappij, Amsterdam 1938

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/dool001wamp01_01/colofon.htm

© 2008 dbnl / erven A. den Doolaard

Voor Erie

Hoofdstuk I

Wampie werd wakker.

Er zijn mensen wier ogen opengaan net zo snel als een deur wanneer er hard aan getrokken wordt: zo zie je niets, en dan opeens het hele binnenste van het huis. Hun hoofd lijkt het kastje van een kiektoestel: eerst is er niets dan het gladde rustige slapen, altoos eender, net als het gladde doffe overtrek van het kiekkastje. Maar dan wordt er plotseling op een geheimzinnig veertje gedrukt, en het glanzende oog, dat diep binnenin sliep, schiet met een ruk naar voren en kijkt je groot aan.

Maar zo ontwaakte Wampie nooit. Haar wakkerworden leek meer op het langzame neerwarrelen van een blaadje van tak tot tak en dan in glijvlucht naar de grond. Want opstaan deed Wampie nooit: ze viel altijd uit bed. Wanneer ze voelde dat ze wakker moest worden, omdat de wekker twee keer afgelopen en er drie keer op haar deur gebonsd was (een keer door haar zusje, een keer door moeder en een slotbons van vader, die bonst zoals alleen een man bonzen kan, die haastig naar kantoor moet, en dan zijn ganse ergernis over de afgelopen en komende vier en twintig uur, plus over het feit, dat hij een geliefde maar ogenschijnlijk luie dochter heeft, in één machtige bons onlaadt) - dan, door die slag wanhopig losgeschud uit de boom harer dromen, die nog tussen de sterren doorgroeide hoewel het allang dag was, dwarrelde ze naar omlaag. Dromen

van deze en vorige nachten schoten voorbij als dunne takken, waar ze zich niet aan vast kon klemmen: en dan, met een schok, de aarde, waar ze net op neer kwam als een vallende poes: op vier pootjes.

Ze draaide zich met een ruk om, spartelde even op haar buik en trok armen en benen in, zodat de dekens ineens krom stonden. En toen kregen de witte lakens plotseling een donkere franje van verwarde zwarte krullen; want 's avonds, wanneer ze weggleed in de slaap gleed haar hele lichaam mee omlaag, omdat ze net zo lang wurmde tot ze haar kruin op de plek had, waar een normaal mens zijn schouderbladen bergt. Vanonder die opduikende kruin kwam een stem; en die stem gaf geen gaap, want Wampie gaapte alleen wanneer een man haar verveelde, maar een gekreun, dat van dichtbij beluisterd, drie woorden vormde: 'Ik heb buikpijn!'

Nauwelijks had ze die woorden er uitgekreund of de dekens begonnen te lijken op de aardkorst in de periode van haar ontstaan. Het golvende heuvelruggetje in het midden maakte een kwartdraai rechts en flapte toen in elkaar. Aan de twee blote armen, die zo gretig op de vloer toeschoten alsof het een wei was waar bloemen te plukken vielen, zou je denken dat het een groot kind was dat uit bed kroop; want haar armen waren rond en poezel, met een kneepje aan de voorkant van de elleboog, dat tegelijk met de kuiltjes in de wangen tegen het einde van de schooltijd pleegt te verdwijnen. Maar het zijden nachthemd dat nu volgde hing in een

onbescheiden bochtje onder twee lichaamsdelen uit, die tezamen precies een fikse ronde aardbol vormden; met dit verschil, dat de putjes, die de echte aardbol volgens geleerden aan de beide polen pleegt te hebben, hier in een veel bewonderenswaardiger tegendeel waren verkeerd.

De seconde daarna deden deze twee bewonderenswaardige rose tegendelen mee met het droogzwemmen op de rietmat naast het verlaten bed. Dit was de laatste phase van het wakkerworden; en toen pas deed Wampie haar bruine ogen open.

Voor zonsopgang was het begonnen te regenen zoals het op films regent: in harde en onophoudelijke gietergudsen tegen de ruiten. Maar nu stond de zon in de biggelende druppels te pralen. Wampie keek er niet naar; door het rolgordijn van haar wimpers en het overgordijn van haar voorhoofdslokken staarde ze strak naar de kalender, die naast het nachtkastje tegen de muur stond. Dat was voor het gemak; want nu hoefde ze maar één arm uit te strekken om te zien, of ze wel buikpijn kon hebben.

Terwijl buiten de wolken over glimmende daken wit naar de horizon wegzeilden, bladerde ze door de niet-afgescheurde blaadjes (dat gebeurde eens in de maand) om de laatste buikpijndag te vinden. De monumentale I, met daarboven dunnetjes 'Woensdag' leek op een sombere grafzerk in een bloemenbed; want met rood en blauw en geel en paars en groen potlood, maar vooral met rood, waren er hele boeketten asters en margrietten

en klokjes en paardebloemen omheen getekend; geen anjers en rozen, haar lievelingsbloemen, want dat was te moeilijk.

‘Vorige week Woensdag, en nu is he Donderdag. Vandaag moet ik de hele dag notulen van de vergadering van commissarissen tikken; en allen al vanwege wat die kerels er uit slaan, altijd even lang en onbegrijpelijk, zou je communist of liever nog iets ergers worden’ peinsde ze. ‘Maar als ik het tot Zaterdag uithoud, dan kan ik Maandag buikpijn hebben, en is meteen de kop van de week af. Laat ik me maar gaan wassen en tien minuten te laat komen. 't Hoeft nite, ik heb tijd genoeg, maar daarom juist hoeft het wèl. Uit protest.’

Protest tegen den chef de bureau, meneer Wonder, met zijn fletse platte haren en onrustig heen en weer schietende ogen, die steeds op de boezems van de typistes bleven rusten om dan een paar seconden daarna weer op een andere buit los te fladderen, net twee darren die met hun angels en zuignapjes van bloem tot bloem vlogen; protest tegen het verroest ijzeren hekje waar ze op uit keek, en dat samen met de door antowalm aangevreten hulstboom er tegenaan de strijd tussen natuur en techniek symboliseerde, waarbij de natuur het al afgelegd had, voor ze een kansje tot bloei had gekregen; protest tegen juffrouw Nietes in de keuken, met haar toetje en kussentjesvingers, die dikke vellen in haar elf-uur-koffie schonk hoewel ze er van gruwde; protest tegen het stilzitten op het stoeltje achter de ratelmaschine, waar ze een eeuwige billenkriebel van

kreeg; protest tegen de vijftien gulden in de week, die ze met haar twintig jaar verdiende en waar ze thuis een tientje kostgeld van moest dokken, zodat ze nooit een kousenwinkel kon binnenstappen zonder eerst stiekum haar beursje om te keren; protest tegen het protest van haar moeder dat ze zoveel nieuwe kousen kocht, terwijl er nog een knoedel ouwe geladderde lagen, waar ze niet aan toe kwam, omdat ze's a vondt een stukje van het lokkende leven naar zich toe probeerde te graaien waar ze overdag negen uur lang om moest zuchten; protest tegen de kantoorkelder, waar je je een dagelijks opnieuw ingekuilde en door kille ergernis aangevroren aardappel ging voelen, terwijl buiten de wind door de dennen ruiste en de bloemen wiegewaaiden in de wei; een protest, dat nu opeens een stamp voetend driftprotest werd tegen het haarpennetje, dat tijdens de nacht van de toilettafel (sinaasappelenkist met cretonne overtrek) afgeslaapwandeld was en het witte jurkje, dat een torn onder de oksel vertoonde, en de kousen wier gezamenlijke ladders makkelijk tot op straat reikten; en ze sliep op de derde verdieping.

‘Wampiel!’ klonk een kreet. ‘De thee wordt koud!’

‘...Neen!’ schreeuwde ze terug. En iets zachter, zodat het geluid net achter de deur bleef: ‘Stikken jullie allemaal. Ik wil geen thee. Ik wil..... ik wil....’ Ze gooide zich op bed, met haar armen voor haar gezicht, en er liepen tranen in het kinderlijke kneepje tussen haar onder-en bovenarm.

Buiten stond Kees, met zijn linkervoet op zijn trapper en zijn rechtervoet op de stoep, vlak naast de asbak van no. 23 in de Violenstraat. Wanneer hij zich vooroverboog zag hij net rond de hoek de huizenrij achter het plantsoentje, die hem ijskoud liet op het vierde en vijfde raam van de tweede verdieping na. Vandaar uit zag je enkel zijn voorwiel en het vlaggetje van de voetbalclub op zijn stuur; maar wanneer hij zich dubbel vouwde, na nog eens zijn das rechtgetrokken te hebben, kon hij het raam zien, waarachter Wampie zat te ontbijten; en daarnaast het raam, waarachter het kabinetje was en de gang met de klerenstandaard, waar Wampies witte mantel met de rode tressen hing; en boven het raam glom de dakgoot, die er net zo uitzag als de onzichtbare, maar véél belangrijker dakgoot boven Wampies slaapkamer aan de achterkant. Het waren geen gewone ramen en goten en bakstenen daartussen; het waren dingen, die zonder Wampie dood waren, maar die met het zeker weten van Wampie achter die ruiten, gezichten tegen hem trokken, spottend en grijnzend; om dan, om veertien minuten over achten, wanneer ze over twee minuten de trap af zou komen, trillingen te worden in één grote hartklopping. Hij zag haar zitten, zag haar witte tanden in het brood happen, zag de damp uit haar theekopje langs haar dikke donkere krullen golven, zag, hoe zij met haar hoofd achterover spottend en triomfantelijk lachte toen haar vader haar plaagde met ‘die jongen daar buiten’, zag hoe onder het terugleunen haar borsten

strak werden onder haar witte bloeze, zag haar de trap afrennen, met één hand in haar mantelmouw, terwijl de andere al hollende het opspringende haar gladstreek. En nu kwam het grote ogenblik: haar benen daalden door het portaalgat naar omlaag, maar nu ineens langzaam en voetje voor voetje, omdat ze wist, dat ze mooi waren. En dan, gelijk elke morgen sinds vier weken, krulden zijn lippen zich tot een verre kus op haar wreef, een kus, die ze net nog niet zien kon. Veertig passen waren het van haar portiek tot zijn straathoek. Een halve minuut dus om zich een houding te geven, de neerbuigende houding van den held, die ‘toevallig’ te vroeg van huis is gegaan. Maar na drie dansende passen van haar verafgode benen smolt zijn strakheid al weg in een brede, goedige glimlach, die over zijn gezicht glom als een rimpeling van zonlicht over water (dat dacht hij zelf); als verse roomboter in een vloodje (dat dacht Wampie).

Ze trok langzaam haar rechterschoen aan (die net begon te passen); en toen haar linker (die nog te nauw was van nieuwtje); en terwijl ze vergeefs probeerde om van vijf tenen vier te maken, zie ze gelaten tot haar zusje: ‘Raagje, kijk eens wie er op me staat te wachten?’

Raagje haalde haar handen door haar ongekamde haar en zie, met haar mond vol: ‘Kees natuurlijk. Moet ik daarvoor opstaan?’

Wampie zweeg, en Raagje treiterde door: Al vier

weken dezelfde! Vroeger zei je trouwens: ‘Kijk eens, wie er nù weer staat te wachten. Wat is er met je?’

Wampie slikte haar bitse woorden weer in, die ze er uit wilde gooien, hard en venijnig, zoals ze vroeger als wildebras handevol grint tegen een ruit smeed. Het ging makkelijk, het slikken, want ze was helemaal nat van binnen. Dat kwam van het grote verdriet, dat nog niet half uitgeuild was. En nu nog het kleine verdriet daarbij, de scherpe ergernis van in de klem te zitten. Wanneer ze haar neus van haar tenen tilde zou ze Kees zien, en Kees haar; en ze kòn hem niet meer zien. En wanneer ze met haar neus op haar tenen bleef hangen, dan was dat om haar schoen aan te krijgen, en hij wou niet aan. En haar ganse ergernis over Kees, over zijn slaafse onderdanige kijken, zijn woorden en blikken, die vleierend over haar heen voelden; iets, dat ze vroeger als een liefkozing had ondervonden, en nu als het glibberige glijden van een zemelap over een ruit; de ergernis over haar dolle verliefdheid, die twee weken geduurd had, tot ze merkte, dat ze ook met hem alweer kon spelen; dat alles, samen met het nare kantoorbestaan, schopte ze van zich af samen met de zwarte schoen, die haar kleine tenen kapotdrukte.

‘Zeg hem maar gauw, dat ik al weg ben, Raagje’, zei ze. ‘Je moet trouwens toch naar school.... Hier heb je een dubbeltje voor een reep chocola. Maar dan dadelijk, die boterham kan je best op straat opeten. Gauw, voor moeder uit de keuken komt.’

Ze verstopte zich achter het gordijn. Turend door een

kier zag ze hoe Kees zes keer ongelovig een cirkeltje draaide voor hij wegreed. Gelukkig, als hij hard fietste kwam hij misschien nog op tijd. Ze wist, dat hij bijna elke dag om haar te laat kwam; hij zei van niet, maar hij loog er om. Ridderlijk, zoals hij dacht; laf, zoals zij dacht. Dat was het juist. In het begin was zij verliefd op hem; en terwijl hij moeite deed om tot haar liefde door te dringen, was hij geestig en ondernemend, en groot en sterk; en zij? Ze beefde om dit nieuwe bezit. Tot het ogenblik kwam, waarop zij merkte hoe hij haar nederig achterna liep en haar aanstaarde met ogen vol hulpeloze verliefdheid. Ze merkte, dat ze met hem spelen kon, en hij liet met zich spelen. Dat was het eind van de echte grote liefde; hoe het kwam, dat wist ze niet precies. En de rest was medelij, en een diepe verachting voor de domme mannen. Rust wilde ze hebben. Gelukkig, hij was de hoek om. Ze sprong naar de telefoon, die eigenwijs en nuchter op een laag Japans tafeltje stond. Ze kuchte drie keer, streek over haar rug, alsof ze erge pijn had van het bukken en begon met haar gezicht in rimpels getrokken, een serie huishoudelijke klachten uit te slaan: 'Mina, nu heb je weer een kopje gebroken. Gut, gut, wat heb ik toch een verschrikkelijke was vandaag, en de melkboer, die weer te laat komt.... Verkeerd aangesloten? Neem me niet kwalijk.... snerttelefoon.... Wampie, berg je kousen nou toch es op.... Stilzitten, Wimpie, anders ga je van tafel af.... Toe vader, iedereen kan zich toch wel eens vergissen? En hier heb je een kopje warme koffie.... Ja,

met Mevrouw van Rosande.... ja, meneer Wonder, mijn dochter heeft erge buikpijn,.... alweer, zeg U,.... ja, kou gevat, de mist van gisteren weet U.... ja, ja, ik begrijp, dat overwerk noodzakelijk is.... Goed, dag meneer....’

Ze legde voorzichtig de hoorn op de haak, en onder het opspringen werden de zorgelijke rimpels van daarnet, die ze nodig had gehad als een soort stramien, om er de klagende rol van haar zorgelijke en zorgzame moeder op te borduren, plotseling groefjes van kwaadheid, die nijdige kerfjes trokken tussen haar ogen en naast haar neus: ‘Meneer, zei ik,.... meneer.... rasploert bedoel ik! Een vrouw en twee kinderen heeft-ie, en met Gerda in zijn kamer heeft ie voor een stenogram van vijf regels een half uur nodig....’

Haar moeder kwam binnen. Wampies handen gleden naar haar buik. De groefjes van kwaadheid werden groefjes van pijn. ‘O, moeder, m'n buik deed zo raar, en ik was van plan thuis te blijven, maar ik zal toch maar gaan.... ik zal maar wat Norit kopen. Heeft U misschien een gulden voor me te leen? Enkel een rijksdaalder? Reuze, dan krijgt U vanavond de rest terug.... Tot straks. Dáág!’

Hoed op. Jas aan. Trap af (langzaam). Buitentrap af (vlugger). Naar fietsenstalling (op een holletje). Een rijksdaalder, en ze had nog 7 cent ook! Twee gulden zeven en vijftig, en de zon schijnt, midden in Februari of het zomer is! Trappen, trappen, trappen; straks door alle stoplichten heen! Ze jakkerde de brede laan af, waar ze anders, op weg naar de steno-gevangenis,

altijd langzaam reed, haar hoofd dromerig omhoog, omdat daar in de verte bomen waasden, die in de morgenblauwte het geheim schenen te bergen van een leven, waar zij naar haakte, een leven van haarzelf, een leven, dat tot haar kantoorbestaan van nu stond als een echte, heerlijke, verslindbare boterletter tot de armetierige, zineloze steno-haaltjes op grauwig papier, waar ze nu van bestond, maar die tegelijk de onbreekbare schakeltjes waren van de ketting, waarmee ze dag in, dag uit aan een kantoorstoel zat vastgebonden. Wanneer ze op die bomen toereed, bomen met vogels er in, die heenwieken konden, waar ze wilden, was het net of haar hoofd meezweefde met haar gedachten, en zich losmaakte van haar lichaam, dat doorging met trappen, zoals ook haar vingers doorgingen met jakkeren, wanneer haar gedachten de wijde wereld streelden, die als een onontdekt wild woud buiten de strenge kantoormuren lag.

Hoofdstuk II

Ahasverus de eekhoorn probeerde tevergeefs een laatste vergeten apenoot van gisteren mee te gappen in zijn huppelvlucht naar de sparreboom naast het huis, want op het bospad met het eikenhakhout kwam de kruideniersjongen aan, die hem soms met stenen gooide. Hij rende de boom op tot aan de veilige zevende tak, die hem boven het dak uitbracht, en wachtte gelaten en zonder nieuwsgierigheid op de dagelijkse gebeurtenissen. Eerst kwam er de ruk aan de bel, die met een davering in zijn driehoekige oren schoot. Vlak daarop de doffe dreun in de achterkamer, waarvan Ahasverus net het openstaande raam zien kon, wanneer hij zover de tak opliep, dat hij net begon te zwiepen. Dan schoot het rode gordijn opzij met een gerinkel van ringetjes, en even later knerpte de voordeur en begonnen de stemmen; de hoge stem van den kruideniersjongen en de diepere stem van den apenotenstrooier.

‘Goeie morgen, meneer. Mooi weertje.’

‘Ja. Een half pond krultabak, en een Verkade-koek, en een kilo apenoten....’

Het witte jasje van den kruideniersjongen verdween tussen de berken. De baas kwam de hoek van het witgekalkte huis om, en gooide met geweld de groene luiken open. Over zijn blauwe pyjama had hij een rode deken, met twee spleten, waar zijn armen doorheen staken. Bij de spar gekomen schreeuwde hij naar bo-

ven: ‘Dadelijk, Ahasverus!’ en liep toen op het stukje hei achter het huis toe, waar hij met de bijl een armvol struiken begon af te kappen.

Onderwijl kwam de postbode op het huis toe, donker kijkend als altijd. Ahasverus hoorde, hoe hij iets door de deur naar binnen smeed; daarna verdween hij weer zonder een woord. Ahasverus wachtte, knipogend tegen de vroege zon, die geel en wazig achter de warrige eikenkruinen van de bosrand naar boven klom. Toen de zon zich aan de grijptakken ontworsteld had, draaide Ahasverus zich plotseling om, en zette z'n neusgaten wijd open. Er kwam rook uit de zwarte neusgaten van de witte schoorsteen. Dit was het teken, dat zijn ontbijt onderweg was. En daar kwam de baas ook al aan, in een pilo broek en op rode pantoffels.

Maar wat was er vandaag? Waarom riep hij Ahasverus de boom niet uit? Waarom lokte hij hem niet naar zich toe met een paar gepelde noten, die Ahasverus al op kwam rapen, maar enkel vlak aan de voet van de boom, en alleen, wanneer de baas zich niet bewoog? De baas keek niet op. Hij gooide de noten onverschillig neer, alsof het afval was, dat hij naar buiten smeed; en zodra zijn handen leeg waren, begon hij met een hoofd, dat levensmoe omlaagging als de kop van een zonnebloem laat in de herfst, een stuk geel papier te lezen, dat hij met een ruk uit zijn broekzak trok. En terwijl Ahasverus met de pinda's tussen zijn voorpoten op z'n zijig dichtbehaard achterste in de dorre blâren zat te smakken, dat de wormen onder de grond er

wakker van werden en vol winters welbehagen de stralen van de zon op zijn witte buik voelde kriebelen, liep de baas met opeengeklemd kaken naar zijn kale ontbijttafel, en stutte zijn voeten op het koudgeworden haardijzer, waar enkel nog wat lauwe stinkrook langs omhoogkrinkelde.

‘Veel lezing is vermoeïing des geestes, zei de apostel Paulus’, mompelde hij; maar meteen haalde hij weer de gele brief te voorschijn, en begon de lectuur met een krachtig ‘Verdomme!’

‘Waarde neef Dolf!

Ik weet, dat je me de dood toewenst, en dat is op jouw leeftijd begrijpelijk; gezien dat de eerste spijker, die zich in het deksel van mijn doorkist boort, tevens door de deur van mijn brandkast heenslaat, als ware die niet van staal, maar van zoete koek; zoete koek voor jou. Ik ken je afkeer van zuinig beheer, je onberedeneerd en opbruisend bezwaar tegen soliede beleggingen van een klein, maar stevig gefundeerd fortuin, waar drie generaties voor gezweet hebben. Ik wil je niet die weg ophelpen, en daarom weiger ik aan je herhaald verzoek (ik ben beleefd en zeg dus niet: gebedel) om een hernieuwde studietoelage te voldoen. Je beweert, dat je ijverig geworden bent sinds je voor je houtvestersexamen zakte en Wageningen verliet; een feit, waardoor de inkomsten van een der voornaamste café's aldaar zodanig meezakten, dat de eigenaar, die onze familie-verhouding kent, mij een ver-

ontwaardigde brief geschreven heeft. En je denkt, dat ik je dagelijkse omgang met houtwurmen als een bewijs van je flinkheid opvat. Geef dat malle boswachtersbaantje er toch aan, en kom op kantoor bij de N.V. voorheen Oudeschil, van wie ik een pak voorlopig voor jou onbereikbare aandelen bezit, zodat ze er geen bezwaar tegen kunnen hebben, zelfs door iemand als jij hun grootboeken te laten bekladden....

Gisteren was ik, na vijftien K.M. gewandeld te hebben, bij den dokter, die mijn volkomen herstelde hartslag prees. Ik ontveins mij niet, dat de toename in beterschap ongetwijfeld omgekeerd evenredig is met jouw wensen ervoor, en daarom wil ik je ook nog meedelen, dat ik binnenkort op een grote reis hoop te gaan. Stuur dus je brieven vanaf de 15de April a.s. liever aan mijn advocaat, wiens adres je je zeker nog herinnert in verband met de kleine achterstalligheden, die hij nu ongeveer een jaar geleden voor je regelde. Ik moet je alleen melden, dat hij geen opdracht van me heeft om ook nu geldzaken voor je te behartigen; denk daaraan en bewaar je postzegels voor betere doeleinden. Wanneer ik terugkom, weet ik nog niet. Misschien vind ik je veranderd, dat is tenminste de dierbaarste wens van je oude (zich opnieuw jong voelende)

oom Barend.'

Oom Barend, de oude vrek! Dolf herinnerde zich, hoe oom Barend vroeger wel eens bij zijn eigen vader aan kwam zetten, toen ze nog in het grote huis in Rotter-

dam woonden. Dan weigerde hij aan de koffietafel toe te tasten, met een misprijzende blik op de schaaltes met vlees en koek, en de potten met jam en marmelade. Hij haalde uit zijn actetas een zwart zeiltje met een breed rood elastiek er omheen te voorschijn, en pakte daar vier dikke boterhammen uit, dun gesmeerd en dun belegd met komijne kaas, die er oud en zweterig uitzag. Wanneer hij klaar was, lichtte hij zijn bord op, schudde de kruimels in zijn handpalm, en liet ze door het gootje van zijn holle hand in zijn mond lopen. Op een dag had kleine Dolf, toen al oom Barend's enige erfgenaam, na de maaltijd hardop gezegd: 'Oom, U hebt nog drie kruimeltjes vergeten, daar links in Uw snor'; en sindsdien antwoordde oom Barend met een grauw, zodra kleine Dolf zijn mond opendeed. Dan werd zijn vale gezicht met de vele plooien, die er fijn als een spinneweb overheen liepen, net een stuk zandgrond, wanneer het na een overstroming door het geweld der waterbeken is verwoest. De groeven in zijn wangen, zo diep, dat Dolf er wel zijn pink in had kunnen leggen, en de kerven tussen en naast zijn ogen, die er met hun vele adertjes net als het marmer in de gang uitzagen, dof en hard, waren dan schrikwekkend om te zien. Dolf herinnerde zich wel vaag de verhalen van zijn vader, dat oom Barend in zijn jeugd een raar en woest leven had geleid, maar hij geloofde het niet. Om woest te leven moet je niet op een dubbeltje doodvallen en niet zo angstvallig zijn op wat je bij elkaar gevrekt hebt. Toen vader dood

was had oom Barend hem bij zich geroepen en hem gezegd, terwijl hij telkens rochelde en heftig aan zijn knevel trok, dat hij nu de verantwoordelijkheid voor hem had en als oudere en wijzere zo een en ander vooruit voor hem had bedacht. Dolf kreeg drie jaar om nu eens eindelijk door te zetten en glad meester in de rechten te worden; dan stond zijn stoel bij Melissen & Co. te Rotterdam voor hem klaar, achter een deur, waarop in gouden letters 'Procuratiehouder' stond; en hij kon op de Boompjes gaan wonen in een huis van oom Barend, dat precies vijftig gulden meer waard was dan het vaderlijk erfdeel na aftrek van drie jaar studiekosten. Op zijn vraag of hij die vijftig pop dadelijk kon krijgen, had oom Barend hem verzocht eerbiediger te spreken zolang de kluiten op zijns vaders kist nog niet eens met een steen waren toegedekt. Overigens kon hij zijn mond houden, want het voornaamste moest nog komen. Oom Barend had ook een vrouw voor hem, om het huis in orde te houden. Hij had gehoord, dat Dolf drie keer minstens met juffrouw Agatha Melissen uit tennissen was geweest, plus een paar keer naar de bioscoop en zo. Haar vader had 200 aandelen op haar vastgezet, die op 163 genoteerd stonden....

'U bent abuis', had Dolf hem onderbroken. 'Ik ben niet twee, maar drie keer met Agaatje naar de bioscoop geweest, en die derde keer kwam ze 's nachts om twee uur thuis. En toen ik haar op mijn kamer met veel moeite uit haar bustehouder gelokt had, was mijn ver-

trouwen in de stabiliteit van de firma, die ze erven moet, aanzienlijk gezakt....’

Al denkend aan dat gesprek moest Dolf in het vuur spugen, uit verachting over zijn oom en over zich zelf. Wat een misselijke blaag was hij geweest. En nu? Hij had de tegenwaarde van het huis op de Boompjes er doorgebrast, had in zijn nuchtere ogenblikken in velerlei vakken gestudeerd, in talen, in kunstgeschiedenis, in natuurlijke historie, maar was nergens voor klaar gekomen, vanwege zijn voortdurende verstrikking in velerlei verliefdheden. En nu was hij negen en twintig, een man van drie halve ambachten, en ontelbare liefhebberijen, een onnut lid van de maatschappij, zoals oom Barend hem elke eerste Januari schreef. Hij had geleefd als een stuk hout in een bergbeek: nu eens kort tegen de kant gesmeten, en dan weer lang en woest voortgespoeld. Maar zijn kriegele ontevredenheid met zich zelf hield op hem te knagen, wanneer hij 's morgens zo uit zijn bed het bos insprong. Hij was vrij. Wat kon hij zich in de overbevolkte, rusteloze, door de vrees voor morgen aangevreten wereld van vandaag meer wensen? Maar wat is vrijheid, waar je in je eentje van geniet? Hij dacht aan Janneke, zijn laatste lief; aan de warmte, die het gaf in het hart, om iemand naast je te horen ademen, wanneer je wakker werd in de nacht. Maar ze had haar neus opgetrokken voor zijn vereelte vingers, waar het zwart van de locomotiefkool, die hij in de haard brandde, niet meer uit wou; en telkens weer wilde ze hem naar de stad

lokken. Ze was een meisje geweest, zoals alle meisjes tegenwoordig, net goed om mevrouw te wezen in een geluksdoosje, een huisje met een nummer in een eindeloze rij allemaal eendere huizen, vol verwisselbare mensen, die eigenlijk geen mensen zijn, maar gelijkvormige partjes bioscooppubliek, en wier hersens een holte is om krantenpapier in te stoppen. Doch ze vroegen niet meer, en daarom waren ze waarschijnlijk gelukkig. Terwijl hij....

Hij staarde naar buiten, maar het was weer zo'n dag, dat de bomen van het bos de tralies leken van een gevangenis, waar hij in ronddraaide. En zo buiten, zo binnen. Alles wat anders gezellig leek: de witte schaal met sinaasappelen, de boeken op de schrijftafel, de bruine koffiepote - het leek allemaal dood, omdat het dingen waren, die alleen zijn eigen hand aanraakte. 'Ik houd het niet uit', fluisterde hij.

Er streek iets zachts langs zijn benen en vier zwarte pootjes sloegen hun nagels in zijn pilo broek. 'Druppeltje!' zei hij vertederd, 'heb je nog geen ontbijt gehad?' Maar na het opdienen van het kattenbrood voelde hij zich opnieuw kriegel tegen alles en iedereen; en na een poosje zwaarmoedig gesoes pakte hij eindelijk zijn bijl om een scheefgewaaide berk achter in het bos te gaan omleggen.

Schuin door het stukje heide liep een wit slingerpaadje, dat in de vroege zon bijna waterhel blinkt; on drie, vier jonge dennetjes, zo klein als de goedkoopste kerst-

bomen van twee kwartjes, kleurden tegen de roestige hei met een groen, zo fris, als alleen anders het gras in de voorzomer heeft. En daarachter de ernstige bosrand van donkere dennen met helle berken ervoor. Boven dat alles wolken in de zon, en overal stilte, zo diep, dat het gonsde. Ze stond er van te oogknipperen en knielde toen neer en zoende de grond, teder en een beetje eerbiedig, alsof hij een oude vriend was, dien ze na een lange afwezigheid weerzag. Er lagen glinsterwebben tussen de heitakjes uitgespannen, duizenden dauwdruppeltjes aan ragdunne draadjes geregen, net hangmatjes voor hele kleine feeën. Wampie geloofde nog aan feeën. Om te beginnen was dit een plek, waar ze eenvoudig moesten zijn, net zo goed als je weet, dat achter de duinen de branding moet komen; en dan kon ze niet buiten het geloof. Waarom zou je iets moois weggoeien, omdat het voor anderen belachelijk was en onnut? Toen haar vader haar op haar elfde jaar vertelde, dat Sinterklaas niet bestond, had ze 's nachts vreselijk gehuild, en de ochtend daarna nog vaster aan hem geloofd dan vroeger. En daarom ging ze nu niet eens naar de feetjes zoeken, omdat ze zeker wist, dat ze er waren - ergens in de dennekruinen, waar ze gemakkelijk naar toe konden klimmen over de dozijnen dode groene zijtakjes; want feetjes hebben geen gewicht; of in dat knoestgat van die lage eik, binnen wiens vermolmde stam ze vast een balzaal hadden, met verlichting van glimwormpjes. Ze ging op handen en voeten door de hei sluipen, net alsof ze een dier

was, dat er woonde, en dacht: ‘Als er nu eens een reus kwam, of een wolf, of een stroper? Voor een mier ben ik ook een reuzin, en toch trap ik er niet op, behalve per ongeluk. Voor een worm is een vogel ook een reus, net zo groot en lawaaierig als een vliegmachine voor ons. Maar een vogel eet alleen een worm wanneer hij honger heeft. Een vogel zal nooit een worm opeten, omdat een andere vogel het zegt. Maar een mens in een vliegmachine gooit wel een bom op een ander mens, omdat nog een ander mens het hem zegt. En een olifant of een hond zullen nooit expres op een worm trappen, - maar de mens wel. Alleen een mens trapt uit traplust. Mensen zijn pestkoppen!’

In de verte klonk een schot, en nog een. Nu herinnerde ze zich ook het bordje ‘Eigen jacht’ onder het bordje ‘Verboden toegang. Art. 461. Wetb. v. Strafr.’, dat zij bij de ingang van het bos gezien had. En als de jager mij nou voor een konijn houdt of voor een hert, wanneer hij net de kromme takken van dat kleine eikje boven mijn hoofd uitzielt? Ze hield op met kruipen en ging languit in de hei liggen, die onder haar rug op en neer veerde. Ze vergat den jager en het gevaar, want ook in de hemel was het vol met beesten. Alleen waren ze allemaal wit, en dat kon niet anders, want de kleuren in de hemel moesten bewaard worden voor zonsopen zonsondergang, en sommige kleuren werden apart bewaard voor de regenboog. Maar toch kon je duidelijk onderscheiden uit welk hoekje van Artis ze kwamen; die daar, vlak bij de zon, was een os en hij werd ach-

ternagezeten door een eekhoorn, die op de rug van een nijlpaard zat. En daar links, waar het net was, alsof er een beetje rook door de bomen waasde - woonde daar misschien iemand? - stak de nek van een giraffe boven de berken uit. En dat was net het hoofd van juffrouw Nietes met haar toetje vol pieken. Niet aan kantoor denken, enkel maar aan buiten, want morgen begint de gevangenis weer, en vandaag schijnt de zon.

De zon lag warm op haar oogleden, die langzaam dichtgingen. Want ze waren moe, zonder dat ze het wist, moe van het turen naar haar jakkerende vingers en het venijnige rukken van de schrijfmachinerol; en de vrede van het wakende woud was zo diep, als anders alleen de vrede van de slaap kan zijn.

En zo vond Dolf haar. Toen hij de damesfiets tegen de eik zag staan en niemand zag, ging hij eerst een eindje verder in een greppeltje zitten. Straks, als ze terugkwam, zou hij die juffrouw, die in overtreding was, wel krijgen. Na vijf minuten hoorde hij nog niemand, en stak uit verveling vlak tegen de grond, met zijn neus bijna in de blaren, zijn pijp aan; want het afstrijken van een lucifer klinkt net als een knal in de stilte. Doch het windstille woud bleef zwijgen; de boomkruinen bewogen, maar suisden niet, want de bovenwind ging hoog over de aarde heen. Een vlaamse gaai zond zijn hel en uitdagend gefluit vanuit de beukenlaan langs het huis; een roep voor zijn vrouwtje, dat er brood lag om te pikken. Geen beest was er

alleen; enkel de mens moest blijkbaar zoeken en tasten en zwerven en van de ene mislukking in de andere tuimelen, tenzij hij tevreden was met weinig, zoals de meesten, die gelukkig onbewust een kleine zinnelijkheid voor een grote liefde houden....

Maar waar bleef de vrouw, die bij de fiets hoorde? Hij stond langzaam op en begon het rijwiel van vlakbij te bekijken. Niet veel zaaks. De spatborden waren aangevreten van de roest, er zaten geen dopjes op de ventielen, en de celluloid handvaten van het stuur waren gebarsten. Slordig is ze vast en zeker; kijk trouwens maar naar haar tas. 't Was net een grote tabaksbuidel, en de bruinzijden voering met de half afgescheurde ritsluiting puild naar buiten. Hij keek rond zich heen en trok toen voorzichtig de rits open. Een spiegeltje met een barst er in; natuurlijk. Poederdoos en lippenstift. Spreekt vanzelf. Een zakdoekje met een randje bloemen er langs geborduurd. Het rook fris en toch opwindend naar een soort Eau de Cologne, dat hij niet kende. Hij knoedelde het nijdig weg in een hoekje, en blies een grote haal rook van zijn pijp door zijn neusgaten, om die verontrustende geur kwijt te raken. Zou ze van middelbare leeftijd zijn en lelijk, of jong en vervelend? Ha, we komen verder: een tramkaart van Amsterdam, en een retourtje Utrecht-Amsterdam W.P. Een stadsjuf dus. Sakkerdoeme, een identiteitskaart van de post; allemachtig wat een kinderlijk gezicht. Warme ogen, een neus, die nog een beetje groeien moet, en een ontevreden mond. Maar ze

ziet er natuurlijk heel anders uit. Paspoortportretten zijn altijd net plakzegels voor een misdadigers-album, Petronella Geertruida van Rosande...., wat een rare naam. Een mengsel van volksheid en pseudo-aristocratie. Enfin, we zullen haar wel krijgen....

Hij schoof de tas weer op het stuur en keek in de richting, waar hij een van de twee welbekende woudduiven, die hij Romeo en Julia had gedoopt, hoorde wegvliegen. En opeens zag hij een menselijk wezen in de struikhei liggen, de rugkant van een witte mantel, een gebogen arm, een beetje hals, een grote bos warrige bruine haren, met krullen, die net echt leken. Maar gezien de geraffineerde kapperstechniek moet je daar voorzichtig mee wezen; van dichtbij bekijken dus. Hij stapte hoog en voorzichtig over de heistruiken heen alsof in elke pol een voetangel verborgen lag. De mantel ging zachtjes op en neer: ze mafte. De juffrouw van de fiets als schone slaapster in het bos! Jasses, net een sprookje....

Hij liep met hoogopgetrokken knieën rond haar heen om haar gezicht te zien. Goddank, ze leek op niemand van de film en toch was ze knap. Of liever niet knap, maar innig, en ze sliep met overgave, en haar wenkbrauwen waren dik en zwart en niet weggeschoren, en haar mond was een zoenmond.

Al kijkend visten zijn vingers in zijn zakken, en na lang gescharrel tussen tabakskruimels en eindjes touw vond hij wat hij zocht: een veiligheidsspeld. Hij beende naar de fiets toe, en prikte langzaam en met

genot een gaatje in de achterband. Goed zo, precies de juiste grootte; de lucht piepte er bijna onhoorbaar zuchtend uit.

En meteen was hij woedend, en toen treurig en verslagen en het ogenblik daarop weer woedend, omdat hij wist, wat er achtereenvolgens gebeuren zou: haar schrik bij de lege band, zijn gehuicheld medelijden, het aanbod van een fietspomp vlakbij, een kopje koffie binnen, en dan, en dan.... Altijd hetzelfde; een zoen, en nog een, en meer en eindelijk alles. Alleen de tijdsruimte ertussen verschilde, en de teleurstelling aan het eind: soms echt verdriet; maar meestal enkel schouderophalen en schaamte. Maar meteen kwam zijn aangeboren schamperheid weer boven: ingebeelde kwast! Je ziet er nogal lekker uit, een baard van twee dagen, en een broek met een gat er in.... Weggaan dus maar? Dat zou gemeen zijn, nu ik haar band heb doorgeprikt. Maar wat doet ze me hier m'n rust te komen roven? Vooruit, gauw bekeuren en het bos uit! Als ze dan nog met haar lege band om een fietspomp komt bedelen, dan ben ik tenminste niet begonnen....

Zijn vingers drukten hard op zijn penning van onbezoldigd rijksveldwachter, die hij altijd in zijn vestzak droeg. Met vier grote stappen was hij bij haar.

‘Politie!’

Zijn harde schreeuw viel hulpeloos en belachelijk in de grote stilte. Ze bewoog niet. De vlaamse gaai tierde spottend in de verte.

‘Rijksveldwacht!’ brulde hij weer. Idioot, hij, de niets-

nut, als bewaarder van de orde....

Als enig antwoord draaide zij zich met een zucht op haar buik, strekte haar armen en rekte zich uit, terwijl zij zich vasthield met haar vingers aan de heistruiken; net zo gracieus en lenig als Druppeltje zijn poes het 's ochtends deed, wanneer ze opstond van haar kussentje op de hooikist. Ze draaide zich weer om, en ze keken elkaar aan. Er was geen fiets meer, en geen bos, en geen verboden toegang, en geen witte mantel met rode tressen en zelfs geen mooie benen, die hij een ogenblik bijna voluit te zien kreeg, tot ze haastig haar rokken neersloeg; er waren enkel die ogen, kinderlijk maar te diep om onschuldig te wezen; glanzend en bruin als gember, en daar rond heen wit als melk.

‘Weet U, dat U op verboden terrein bent?’ vroeg hij om aan het benauwde zwijgen een einde te maken.

Ze haalde haar wenkbrauwen een beetje op, alsof ze zeggen wilde: wat een stomme vraag.

‘Heeft U de bordjes met verboden toegang niet gezien?’ vroeg hij opnieuw, en nu niet meer weifelend, maar kranig hard.

‘Natuurlijk! Daarom ben ik er juist ingereden om in de stilte van een echt bos te zijn.... Waarom kijkt U zoo kwaad? Ik eet hier toch geen bomen op?’

‘Dat mag U voor mijn part gerust’, zei hij ironisch, ‘want dat staat niet op de bordjes.’ En toen, uit de hoogte: ‘Maar ik moet U bekeuren vanwege wat er wèl opstaat. Uw naam?’

‘Bekeuren?’ zei ze verbaasd. ‘Omdat ik op een stuk

grond gelopen heb, waar bomen staan? Waarom bekeurt U dan ook die vliegmaschine niet, die nu over het bos heenvliegt?’ Ze wees naar boven, en hij keek heimelijk naar haar borst, die plotseling de plooiën van haar witte vilten mantel vulde. ‘Zie je wel, U doet niets tegen die machine, die zomaar over de kruinen van Uw bos heen vliegt.’ Ze keek hem spottend aan, maar hij vergat het ruwe woord te zeggen, dat hij in gedachten klaarhield, en nu plotseling geluidloos wegzonk in haar ogen, die hem groot en verwonderd aankeken.

‘Dus als ik vleugels had en opsteeg en over de bomen naar de weg terugvloog, dan zoudt U me niet bekeuren, hè? U bekeurt me dus eigenlijk, omdat ik geen vleugels heb; maar dat kan ik toch niet helpen?’

Ze keek hulpeloos links en rechts naar haar schouders, en hij betrapte zich er op, dat zijn ogen en zijn mond meegingen, terwijl zij beurtelings de kinderlijke ronding van haar wangen vertoonde.

‘Speculeer nu liever niet op Uw engelachtigheid’, zei hij hard. ‘Uw naam?’

‘Waarom bast U mij eigenlijk zo aan, omdat ik onder een stukje blauw blik met een cijfer ben doorgereden? Ik begrijp er trouwens niets van. Hoe kan dat nu, dat hier zoveel bomen staan, waar ik niet aan mag komen en de vogels wel, en als ik een heel klein piezelig boompje op mijn kamer hebben wil, moet ik er voor betalen? Zit 'em dat nu allemaal in dat bordje?’

‘U bedoelt, waarom de een zoveel heeft en de ander

niet?’ zei hij grimmig. ‘Dat is nu eenmaal zo, en dat zit hem werkelijk in dat bordje. Het symboliseert om zo te zeggen de eigendom.’

Ze keek hem met half open mond aan, en tussen haar lippen zag hij haar tanden, gaaf en gezond. Ze kwamen al bloot, zodra ze heel weinig lachte, en dan werd haar bovenlip helemaal recht, zodat haar mond net de vorm van een schijfje sinaasappel had. Hij werd kriegel van zijn eigen kijken, over het gevoel, dat ze hem voor de gek stond te houden, en hij ergerde zich over zijn stommititeit van de fietsband, die achter zijn rug stond leeg te lopen. Er moest gauw een eind aan komen.

‘Laten we ons niet op staathuishoudkundig terrein begeven’, zei hij een beetje smalend. ‘Eigendom is eigendom, of U het begrijpt of niet.’ Opnieuw kreeg hij de hulpeloze gedachte, dat hij het zelf niet begreep, en hij ging, onbedoeld hard door:

‘U heeft zich op verboden terrein begeven, en daarmee uit. Aanbassen doe ik U niet, en trouwens.... ik ben hier de boswachter.’

Hij wees met zijn vinger in de rondte, en haar ogen volgden zijn vingertoppen, net als een kat dat met een vlieg doet.

‘Ik geloof er niets van’, zei ze met vooruitgestoken lippen. ‘Bergt U die penning maar gerust op, die is vast een buitenlandse rijksdaalder aan een kettinkje. Om te beginnen praat U veel te intellectueel, en Uw bevelende toon lijkt naar niets. U denkt geloof ik, te

yeel na. Om echt autoriteit te hebben moet je een stem hebben als een autohoorn, en een hoofd zo hol, als die gummiknop. waar je in knijpt. We staan nu al een kwartier te praten, en U weet nog niet eens m'n naam. U een rijksveldwachter? Die zou me wegens belediging van het gezag allang opgepakt en door elkaar gerammeld hebben....'

Meteen waren zijn handen rond haar schouders, en bij het voelen van haar vlees kwam er iets in hem op van genot en woede, zodat hij haar heen en weer schudde, tot hij er duizelig van werd. En terwijl hij haar zo door elkaar rammelde, met opeengeklemde tanden, moest hij zich zelf manhaftig beletten, zijn handen te laten verdwalen naar haar borst en haar haren, waar haar hoed af gevallen was. Opeens schaamde hij zich en zette haar neer.

Ze ging door met lachen, treiterend lachen. 'Was dat nu voor de belediging van het gezag? Ja? Ik geloof er niets van, maar enfin. U is dus een gewone koddebeier, en ik zal U als zodanig behandelen. Mijn naam is Pietje Bak-ker'. Ze rekte de lettergrepen uit, alsof het elastiekjes waren.

'De koddebeier gelooft U niet', zei hij ernstig. 'U heeft geen gezicht om Pietje Bakker te heten. Ik geloof eerder, dat U Geertruida Petronella van Rosande heet.' Hij draaide zich om en liep op haar fiets toe. 'Ik zal Uw rijwiel meenemen naar de naaste politiepost. Daar kunt U het terugkrijgen, wanneer ze U eerst twee keer op de bon geslingerd hebben....'

Er gebeurde helemaal niet, wat hij verwachtte. Ze rende niet langs hem heen om haastig op de bedreigde fiets te springen en er vandoor te gaan, om dan na een paar meter belachelijk tot stilstand te moeten komen vanwege de lekke band. En ook de kans om haar in het voorbijgaan te vangen was verkeken. Ze haalde enkel haar schouders op: ‘Neemt U hem gerust mee. Hij is tweedehands op afbetaling gekocht, en er is pas een rijksdaalder op betaald. Ik vind het alleen vervelend een uur lang naar het station te moeten lopen, want ik heb hoge hakken aan. Ik weet trouwens niet eens waar het ligt. Is daar het Noorden?’

Ze wees naar het Oosten, naar de bosrand, waar de dennetakken nu harder en strenger dan zoëven tegen de lucht stonden, omdat de zon verflauwd was achter een nevelnet van windveren. Hij wees op het grote lauwe licht, dat er gelig doorheen scheen: ‘Het is bij twaalven en dan staat de zon in het zuiden. Als U op school een beetje had opgelet....’

‘Maar ik lette nooit op’, zei ze stampvoetend. ‘Trouwens, hoe weet U nu, dat het bij twaalven is, zonder op Uw horloge te kijken?’

‘Omdat ik de zon in het zuiden zie staan!’ grinnikte hij.

‘Dat begrijp ik niet. Trouwens, het kan me vandaag niet schelen hoe laat het is. Op andere dagen is elke minuut.... Maar dat vertel ik straks wel....’

Ze stonden bij de fiets, hij met zijn hand op het zadel, en zij met haar vingers in haar tas, waar ze het zak-

doekje met de rode en gele bloemetjes uit te voorschijn graaide.

‘Is dat een bewijs van belangstelling?’ zei hij ernstig.

‘Ja, waarom niet?’ In haar ogen waren plaaglichtjes.

‘Trouwens enkel een tegemoetkoming aan Uw belangstelling...’

‘En waar blijkt die uit?’ vroeg hij bruusk, met zijn kaak naar voren.

‘Duidelijk!’, zei ze. ‘Ik weet het zo vast en zeker, als de zon op het ogenblik in het zuiden staat. Ten eerste heeft U in mijn tas gekeken. Dat zou van een echten koddebeier een bewijs van onbeschofte nieuwsgierigheid geweest zijn; maar bij iemand van Uw intelligentie heet dat belangstelling.’ Ze keek hem effen aan, met opgetrokken wenkbrauwen. ‘Trouwens, het staat dwars over Uw gezicht geschreven.’ Meteen stampvoette ze met haar kleine bruine schoenen in de dorre blaren. ‘Ik ben eigenlijk woedend op U; ik was het vergeten. Wat deed U in mijn tas? Scharrel ik soms in Uw broekzakken?’

‘Straks bent U nog veel woedender’, zei hij met neergeslagen ogen, die strak naar de platte band keken. ‘Maar niet op mij’, voegde hij eraan toe, toen hij hoorde, hoe ze triomfantelijk haar verachting uitsnoof.

‘Op wie dan?’

‘Op de afbetalingsfirma, die U deze askar verkocht heeft. Ziet U niet, dat Uw achterband leegstaat? Maar dat geeft niet, we lopen even langs mijn huis, daar heb ik een fietspomp.’

Zonder verder iets te vragen, zonder een blik naar haar verwonderde ogen, pakte hij de fiets bij het stuur en haar bij haar schouder. en schoof beide in de richting van het pad. Dat beviel haar, dit woordeloze gaan onder zijn harde hand, en zijn plotselinge verlegenheid. Er was een klein beetje raadsel om hem heen, en dat beviel haar ook; zijn gezicht paste niet bij zijn grove kleren, en toch weer wel. Hij is vast een klein beetje over het paard getild; zo met vrouwen, dacht ze vaagjes onder het gaan; en hij is verbaasd, dat ik zo driest ben, en wel een beetje anders dan de anderen; dat geloof ik tenminste.

Ze zwegen, en zij schoffelde verrukt met haar kleine voeten door de dikke lagen dorre beukenblaren, die op sommige plekken door de draaikolkende wind tot heuveltjes opeen waren geblazen.

‘Zachtjes’, zei hij vlak bij het huis, ‘nu geen lawaai meer maken, want anders lopen en vliegen de dieren weg.’

‘Wat voor dieren?’

‘Dat zult U wel zien’, fluisterde hij terug. Ze gehoorzaamde. Hij zette de fiets zachtjes tegen een boom, drukte de groene voordeur open, en trok haar aan de hand achter zich aan naar binnen. Haar voor laten gaan was beleefder geweest; maar hij had een vage vrees, dat ze zich dan misschien bedenken zou.

‘O, een poes!’ riep ze. Ze pakte het zwarte kattenbeest op, dat zijn pootjes rond haar hals sloeg. Zo kwam ze de kamer in. ‘O, en een piano!’

‘Sst!’ zei hij, ‘laat Ahasverus niet schrikken. Wie dat is? Kijk maar over de piano heen uit het raam, dan ziet U hem zitten.’

Ahasverus zat tussen apenotenschillen in, en zijn pluimstaart zwierde over de dorre blaren. Wampie pakte een apenoot uit een gebarsten rode schotel, waar blauwe bloemen in gebakken waren; knielde neer en begon er net als Ahasverus aan te peuzelen. ‘Lekker’, zei ze, ‘die Valencia’s; maar U moet Chinese pinda’s nemen, die zijn veel goedkoper. Maar misschien houdt U van Ahasverus en dan moet hij natuurlijk van alles het beste hebben?’

Hij knikte: ‘Ik houd zoveel van hem, dat ik die ekster weg ga jagen....’ Hij wees naar buiten; en Wampie zag achter de groene beukenstammen van de laan langs het huis een wit-en-zwarte vogel in grote huppelsprongen nader komen.

‘Maar eksters eten toch geen eekhoorns?’, zei ze verschrikt, ‘want dan stikken ze toch in die dikke staart?’ Dolf lachte. Ze bekeek de natuur als een sprookjesboek, vol gekleurde platen, waarop kleine wonderen gebeuren.

‘Hoe oud bent U eigenlijk?’

Ze sprong overeind. ‘Vraagt U dat nog als vertegenwoordiger van het gezag?’

‘Neen, als nieuwsgierig gastheer’, antwoordde hij luchtig. ‘En ik hoop, dat U mij als goed gastheer vergunnen zult gauw de haard aan te maken.’

‘Maar ik kom hier toch enkel even om m'n band op te

pompen?’ Haar halfgeloken ogen keken hem zijdelings aan.

Spelen wil je, en uitlokken, dacht hij, dat ben je blijkbaar zo gewend; maar ik vind je te lief om mee te spelen. Ik zal ernstig zijn.

‘Eer het plaksel droog is, duurt het toch een minuut of twintig. Hebt U nog nooit een band geplakt? Dan zal ik het wel doen. Onderwijl zet ik koffie. En dekt U dan even de tafel. De boel staat in de hoekkast rechts.’ Ze was niet gewend, dat er over haar beslist werd, en wist geen antwoord. Buiten klonk een schel kreetje.

‘Ahasverus gaat er van door!’ riep ze. ‘Klimt hij nu naar z'n hol? Ik had altijd gedacht, dat eekhoorns de hele winter door slapen, en ik was wat jaloers op ze. Z'n hol is natuurlijk koud geworden in die tussentijd.’

‘Daar is de kast’, zei hij om te zien, of ze misschien gehoorzaamde. Maar ze deed, alsof ze er niet op lette en leunde met haar vinger op haar voorhoofd tegen de ruit aan. ‘Ik weet het! Ik zal U laten zien, dat ik verstand heb van techniek, ook al kan ik geen banden plakken. U houdt eigenlijk helemaal niet van Ahasverus, want U kent hem al heel lang en ik pas vandaag, en nu heb ik al bedacht, hoe we zijn holletje warm kunnen maken. Hebt U macaroni in huis?’

Hij knikte verbaasd van ja.

‘En tomatenpuree? Niet meer? Bestel dat dan bij den kruidenier. Kunt U tomatensoep maken? Ik heel lekker, vast lekkerder dan U. En dan kan ik nog morkataart maken, en dan niets meer. Maar daar kan een

mens desnoods toch best van leven?’

‘Wilt U hier een keer tomatensoep komen maken?’ vroeg hij weifelend.

Ze knikte, kort en heftig. ‘Op een Zaterdag of op een Zondag.... Maar daar hadden we het niet over. We moeten Ahasverus installeren. Kijk: de macaronisteeltjes worden de pijpen van de centrale verwarming. En het blikje van de puree wordt de stoomketel. Voor water kan hij zelf zorgen, want dat loopt langs de boom. En als hij dat alles heeft, zal hij niet alleen apenoten hier komen halen, maar ook steenkooltjes; die heb ik overal rond het huis zien liggen.’

‘Dat wordt een goedbedoelde mislukking’, zei hij achteloos, terwijl hij de haard begon leeg te halen, ‘want eekhoorns hebben geen lucifers.’

‘Het wordt vast geen misluksel’, stampvoette ze. ‘Hij is een dier, hij is veel knapper, dan wij mensen. U weet toch wel van die vuursteentjes, die zo lekker ruiken? Daar rolt hij er twee van onder zijn staart heen en weer, net zo lang, tot er vonken uitschieten... Waarom kijkt U zo schaapachtig? Trouwens, daarnet praatte U ook al als iemand, die alles meent te weten. Is dat van die steentjes nu zo'n gek bedenksel? En de radio dan? Een prachtige stem, die uit een lelijk stuk hout komt met een gat er in, en een zijden lapje ervoor; is dat soms geen gek bedenksel?’

‘Door een mooi hooghartig meisje zo maar een tafel laten dekken, dat is nog een veel gekker bedenksel’, zei hij.

Ze werd rood, en hij liep de kamer uit. Ze zag hem voorbij het raam gaan, met een bijl in de hand, die bij zijn arm scheen te horen als een pijl en boog bij de Indianen uit de jongensboeken, die ze gelezen had.

Vlak achter de overdekte verandah vol bruin sprokkelhout lag een driehoekige lap hei, tussen de beukenlaan links en een traliewerk van dennenstammetjes rechts. Hij begon met venijnige slagen op de struiken los te slaan. Maar toen hij tersluiks zijn hoofd omdraaide, zag hij haar niet. Ze had niet gekeken, terwijl hij de bijl liet flikkeren in de zon. Hij was gewend geweest door de vrouwen nagekeken te worden, en daarom kwam hij met een koel gezicht de kamer binnen, de bundel ruige heistruiken onder de arm.

Ze stond achter de gedekte tafel met haar handen op haar rug.

‘Ben ik nu niet lief geweest?’ zei ze, onder haar warrige krullen uit.

‘Gewest?’ Hij gooide de takken met een zwaai op het haardrooster, en deed een grote stap op haar toe. Ze week achteruit.

‘Vertelt U mij nu alsjeblijft niet, dat de tegenwoordige tijd veel beter is dan de voltooid tegenwoordige tijd, want dat ken ik al...’

Hij bleef stijf staan en zijn armen wiegelden zachtjes en willoos heen en weer, alsof het takken waren in de wind. ‘Dat ken ik al...’ Ook hij kende het spel, het begin en het einde; waarom opnieuw beginnen?

Hij knielde voor de haard, en inplaats van haar schou-

ders te omvatten, braken zijn handen de takken kapot; de vingers, die haar hadden willen strelen, woelden door de eierkolen, tot ze gelijk lagen op de heistronken, en ze werden glibberig van de petroleum, toen hij er het vocht in scheuten overheen goot. In een paar seconden stond er een keurige pyramide van houtjes boven op. Hij frommelde een krant in elkaar, nam er de gemorste petroleum mee op, veegde er zijn vingers aan af, stak er de brand in, en duwde de vlammeende dot in de asla. Hij richtte zich in zijn volle lengte op, en zei met een keelstem, terwijl hij deed, alsof hij haar aanzag, hoewel hij in werkelijkheid langs haar heenkeek:

‘En nu gelieve U mij een ogenblik te verontschuldigen, want ik moet mijn stinkpoten wassen.’

Toen de deur toeviel, begon ze te glimlachen. En ze bleef lachen, toen het vuur de dorre heidetakjes met vuurwerk-knettering greep; een knettering, die knappend op de harde stengels oversloeg; toen de blauwe vlammetjes schichtig als dwaallichtjes over de zwarte kolen begonnen te dansen, tot ze er nijdig en recht als hanekammen blakend op bleven staan; toen het eerste gele vuur zijn speelse vingers langs de dunne takken legde, en hen kermend in elkaar kneep, terwijl zijn woede aan hun weerloosheid scheen te groeien. Tot één vernietigende laaiïng alles met zijn vreugdige helle gillen omving; een driehoek van vuur, die vanuit de donkere bedding der kolen recht naar omhoog wees.

Hij kwam terug, en stond stil achter haar. Ze had ein-

delijk haar hoed afgezet en liet nu haar mantel van haar schouders glijden. Hij voelde zijn gebalde vuisten hard als stenen in zijn zakken.

‘Vreemd is vuur’, zei ze zachtjes. ‘Wanneer je het eenmaal hebt aangestoken kan je het niet meer uitdoven met dingen van je zelf. Een klein vuur kan je uitblazen, maar een groot vuur blaas je enkel aan’. Hij zag haar glimlach, die zwaarmoediger was dan zij zelf bedoelde: ‘Probeer maar het uit te blazen; het gaat niet meer.’

Hij zweeg nog, omdat de woorden niet door het harde in zijn keel heen konden. Ze keerde zich nu helemaal naar hem toe: en hij zag hoe ze slikte. Haar ogen waren groot en weerloos, net de ogen van een dier, wanneer het weet, dat het gevangen wordt, en niet meer wegkan; dan vragen hun helle glanzende diepten, zonder dat zij het weten: ‘Laat mij vrij; ik heb dit toch niet gewild?’

Maar haar mond vroeg iets anders, iets heel eenvoudigs, iets zo onverwachts, dat hij begreep hoe alle weerstand nu verder nutteloos was: ‘Heeft U veel verdriet gehad?’

Hij voelde de begrijpende woorden op zich toekomen, alsof het de vingers van haar hand waren, die naar hem tastten, en het volgende ogenblik grepen hun monden zich aan elkaar vast.

Ze stonden verbaasd naast elkander. De brandende takken van de rossige pyramide waren kriskras om-

gevallen, het vuurwerk van de heitakjes was uitgedoofd, omhooggezogen in de grote brand; maar onderin gloeide nu een brede laag vuur.

Haar haren leken nu wel hei, zo waren ze door elkaar gekroesd; en op zijn wang zat een smeer lippenrood. Zijn wang liep strak en mager van zijn scherpe jukbeen naar zijn brede kaak. Dat vond ze mooi.

‘Is dit nu het vuur aanmaken?’ vroeg ze. Ze beet op haar onderlip en keek hem vol verwachting aan. Als hij nu maar niet zegt, dat hij van mij houdt; want dat zeggen ze allemaal; en als je elkaar een uur kent, dan kan je enkel nog maar verliefd zijn; en ik voel, dat ik verliefd ben.

‘Zo'n vuur kan je niet alléén aanmaken.’ Zijn ogen kwamen vlakbij.

‘Maar ik deed toch niets?’ tarte ze.

En opnieuw beleefde ze de zaligheid van zoenen, die bij elke nieuwe liefde de drieste ontdekkingsreis zijn door een gebied, dat begrensd wordt door een dubbele lokking van een rode mond. Eerst is het een spelend zwerven langs de grens, en dan een zorgeloos zich verliezen in de onbekende diepten van een landschap, waar het altijd zalig en weldoend warm is: ook wanneer buiten de koude wind opsteekt en de blaren in vlagen tegen de ramen jaagt; een gebied, nu eens boven de aarde, zodat het lichaam zijn zwaarte verliest als een wolk op de wind; dan weer een wei vol bloemen, waar het in een lange bedwelming doorheen waadt; en soms ook water, zwaar en donker, vol vang-

armen van wier, met de felle bliksem der wegschietende vissen tussen de stille rode pracht van bloedkoraal. En na die droomzware tocht komt het wanhopig uiteenwijken, en het staren naar elkaar, en langs elkaar heen, een wereld in, die anders schijnt dan daarnet; en dan komen de verwarrende gedachten: wat heb ik gedaan? Waar gaat dit heen? en het vluchten ervoor, opnieuw in elkaars armen....

Ze rukte zich los. De witte stukjes brood buiten tussen de dorre blaren waren verdwenen, de vogels weg, de eekhoorn ook, en haar fiets stond omgekeerd op het zadel, met één slappe band in de lucht.

‘Ik moet weg’, zei ze pruilend.

‘Onzin. Nu we het vuur hebben aangestoken, kunnen we het toch zo niet laten uitgaan?’ Hij keek haar aan, en ze gaf een woordeloze zucht terug, die enkel ‘ja’ betekenen kon.

‘En ik heb je trouwens koffie beloofd.’ Meteen liep hij weg.

Ze herhaalde zijn doodgewone woorden: ‘En-ik-heb-je-trouwens-koffie-beloofd’. Nu wist ze, dat ze verliefd was, want het waren geen gewone woorden; door zijn felle kijken en zijn glanzende stem waren het net kralen geworden, die hij met een liefkozend gebaar als een kettinkje rond haar hals hing. Nu kon ze er naar kijken, terwijl hij weg was; maar anders waren woorden net als de wind daarbuiten; hij maakt wel lawaai, maar dat gaat onzichtbaar weg in de lucht, en als de stilte dan komt, is er niets meer van over.

Hij kwam terug met een blikken keteltje, dat hij aan een gebogen stuk ijzerdraad boven de haard ophing. Ze stonden arm in arm voor het vuur. Het was nieuw voor haar, een open haard, waar het vuur niet opeengeperst smeulde, zoals in een kachel, maar waar het zich uitrazen kon, in sprongen en onverwachte kreten. Hij zette een stuk van een berkenstammetje in de gloeiende kolen, en ze keek gespannen hoe het vuur er langs omhoog kroop. Net nog was het een dof stom stuk hout; nu werd het een mast, waar wapperende vlammenwimpeltjes langs omhoogwoeien, met hetzelfde knetterende geluid als echte wimpels in de wind; maar deze waren feller en elke seconde anders, en duizend maal levender dan het opgesloten vuur in de kachel. Dat ligt dof te gloeien; en soms, wanneer het inzakt, geeft het een zware zucht.

‘Net het leven op kantoor en het vrije leven hierbuiten, het echte leven.’

Ze had zelf niet gehoord, dat ze praatte.

Hij drukte haar schouder tegen zich aan. ‘Wat bedoel je?’

‘Dat kan je nu nog niet begrijpen, en je moet trouwens koffie zetten, dat is op 't ogenblik veel belangrijker’, zuchtte ze. ‘Of laat mij maar koffie zetten; ik doe het vast veel beter. Je denkt natuurlijk, dat ik dat denk, omdat ik een vrouw ben; maar op die manier ben ik niet verwaand; het is enkel omdat ik een geheimpje heb.’

‘Een beetje zout boven op de koffie? Ja?’ Zijn stem

werd ernstig: 'Zie je wel, dat je de gedroomde vrouw bent? Zie je wel, dat het voorbeschikking is, dat wij elkaar ontmoetten? Want ik heb nog nooit een vrouw gekend, die helemaal goed koffie kon zetten, en toch is dat een van de grondslagen van....'

'O', zei ze gerekt, 'weet je wel, dat ik niet eens weet, hoe je heet? Je hoeft het trouwens niet te zeggen hoor; ga daar maar liggen slapen, dan zal ik wel in je portefeuille kijken.'

'Ik geef in elk geval geen valse naam op, uit bang ontzag voor de wet', grinnikte hij. 'Maar afgezien daarvan - ik heet Dolf. Wat doet het er trouwens toe, dat je dat nu pas weet? Eerst schiep God de aarde en de hemel en de vogels en de vissen en de planten, en later gingen Hij en Adam pas aan 't namen geven.'

'Toch vind ik het prettig, dat ik je naam weet', zei ze. 'Want iemand zonder naam is net een deur zonder knop. En Dolf is een naam, een knop bedoel ik, die je goed beet kunt pakken; dus misschien....'

'Gaat de deur nog wel open ook.'

Ze zuchtte tevreden, omdat hij zo gauw begreep, wat zij bedoelde, en niet verpieterd van denken was, zoals de meeste mensen. En toen hij zijn armen uitstreekte, kwam ze op hem toe. Maar hij liet de zijne vallen: 'Geertruida Petronella kan ik niet beetpakken', kreunde hij, 'dat is geen knop, dat is net een hele stapel ouderwetse meubelen op elkaar, die omvallen wanneer je er aan komt....'

'Maar ik héét ook geen Geertruida Petronella', stamp-

voette ze, zodat de pook, die tegen de bakstenen haardmantel stond, er kletterend van omviel. 'Ik heet Wampie.'

'Wampie?' herhaalde hij, 'Wampie?' terwijl hij onder het uitspreken met zijn hoofd opzij naar de lettergrepen luisterde, alsof het tonen waren uit een onbekende, en toch vertrouwde muziek, uit een wijsje, dat je eens in je droom gehoord hebt; 'Wampie?' Hij gilde het uit 'Wampie! Dat is klein, en rond en lief; dat kan ik beetpakken!' En onder het zoenen fluisterde hij: 'En zal de deur voor mij opengaan?' Ze deed alsof ze het niet hoorde; en hij was een ogenblik bang, dat ze boos was over zijn driestheid; maar ze keek hem met glanzende ogen aan en zei:

'Kom, laten we ons van elkaar vertellen; dan hebben onze zoenen tenminste een vader en moeder. Nu zijn het net weeskinderen, die elkaar toevallig ontmoet hebben; en zo maar een beetje met elkaar spelen.....

Waarom lach je? Zeg me nu liever maar wat je doet, en hoe je hier in het bos komt.'

Ze stond tegen hem aangeleund, en voelde zijn armen omhoogschokken. Maar het was geen vluchtig schouderophalen; zijn spieren bleven hard, alsof hij iets afweerde, dat in hem door wilde dringen. Hoe verschrikkelijk dacht ze, nu heb ik hem mijn mond gegeven, en hij heeft mijn hele lichaam tegen zich aan gevoeld, en toch zijn het binnenste van hem en het binnenste van mij nog net als twee vreemden, die elkaar op straat

voorbijlopen. Ze voelde met schrik, hoe het ook bij haar van binnen hard begon te worden. Dat was precies als bij sneeuw; het waren vlokken net als dons, maar wanneer iemand er in kneep, dan werden ze net als een steen.

De poes bracht uitredding. Hij liep donker tussen hun benen door, net alsof het poortjes waren bij het croquet spelen, en miauwde zonder geluid naar haar baas omhoog.

‘Vertel me dan maar, waarom je poes Druppeltje heet; dan weet ik tenminste iets.’

‘Druppie? Toen zij hier kwam, was ze nog heel klein, twee maanden maar. Ze was vreselijk door elkaar geschud, omdat ze in een mandje op de fiets gezeten had. Ik moest me dadelijk suf-denken, wat voor naam ik haar geven zou, en dus merkte ik niet, dat ze net zo stond te mauwen als nu, omdat er geen geluid uit dat roze driehoekje kwam. En toen ik haar oppakte, om d'r naar d'r bak te brengen, was het net te laat: van hier tot aan de deur was er één spoor, net alsof ze met kletsnatte pootjes gelopen had. En daarom heet ze nu Druppeltje. Niet ongeduldig zijn, Druppie. Dadelijk krijg je een lap leverworst.’

‘Je verwent Druppeltje erg, en je vertelt haar vast veel’, zei Wampie spijtig. ‘Maar ik ben geen poes, en daarom zal ik maar iets heel ergs van me zelf vertellen.’ Haar stem werd laag. ‘Ik ben steno-typiste op een kantoor.’ De woorden kwamen er uit als zware zuchten.

‘Heus? En je hebt niet eens rood gelakte nagels! Maar waarom kijk je zo bedroefd?’

‘Ten eerste is het vèdroefd’, zei ze beslist, ‘en dan kan een bosduvel als jij dat niet begrijpen. Soms, wanneer ik naar een andere afdeling moet, klim ik naar de zolder, omdat ik daar achter de daken een rij bomen zien kan, en dan schreeuw ik het uit. Je weet niet, hoe gelukkig je hier bent. Je kunt hier de bomen van onder tot boven zien, zoveel, dat ik er duizelig van word, wanneer ik probeer ze te tellen; en je kunt ze omhakken en er in klimmen; en ik kan niet anders dan naar een klein randje van hun kruinen kijken.’

‘Hoe gelukkig *jij* hier bent’, verbeterde hij. ‘Want ik ben ziek van de eenzaamheid. Neen, nu niet, maar dat houdt straks weer op, niet waar?’

Ze gaf geen antwoord, maar vroeg terug: ‘Maar waarom blijf je hier dan?’

‘Omdat ik ook niet op een kantoor wil zitten. Ik heb een oom, die is rijk, en die heeft kantoren; en zijn neef is arm en heeft niets meer dan zijn vrijheid. Die neef, dat ben ik. Als ik op een van zijn kantoren zou willen zitten, kreeg ik een goed salaris. Dat zou aan de ene kant wel prettig zijn, want in de stad kan je uitgaan en er zijn vrouwen.’

Haar wenkbrauwen kropen naar haar ogen toe, en nu waren er aan weerskanten van haar verachtelijk omhooggestoken neus telkens twee donkere dreigingen boven elkaar. En de ronding van haar wangen was strak geworden, voorzover dat kon.

‘Wat zeg je dat smalend, dat vrouwen. 't Is nog maar net, dat je niet “vrouwtjes” zegt. In elk geval is het onbeschoft, omdat ik er ben. Wanneer jullie over “vrouwen” spreken, bedoelen jullie enkel twee borsten en nog iets.’

‘Wat een taal voor een meisje van....’ stotterde hij.

‘Van oud genoeg, om te weten, wat de mannen willen’, zei ze kalm. ‘Waarom kijk je zo verschrikt? Ben je soms toch stiekum fatsoenlijk en wegstopperig, ondanks de wijdte en de wind hier?’

‘Met de wind kan ik niet praten’, antwoordde hij.

‘Wat de mannen willen, weet je al; dus weet je ook, wat ik wil?’

‘Mij een kopje koffie inschenken. Neen? Nog iets anders?’

‘Niet langer eenzaam zijn’, zei hij dof. ‘En al scheld je mij uit, toch ben je de gedroomde vrouw.’

‘Dat lijkt me vlug.’

‘Je bent net zo conventioneel als alle mensen’, beet hij terug. ‘Het ongeluk komt als een wervelwind; en dat vinden ze heel gewoon. Zo ben je gezond en zo lig je onder een auto. En als het geluk dan een keer op een holletje komt, kijken jullie eerst in het kookboek van het burgerlijk fatsoen; en als het soepje te gauw gaar is volgens de voorschriften, gooien jullie het liever in de gootsteen dan het op te eten.’

‘Maar liefde is toch geen vlugkokende haverhout?’ zei Wampie praktisch.

Hij lachte. ‘Dat is nou eens verstandige waanzin. Maar

de rest is waanzinnig verstand. Jij wil van kantoor af en ik wil van de eenzaamheid af. Waarom kunnen we daar nu geen optelsom van maken?’

‘Moeilijk’, zuchtte Wamp. ‘Mijn vader en moeder.... Trouwens, ik moet nu weg; anders zitten ze met eten te wachten, want ze denken, dat ik naar kantoor ben. Breng je me naar de trein?’

‘Liever niet’, zei Dolf, ‘want op het perron wil ik je natuurlijk zoenen, en dat gaat niet met andere mensen erbij. Laten we nu maar gauw eten, want zo kan je niet weggaan.’

Hij toverde brood en koek en kaas op tafel, en smeed de verpakking en de papiertjes, waar hij alles uithaalde in het vuur. Wampie stond er werkeloos en ernstig bij te kijken.

‘Gek is dat’, zei ze, ‘net nog was het een stijf stuk karton, rond die koek; en nu pakt het vuur het beet, en meteen is het helemaal slap....’

De ketel kookte over, toen ze wakker werden uit hun kus. Ze aten zwijgend, en hij kauwde tien keer op zijn lip, voor hij eindelijk zei: ‘Wanneer kom je terug?’ En toen vlug, en met aandrang, en brede armzwaaien naar alle hoeken van de horizon: ‘Ik moet je de lelievijver nog laten zien, en de marmergroeve, en het bos uit de Gouden Eeuw, en de bomen met de nijlpaardennesten....’

Wampie haalde haar neus uit haar kopje, dat ze met allebei haar handen omklemde, en zei: ‘Eerst wil ik nog weten, hoe je hier gekomen bent. Anders heb ik

net een gevoel, alsof ik hier enkel maar verdwaald geweest ben.’

‘O, heel gewoon. Ik had geen geld meer om te studeren.... Die ouwe oom van mij is net zo taai als een paar oude tennisschoenen; het linnen verslijt als de weerga, maar van de rubber zool is nog bijna niets af. Wachten tot er een groot gat in die zool komt, was dus ook nutteloos. Ja, dat schijnt harteloos, maar je kent hem niet. Je moet hem trouwens leren kennen; want ik heb een plan, maar dat kan ik alleen niet uitvoeren. Daar moet jij bij helpen, gedroomde vrouw. Ja, dat ben je, ook al ga je weg....’

Ze keken elkaar lang aan, maar er volgde geen zoen. Het duister kwam omhoogkruipen over het bos, en de glans op de berkenstammen werd dof beslagen, nu de donker geworden wind er zijn adem overheen blies. Het dorre loof, dat in de middag op uitgeknipte stukjes bladgoud geleken had, scheen met het weggaan van de zon zijn waarde verloren te hebben en kroop somber weg in de grond. Het was het weifelend uur tussen dag en nacht, wanneer de stad hel wordt van lichten; maar dat buiten alles in nietigheid dompelt, en elk houvast wegneemt, zodat stadsmensen er heimelijk bang van zijn.

‘Wanneer kom je terug?’ vroeg Dolf. Hij weifelde met spreken, want het was alsof zijn woorden niet helemaal meer tot aan haar toe kwamen.

‘Dat kan enkel maar Zaterdag of Zondag’, zuchtte ze. Er kwamen rimpels in haar voorhoofd, die nog dieper

werden door de helle vuurschijn van onderen. ‘O, nee, Zaterdag kan ik niet, want dan heb ik een afspraak.’

‘Kan je die niet verzetten? Want 's Zondags zijn hier dikwijls mensen in 't bos....’

‘Nee’, zei ze, ‘nee’. Ze voelde zich kriegel worden van binnen; ze wilde niet, dat hij nu al zoveel invloed over haar krijgen zou.

Hij praatte langs haar uitdagend opgestoken neus heen, en de woorden waren er uit voor hij ze bedoeld had; net zoals het vogeltje uit de koekoeksklok springt, omdat het op dat ogenblik moet; want het uur is om. En als de klok geslagen heeft, dan is de laatste minuut van het afgelopen uur niet meer terug te smeken, ook al is er in die minuut iets verschrikkelijks gebeurd, dat ongedaan gemaakt moet worden. Het was te laat; en hij luisterde zijn woorden verschrikt achterna, terwijl hij ze uitsprak al; en toch kon hij ze niet tegenhouden: ‘Dat schijnt dan erg belangrijk te wezen; belangrijker dan.... doet er niet toe. Kom dan maar liever helemaal niet.’

‘O, goed.’ Ze pikte een takje hei van de haardplaat op, en liet het in de vlammen vallen. Een ogenblik wrong het zich omhoog, toen het vuur er naar hapte. De seconden daarna waren het ineenkrimpende rode kinkels, die dan wegzakten in de vormeloze gloed.

‘Gek’, zei ze, ‘zoëven had ik net zo'n zin als ik vroeger altijd als klein kind had, om het vuur op te eten. Zo'n vurige kool is zo prachtig mooi en rood, dat je er

wel aan zou willen likken, ook al weet je, dat je je branden gaat. Maar nu heb ik er geen zin meer in. Laat ik maar gauw weggaan. Plak maar vlug m'n band.'

Voor hij naar buiten liep gaf hij haar een boek met platen van vreemde landen, en toen hij terugkwam sloeg ze gauw het hele boek tegelijk om naar de laatste bladzijde, maar hij zag het nog net. Hij duidde haar de weg uit op een stuk papier: 'Rechtuit, en dan schuin linksaf, en dan weer rechtuit.' Hij lachte: 'Misschien zal je tot de eerste hoek van de weg wel aan mij denken.'

'Wedden dat het veel langer duurt? Tot aan de spoorboomen wel?' treiterde ze.

Meteen was ze weg. Haar witte mantel verdween in de oprijlaan, en toen hij wakker werd uit zijn verbazing, scheen het een ogenblik net alsof ze nooit bij hem binnen geweest was; alsof hij nooit haar mond gezocht en doorwoeld had, behalve in een droom; alsof het wit van haar kleren enkel maar in het halfdonker voorbij gevlogen was, vluchtig als een langswiekende ekster, die even het wit van zijn veren laat zien, en dan verdwijnt tussen de bomen, die zwaar zwijgen als te voren.

Hoofdstuk III

Hij stormde naar binnen, liet de deur openstaan, tuimelde tegen de kast op, omdat Druppie, die naar zijn vergeten portie kattebrood verlangde, met vleiende dijen tussen zijn benen doorscharrelde, greep het boek, sloeg het open op de eerste bladzijde, en staarde de foto's hardnekkig aan, alsof hij er het beeld van haar verdwenen gelaat van wilde afdrinken. Een kwartier lang had ze die bladzijden bekeken; maar ze waren dood papier, zoals alles weer dood was wat in haar aanwezigheid even een weerschijn van leven, van vertrouwdheid gekregen had. Hij zocht in ordeloze, rukkerige haast de hele kamer rond, of ze niets achter had gelaten; een zakdoek, een stukje potlood maar, een lippestift misschien, heen en weer hollend van de tafel naar de haard, van de kast de gang door naar buiten, en bijna met een zaklantaarn het bos in, op het spoor van die morgen; maar dat was toch al te belachelijk. En was dit zoeken in huis soms niet krankjorum? Dit rondkruipen op handen en voeten onder de tafel, als een hond, die naar een weggeworpen been zoekt, om met zijn neus over de mat naar de wellicht vergeten lorren te graaien van een vrouw, een meisje, een blaag, die blijkbaar keus van afspraken had en zich enkel gewillig had laten zoenen, omdat het spelletje haar behaagde?

Hij sprong overeind, stootte zijn hoofd hard tegen de tafelrand, en in de pijn stutte hij het een ogenblik op

het blad, en kreunde en gromde als een hond. Schuin naar hem toe lag het boek, met de prachtige platen van de mooiste landschappen van Europa, waarin ze het met haar suffe onverschilligheid niet verder gebracht had dan bladzijde 1, de bergen van de Kaukasus. Ja, en dan, als ik binnenkom, de hele zwik uit beleefdheid omslaan! Conventioneel wicht....

‘Hè?’ Hij zei het vier keer achter elkaar, steeds heftiger en harder, en duwde zich met allebei zijn handen op de tafelrand overeind, of hij een harde klap met een knuppel op zijn hersens gekregen had, en nu langzaam weer tot bewustzijn kwam. Hij pakte het boek op, hield het schuin onder de lamp, en liet er toen zijn vinger langzaam en verrukt overheen dwalen.

De bergen van de Kaukasus stonden vol diepe nagelkrassen, een netwerk over de sneeuwbergen op de achtergrond, een wirwar over het woud op de voorgrond. Zoiets doe je niet uit verveling, zo diep je nagels in iets zetten; maar in woede, in wanhoop, of in allebei samen. Dat doe je, wanneer je van binnen omgewoeld bent, en dan iets doet, zonder te weten wat, om maar niet stil te zitten. Want wanneer je onbeweeglijk blijft, ben je één bonk pijn. En dan doe je iets krampachtigs tegen de kramp van je hart in. Zo had ze daar gezeten, en hij, stomme hond, had het niet begrepen; en nu was ze weg, voor-goed.

Voorgoed? Als hij haar nareed, en inhaalde, en zijn ongelijk bekende, en vroeg om dan toch maar te komen, wanneer ze zelf wilde; alsjeblijft, alsjeblijft? Ja,

ik ga daar op mijn knieën liggen voor een kind....

Het is trouwens beter zo. Toen ik dat zei, dat ze maar weg moest gaan, kwam het er niet van zelf uit; er was iets, dat mij dreef, wat, dat weet ik niet. Ja, ik weet het; ik wist het van morgen al; wat moet ik, halve landloper, met zo'n jong meisje? Ik ken het spelletje, en ik ben het beu. Eerst zoenen, dan meer, dan alles, en dan? Vandaag is het zoenen begonnen; de volgende keer, Zaterdag dus, of Zondag, zou het meer geworden zijn, en dieper; alles misschien. En dan? Wat gaf het, het eind moet toch weer komen, zoals altijd. Ruzie natuurlijk, en uit. En verdriet.

Hij deed het boek dicht, en mepte het op tafel. Ja! Ja!

En nu basta! Uit! Uit!!!

Hij keek grommend rond. De woede roesde in zijn hoofd. Het bord kapot gooien, waarvan ze gegeten had, en het kopje er bij, dat de stukken over de hardplaat vlogen; dat zou opluchten....

Het kussen, waar ze op gezeten had, vloog de hoek in. En meteen begon hij te lachen. Dolf, wees niet kinderachtig; begin nu met je mond af te wassen, je gezicht, daar, waar haar zoenen neergekomen zijn, en dat is zo'n beetje overal; en smijt het raam open, en lucht de kamer uit, dat er geen aasje lucht meer in blijft, van de lucht, die ze samen met jou ingeademd heeft; het ademen, waar haar borsten van op en neer gingen....

Hij wreef met zijn hand over zijn ogen, om een beeld weg te jagen, waarvan hij zeker wist, dat het terug zou komen. Toe Dolf, wees verstandig, en ga de ronde

doen; en denk niet meer aan dat moederskindje, dat precies op tijd thuis moet zijn voor het eten.

Hij liep naar de keuken, gooide een scheut melk in Druppie's schoteltje, zo slordig, dat de helft er overheen gudste, zocht z'n zaklantaarn, en pakte zijn geweer. Hij nam het anders enkel mee, om de aangename zwaarte van het wapen aan zijn schouder te voelen; maar nu schoof hij er twee patronen voor grove hagel in. Wanneer ik vanavond een stroper met een lichtbak tegenkom, dan schiet ik hem kapot.

Geen stroper en geen lichtbak. Enkel de diepte van het nachtelijk woud, dat onhoorbaar ademend rond hem stond; met soms een tak, die tegen zijn gezicht slierde; de nacht, die niet het vertrouwde donker was van anders, waar hij zich rechttop en sterk doorheen voelde lopen, terwijl hij tussen zijn tanden lustig een wijsje neuriede; maar een vijandig donker, waar hij strompelend doorheenwaadde, met zijn handen tastend onder een hemel zonder sterren, dwalend over paden, die hem zo vreemd waren, alsof ze door een ander bos liepen in een onbekende streek. Zijn voeten vonden de weg naar huis, en hij liet zich doodmoe in de stoel naast het stervende vuur vallen, dat af en toe een zucht gaf wanneer de as verzakte. Druppie was op zijn knie geklauterd, met scherpe nagels, die door zijn broek heen prikten; maar hij had het niet gevoeld, en streelde nu steeds in zachte zijige halen het ronde kopje van de spinnende kat. Zijn ogen gingen dicht, maar zijn handen streelden door; ze lag tegen hem aan,

en liet zich strelen. En het was een genot, haar te strelen; een vrouw, anders dan de andere. Niet echt mooi, gelukkig maar. Ze had een neus, waar het inregende, en haar mond was niet klassiek, en haar gelaatskleur was zuidelijk, net verzengd zand; maar haar stem was een stem van hier, met het zachte van waaiende wind en wolken en water. En toch, wanneer je haar zo zag, zou je niet weten in welk land ze thuishoorde; want ze liep helemaal niet zoals Hollandse vrouwen meestal; ze liep sierlijk met hoge heupen, zonder zwaarte, net alsof ze stapvoets draafde, terwijl andere mensen hun benen voor- en achteruit duwen onder de zwaarte van hun lichaam. En ze droeg haar borsten trots en recht voor zich uit. Niet aan denken....

Zijn hand hield op met strelen en Druppie keek hem verwonderd aan, met knipperende soezige oogjes. 'Een echte vrouw', dacht hij, 'raadselachtig gekomen en raadselachtig gegaan....' En toen, met een klap op de stoelleuning: 'Zwam niet zo filosofisch! Als je niet zo stom geweest was en zelfverzekerd en hebberig, dan zat ze hier misschien nog. En nu is het uit.... Uit!'

Hij stond op, schopte de verkoolde takken omver in de rode as, die ze even venijnig deed oplaaien, en begon zijn kleren uit te smijten. Morgen zou het bos weer als een traliewerk rond hem heen staan; en met zijn bijl zou hij proberen er een gat in te hakken. En wanneer dat niet gaf, zou hij zijn woede koelen op die ene omgesmakte boom, en er haastig rondjes van zagen tot zijn arm er slap bij neerviel, en ze dan kloven, dat de

splinters rond hem heen spatten; enkel maar om te vergeten, dat hij verliefd was.

Wampie lag op en neer te wippen in bed van woede, dat de veren van de matras er van kraakten; en dat klonk in het donker alsof een heleboel mensen tegelijk kreunden. Maar in werkelijkheid kreunde zij heel alleen, en gromde met haar tanden in het laken, van zich af bijtend als een nijdige poes. Maar haar denken was bedroefd: 'Zal ik hem nu nooit meer terugzien?' Waarom moet ik aldoor aan die ene zoen denken, als ik probeer aan Jaap, en Kees, en Herman, en Piet te denken? Hij was zo groot en sterk, en zijn ogen waren rustig en grijs, met iets van een zonnebloem in het midden, en ik kan net over z'n schouder heenkijken, zoals het hoort. Met zijn armen rond mijn schouder heen voelde ik me zo veilig, dat ik overal heen zou durven, ook in het pikkedonker dwars door het bos; en als ik eraan denk, dat ik daar alleen zou moeten lopen, krijg ik al een rilsel. Maar ik kom er nooit meer, bij dag en bij donker niet. Nu hoef ik ook geen pinda's voor Ahasverus te kopen, en geen glimmend lepeltje in de Franse Bazar voor de ekster, en geen grote platte asbak voor hem, want ik vind het niet goed, dat hij zijn peukjes door de hele kamer gooit. En het is allemaal mijn eigen schuld. Ik had die afspraak van Zaterdag best kunnen verzetten; ik doe niet anders dan afspraken verzetten. Nu is er vast al een gat in het laken, en morgen krijg ik van moeder. 't Kan me niet

schelen! Ik wil niet, dat hij zoveel invloed op me heeft. Een vrouw moet toch eigenwaarde hebben, waar gaat dat anders later naar toe? Maar er is lekker geen later; en hij is vast ongelukkig; en hij zit met zijn kin in z'n hand, en laat het vuur uitgaan. En ik lig fijn warm in bed....

Ze trok rillend de weggeschopte dekens over zich heen. Even lag ze stil om langzaam lekker warm te worden; maar meteen stond de eenzaamheid van de nacht groot en angstig rond haar heen. 'Als ik nu zachtjes naar beneden loop en Jaap en Herman en Guust opbel en zeg, dat ik even de Wandelweg langs wil, dan komen ze dadelijk op de fiets aangerend, zo gek dol zijn ze op me; en hij heeft me gewoonweg het huis uitgestuurd. Maar hij is ook een man, en die allemaal niet. Hij huilt vast niet; maar ik weet zeker, dat hij lekker ongelukkig is. Laat hij dat maar gerust een weekje blijven, tot Zaterdag acht dagen....'

Ze schrok zo van zich zelf, dat ze er overeind van ging zitten, met de dekens voor haar borst. Want ze had aldoor geweten, dat het onzin was, van dat weg-blijven; en daarom juist was ze zo woedend geweest, juist omdat ze zeker wist, dat ze terug zou gaan. In de trein had ze het al geweten, terwijl ze de advertenties op de achterpagina las van links naar rechts, in énen door de hele bladzij over, om er niet bij te hoeven denken. Want ze wilde lezen, voor de andere mensen, omdat iedereen anders vast zien kon hoe verdroefd ze was; en ze kon niet genoeg denken om gewoon te lezen.

Ze zuchtte opgelucht. Nu hoef ik gelukkig niet meer te krabben en te bijten; want nu weet ik tenminste, dat ik over tien dagen ga. Maar dan kan m'n fiets wel kapot zijn, en misschien heb ik geen geld; en als ik morgen geen zure bommen koop en Zaterdag geen nieuwe kousen, dan heb ik nog net genoeg voor een retourtje; en over tien dagen heb ik misschien niets. Ik kan wel bij Paps lenen, maar dan moet ik zeggen waarom. En dat kan ik aan niemand zeggen, nauwelijks aan mezelf. Laat ik het maar een keer zachtjes zeggen: Ik.... ga.... Zaterdag....'

Weer schokte het bed op en neer, nog veel harder dan daarnet. Ze zette zich met haar handen af, wipte de hoogte in, en bonkte op haar bips neer, dat de beddenstijlen er van dreunden. Bonk! bonk! bonk! Ik! ga! Zaterdag!

Van beneden kwam de angstige stem van haar moeder. 'Wampie, wat is er? De glazen vallen gewoon van de wastafel!'

Even lag ze stil, kreunde toen heel hard en kwam uit bed. Haar voeten rilden over het koude zeil. 'Niets', riep ze rond de deur, 'ik had een droom! Wat voor droom? Dat ik in de zweefmolen zat, geloof ik....'

Ze stak behoedzaam de kaars aan. Nu ik toch op ben, kan ik wel even in het spoorboekje kijken. Amsterdam - Utrecht. Als ik hard rij haal ik 12.47. Utrecht 1.20. Ze pakte een potlood van haar tafel, en tekende een hartje om het cijfer heen, en viel toen met het boekje onder haar kussen in slaap.

Ze droomde, dat ze in een zweefmolen zat, op een wit paard, en voor haar, op een zwart paard, zat Dolf. Telkens wanneer zij opwipte, wipte hij neer. Zij schopte en trapte haar paard met haar hakken, maar ze kon hem niet voorbij komen. Ze kon hem enkel maar narennen in een razende vaart, en werd er woest van. Ze schreeuwde tegen den vent van de paardemolen, dat hij andersom moest draaien, maar hij schudde van neen, zelfs toen ze geld naar hem gooide. Uit het dak smeed Ahasverus haar met apenotenschillen, en de ekster fladderde omlaag uit de takken en pikte naar het zilvergeld.

Toen draaide Dolf zich om en greep haar met een lange arm rond haar schouder, en tilde haar op zijn zwarte paard. Ze nestelde zich tegen hem aan, en zoende hem toen ze zag, dat het witte paard langzaam achter bleef. De man van de molen haalde het uit de rij en zette er een bordje op met 'Kantoor te huur!'

De ekster vloog opeens krijsend weg, met een glimmende gulden in zijn bek, en de gulden trilde hard op en neer. Toen viel er ineens een boom uit de oprijlaan, dwars door het circus. Alle paarden stonden met een bonk stil, en draaiden hun koppen om naar het witte paard, en dat lachte met zijn bek open.

Ze werd met een schok wakker en hoorde nog net vaagjes het tinkelgereutel van de wekker.

De nieuwe kantoordag was begonnen.

Hoofdstuk IV

Ze kwam op de plek, die ze zich nog herinnerde van de eerste keer, waar de bomen aan de rechterkant ophielden en de wind vanuit het wijde stuk golvende hei ineens over het pad heen bolderde, net zoals iemand naar binnen tuimelt, wanneer de deur, waar hij tegen aandrukt, plotseling opengaat. Dadelijk kwam de bocht en daar voorbij kon ze het hek zien. Ze trapte er hijgend op los, schuin tegen de grijze vlagen natte sneeuw in; maar toen ze het hek in het oog kreeg, voelde ze haar borst heel wijd worden. De hele morgen had hij in elkaar gekrompen gezeten, maar nu begon haar adem ineens vanzelf te zingen tussen haar koude lippen in.

Ze reed met een bons tegen het hek aan, omdat ze vergeten had te remmen. Nu langzaam rijden, Wampie, anders ben je helemaal buiten adem, en dat mag hij niet merken; en de eerste zoen duurt vast heel erg lang, en als ik hijg moet ik hoesten....

Ze zette haar fiets zo zachtjes tegen de witte muur, alsof hij van porselein was en niet van ijzerroest, en sloop voetje voor voetje over het gekraak der halfbesneeuwde blaren rond de hoek van het huis heen.

Hij zat voorover in de rieten leunstoel, met zijn hoofd in zijn hand, en haar ribben werden er opeens weer strak en benauwd van. Achter de rug van den baas lag Druppeltje met haar opgerolde glanslijfje. Het puntje van haar staart ging op en neer, en het leek

net, of de gele oogjes haar smekend aankeken. De hoek rechts was gloeiend van het vuur, met kooltjes, die rond tussen de zwarte tralies doorkeken; en toen Dolf opeens een harde venijnige trap tegen het haardrooster gaf, kon ze het niet meer uithouden. Ze holde rond het huis, duwde de deur open, rende de gang door, voelde nog hoe het stuur van zijn fiets haar een harde por gaf en gooide de kamerdeur open.

Haar handen bleven zich aan de deur vastklemmen, alsof er achter de drempel diep water begon. Hij zat aan de overkant, heel klein en in elkaar gedoken, maar nu hij overeind rees, schoot er ineens een gloed over hem, die niet van het vuur scheen te komen, maar van hemzelf. Ook zag ze nog, hoe hij in zijn hand een boek hield. Hij had juist de bladzijde om willen slaan, en kneep nu het papier langzaam in elkaar. Tot alles verdween, op zijn ogen na, die al groter en dringender werden, en haar naar zich toe schenen te trekken, tegen zijn mond aan. En daarna was er enkel nog zijn mond, die haar hele wezen op scheen te drinken in een diepe, dodelijke stilte; en al haar hunkering van die twee dagen en nachten was vergaan in die ene wens: dat de kus, waarin ze verloren was, altoos, altoos duren zou.

De blaren dansten in een ritselvlaag tegen het venster, en ineens zag ze de sneeuw weer, en voelde het wollige van zijn jas tegen haar wang en ze begon te lachen, omdat ze voelde, dat ze anders huilen moest.

‘Waarom kijk je zo verwonderd?’ Ze haalde haar

schouders op en wilde op een van de eettafelstoelen toelopen. Maar hij zwaaide haar omhoog, en begon haar de kamer rond te dragen, alsof hij haar aan alle voorwerpen wilde laten zien, waar hij in wanhoop en onrust naar gekeken had, alle uren van haar wegzijn. Hij zag haar ogen dichtgaan, en wist, dat ze zich veilig voelde; maar hij ging door haar te wiegen, want met elke beweging suste hij zijn verdriet weg. ‘Liefste... heerlijkheid... schattekoppetje... kleine vrouw...’; de woorden woelden door hem heen, samen met het afschuwelijk bewustzijn, dat hij ze allemaal al eens gebruikt had. En voor haar pasten ze bovendien niet, omdat ze anders was dan al die anderen, en daarom zei hij enkel: ‘Wampie, Wampie....’

‘Dat heb je nu al zeventien keer gezegd,’ hoorde hij haar even later. ‘Maar ben je nu eigenlijk blij, dat ik er ben?’

Hij zette haar in zijn stoel bij het vuur, en kuste zwijgend haar voeten, terwijl ze onder haar wimpers door naar hem keek. Daarna sprong hij overeind om zich een houding te geven, en zei: ‘Ben je het nu werkelijk echt?’

‘Of ik het echt ben? Daar! Daar!’ Haar tanden beten in zijn schouder, die ze al knagende heen en weer schudde. ‘Mispunt! Lammeling! Ingebeelde boef!’ Ze keek hem met kleine oogjes aan, en haar keel gromde nog van het heerlijke bijten, dat ze gedaan had. ‘Ik zal je laten zien, waarom ik teruggekomen ben.’

Ze scharrelde onder de leuning van de eettafelstoel,

waar ze de eerste keer op gezeten had, en stak triomfantelijk haar wijsvinger in de hoogte, waar iets grijs tegenaan-geplakt zat. 'Ik had m'n kauwgummetje vergeten. Dáár kwam ik voor terug.'

'Heerlijke viezerik!' Want ze was heerlijk, zoals ze daar stond, in een donkerblauwe matrozenjurk met halve mouwen, waar haar kinderlijke ronde armen uitkwamen, die onmerkbaar in haar polsen overliepen. En net zo was het bij haar benen: alles, wat anders bij de gewrichten hoekig naar voren schonkte, verliep bij haar in een vloeiende lijn van wonderlijke evenmatigheid. Ze leek op niets van al het bekende; het was, alsof hij in het bos ineens een boom zag van een heel ander groeisel, met andere blaren en een onbekende buiging in de takken, stevig en toch licht van welving, een boom, waarvan hij de vreemde vrucht zou willen proeven.

Ze strekte haar hand naar hem uit, en waierde haar vingers voorbij zijn ogen. 'In welke verte kijk je nou?' zei ze met opgetrokken wenkbrauwen. 'Je bekijkt me net, of ik een plant in een potje ben!'

'Een vlees-etende plant dan zeker.' Hij wreef met een grimas over zijn schouder, en zei toen, op haar toekomend: 'Bijt nog eens....'

Ze schudde van neen. 'Ik kan niet, ik zit in m'n kauwgummetje vast.... 't Is niet zo erg lekker, maar ik wou je laten zien, dat ik zuinig ben. Een keer heb ik een hele week met één gedaan. 's Avonds legde ik het in een glas water, net alsof het een gebit was. En op

school plakte ik het 's avonds ook wel eens onder het blad van de lessenaar. Maar dat was natuurlijk een ander!

‘Is dat al lang geleden?’ plaagde hij.

‘Ach...’ Haar schouders schokten de hoogte in. ‘Dat heb ik al een paar honderd keer gehoord.... Maar wat ik niet aan iedereen vertel, is, dat ik van school ben weggelopen.’

‘Waarom vertel je 't mij dan wel?’

‘O’ .... Hij wist al, dat dit haar stopwoord was, wanneer ze geen antwoord wilde geven. Het betekende zoveel als: ‘Ik ben een vrouw, en als je weten wilt waarom, zoek het dan zelf maar uit.’ Zijn handen verdwaalden naar haar toe, maar opeens rukte ze zich los en rende weg. Hij hoorde de voordeur knarsen en water lopen, haar schuifeltred door de gang, haar voet, die de deur open trapte, en daar verscheen ze achter een bos paarse tulpen in een witte melkkan, met een glanzend lepeltje tussen haar lippen, en een zak onder haar arm.

‘Er was nog een beetje melk in de kan’, zei ze, terwijl ze haar lippen aflikte, ‘en die heb ik er maar uit gedronken, want tulpen lusten geen melk, en het schoteltje van Druppeltje was vol. Ze was vast verdrietig, dat ze me in zo lang niet gezien had, en daarom wou ze niet drinken, net als die hond op die grafsteen, je weet wel, waar zijn baas onder lag.’

‘Je bent nogal van je zelf overtuigd’, lachte hij.

‘Ja, dat is een van mijn deugden, waar je aan zult

moeten wennen. Maar eigenlijk ben ik boos op je. Je ziet dadelijk de kwade kant, en je zegt niet eens iets, dat ik zoveel meegebracht heb, voor de dieren en voor jou. Kijk, dat lepeltje is voor de ekster, en die apenoten zijn voor Ahasverus, en die bloemen.... ik vond de laatste keer, dat het hier....'

'....zo kaal was, bedoel je, zo ongezellig vrijgezel-achtig.'

'Zie je wel, dat je een pessimist bent, die het donker zoekt? Ik bedoelde, dat het hier zo'n gezellige, warme kamer was, die enkel nog maar om bloemen vroeg.'

'En om een vrouw. Bij jou is dat trouwens hetzelfde.'

Ze trok haar dichte wenkbrauwen omhoog in een dubbel vraagteken, en vroeg, met haar hoofd scheef en verwonderd naar hem toegewend:

'Hoe zo?'

'Je vist nooit naar complimentjes, hè? Maar daar vang je mij niet mee.'

Het was er uit, voor hij zich bewust was van de halve hatelijkheid, en hij schrok, toen hij haar ogen zag. Ze waren ineens hard en dof geworden, als een kool in de hoek van de haard, waar het vuur uit teruggeweken is; en toen hij haar hand oppakte, om er een kus op te drukken, viel hij slap neer. 'Wat is 't?' vroeg hij verschrikt. Ze haalde haar schouders op. 'O, niets.'

Hij knerste zijn tanden over elkaar. Weer stond hij woedend van onmacht, die zwaar door hem heenkroop, tegenover een rits van raadselen, waarvan hij het benauwd in de keel kreeg. Telkens dezelfde gedachten

zoemden door zijn hoofd, om en om en om, net als nijldige vliegen, die niet weg waren te slaan: ‘Waarom moet ze nu zo boos worden om één woord? Waarom kan ik niet met haar praten als met een man, het even uitbekken en dan basta? Waarom dat treiterende “niets”, waar je je met je kop tegen te pletter loopt? En waarom zeg ik nu niet dadelijk: vergeef het me maar, dat ik onaardig was? En waarom zeg ik nu niets van alles, wat ik denk?’ Maar op zulke ogenblikken was zijn hoofd net een verstopte pijp, donker en stijf, waar geen poefje rook en geen glimmertje vuur uit te halen viel. En hij wist niet, dat het bij haar eender was; dat het harde in haar steeds groter en grimmiger werd, naarmate hij botter zweeg; en zo stonden ze tegenover elkaar, vreemd en radeloos en zonder een woord.

Dwars over de kolen lag een rond stuk dennenstam te smeulen. De vlammen laaiden er achter, maar kwamen er niet boven uit, terwijl het donker in zich zelf lag te verteren. Langs de zwart geworden schubben van de schors gloeiden telkens helle randjes rood op, die dan weer mismoedig uitgingen. Opeens, toen hij het zwijgen niet meer verkroppen kon, gaf hij er een harde trap tegen; en meteen barstte de vlam als een felle bijtel van vuur naar buiten, één triomfantelijke kreet na het zwijgen en woelen in het koolzwarte donker.

‘Waarom doen wij nu niet net zo als die vlam met het hout?’ hoorde hij haar zeggen. Hij duwde haar neer in

de stoel naast het vuur, sloeg zijn armen rond haar knieën, en gooide de woorden er uit, eerst stug en schouderophalend, toen vlug en zacht, ook omdat hij vertederd werd door de warmte, die uit haar knieholte door zijn handen in zijn hele lichaam binnensloep: ‘Ik had wel wat vriendelijker voor je kunnen zijn, en ik had je eerst hartgrondig moeten bedanken voor al het moois, dat je hebt meegebracht....’

‘Voor de dieren en voor jou’, zei ze laag. Hij hoorde, hoe het gromde in haar keel, en ineens boog ze zich voorover en haar tanden gingen dwars door zijn trui heen, in een venijnige pijn.

‘Ziezo, nu is het over’, zei ze zuchtend, terwijl ze haar hoofd op het zijne leunde. ‘Zeg, heb jij dat ook wel eens, dat het opeens zo keihard in je wordt; en je voelt, dat je er plezier in hebt, in het kwaadworden, en tegelijk vind je het verschrikkelijk? Als ik dan maar sla, of trap of bijt, dan gaat het over; dan wordt het net, of het smelt van binnen....’

‘Nu heb je toch gebeten, en hoe! en waarom kijk je nog zo verdrietig?’

‘Omdat ik je vast erg pijn gedaan heb....’, fluisterde ze.

‘t Mocht wat’, zei hij effen.

‘Maar ik wil, dat ik je pijn gedaan heb, anders is het niet echt over’, gromde ze.

‘Nu, goed dan, ik val om van de pijn.’ Hij liet zich vooroverglijden en zijn handen zochten vermetel houvast aan haar borst.

‘Heb ik je dat gezegd?’

‘Nee, maar ik doe het....’

‘Laat los, eerst wil ik kijken, of ik je wel pijn gedaan heb....’ Ze strekte haar hand uit naar de knoopjes op zijn schouder, maar hij sprong overeind, trok ze los, rukte zijn trui over zijn hoofd, en duwde haar de roodgebeten schouder onder haar neus.

‘Daar, boskat!’

Gelukkig, dacht ze, hij draagt geen flanellen met lange mouwen, en hij heeft echt schouders, om verliefd op te worden.

Ze zag, dat hij haar weer zoenen wilde, maar ze keek hem effen aan, en zei hoofdschuddend: ‘Denk je, dat jij aldoor het eerst aan de beurt bent? Ik zei je toch, dat ik de cadeautjes wilde uitdelen, voor de dieren en voor jou? En nu zijn de dieren aan de beurt.’

‘De ekster zit vandaag in zijn nest, met al die sneeuw’, antwoordde hij ongeduldig, ‘en Ahasverus ligt te ronken in zijn hol bij zijn nieuwe centrale verwarming. Dus ben ik toch aan de beurt.’

‘Dat dacht je maar.’ Ze ontweek hem in grote sprongen rond de tafel, ‘ik heb nog een schijf leverworst in mijn tas voor Druppie.’

‘Druppie is het bos in’, hijgde hij rennend, ‘daarnet toen je de deur opendeed, is ze weggelopen en dan komt ze tegen donker pas terug.’

‘Niet waar, ik heb haar oortjes boven het randje van de verandah uitgezien.’

‘Dat kan wel, maar ik heb iets anders gezien, en ik wil....’

Ze bonsden tegen elkaar op. Het zwarte stuk locomotiefkool kantelde met een dof gekraak om, en zijn grillige onderkant, doorkronkeld van vuur, rolde gloedrood tegen het haardijzer. Uit elke kronkel vloog een vlam, snel en wild zijn arm rond de dennestam heenslaand; die na zijn uitlaaien van daarnet weer in een sombere smeuling was weggezonden; maar nu opnieuw net een ladder werd, waarover de vlammen lenig en speels evenwichtsboom liepen.

Midden op tafel, naast haar tas, lag het papiertje met de plak leverworst, maar Druppie, die nu haar hele kop boven de verandah uitstak, kon het niet zien, want het gordijn was dichtgegaan. Druppie was verdrietig, omdat de baas niet naar buiten kwam voor het gewone spelletje. De baas wist toch best, dat Druppie niet het bos in was, maar op het gewone plekje vlak onder de verandah zat? De afsluitplanken van de verandah reikten niet helemaal tot in de aarde, en daarom was er een stuk kippengaas tegen aan getimmerd. Maar op één plek had een konijn er een gat onderdoor gegraven, en door dit poortje rende Druppie, zodra ze buiten was, een donkere en geheimzinnige grot binnen, waar het veelbelovend naar muizen rook, en waar ze, wanneer ze moe was van de ontdekkingsstocht onder de planken-gewelven door, op een laagje stro in een hoek kon gaan rusten. Lang duurde dat nooit, want altijd, wanneer ze net van een vette rat begon te dromen, verschenen de grote voeten van den baas voor de opening van het hol. ‘Druppie! Druppie!’ Dan wacht-

te Druppie even, want je moet mensen, die zoveel groter en sterker zijn, altijd even laten wachten om hun te tonen, dat je ook wat waard bent, al zijn je pootjes nog niet zo groot als hun hand; maar dan sloop ze op het daglicht toe, waarin de hand van de baas bewoog met iets er in; gewoonlijk een kaaskorstje, of anders een reepje rood vlees.

Maar dit keer kwam er geen baas, en na een poosje kroop Druppie naar buiten, ook al lag er niets te lokken in de natte sneeuw, waar ze met hoogopgetrokken pootjes doorheentrapte. Rang! Het gordijn achter de verandahdeuren vloog dicht, zo hard, dat het er van heen en weer woei. Ze rende rond het huis, net als altijd, wanneer ze in huppelsprongen den baas speels ontweek. Ze kon nog net z'n hand zien, die ook daar met een ruk de huiskamergordijnen dichttrok. Wat was er aan de hand vandaag? Weer rende ze het huis rond, maar de voordeur was dicht. Met een vaartje, zich schurkend langs de huismuur, waar geen sneeuw lag, huppelde ze naar de slaapkamerkant, en klauterde langs de taaie ranken van de wilde wingerd naar boven. En nu gebeurde, wat er nog nooit gebeurd was. Daar zat ze in het smalle kozijn, zoals zo dikwijls, maar de baas, die de slaapkamer inkwam, zag haar niet. Zijn haren zaten door de war, en hij had zijn trui niet eens aan. Hij liep met een vaart op zijn bed toe, tilde de matras er uit met dekens en al, en verdween er mee de gang in. Bons! de kamerdeur vloog dicht.

Druppie liet zich voorzichtig zakken, om niet met een

plof op haar biljetjes in de sneeuw neer te komen, en sloop woedend met een hoge rug rond het huis heen naar de eetkamerkant. Hup! Ze zat op het kozijn, en onder de reet van de dichte gordijnen door kon ze net naar binnen kijken.

Een poosje bleef ze stil zitten; alleen haar dikke staart zwaaide langzaam en wellustig heen en weer. Ze peinsde diep, en af en toe kwam er een klein gegrom uit haar trillend keeltje. Eindelijk was haar besluit genomen: trouwens, het enige, dat haar weerhield, was de sneeuw geweest. En terwijl het huis met de dichte gordijnen langzaam grauw werd in de vallende avond, spoedde Druppeltje zich door de boslanen naar de straatweg, waar in een villa met een garage, een kippenhok, en een keuken, waar het altijd naar bradend vlees rook, een grijze kater woonde, dien Druppie tot nog toe met een hooghartig geblaas op een afstand gehouden had.

Hoofdstuk V

Daar had je het gedonder, en juist op Zaterdag! Vanaf zijn vroegste schooljeugd had Dolf een diepe voorliefde voor de Zaterdag gehad, en een nog diepere haat tegen de Zondag, de dag van droefgeestig klokgebimmel en stijfgesteven versuffing. En nu, op Zaterdagmorgen, met de eerste en laatste post, die brief van Wampie, waarover hij bij het ongedurige lezen zijn pijp al drie keer had uit laten gaan.

‘A'dam, Vrijdag.

Mijn lief Dolfjintje,

Ik kom niet! Waarom, dat begrijp je natuurlijk niet, hoewel ik het je al een paar keer duidelijk heb laten merken. Ik ben nu eenmaal een vrouw, en dan word je wel eens kriegel, nièt van ijdelheid, maar van vrouwelijkheid, wanneer je aldoor een man achterna moet sjouwen, zelfs een man als jij. Ik ben per slot van rekening geen eekhoorn, die op gezette tijden op apenoten afkomt. Elke keer, wanneer ik bij nacht en soms bij ontij het bos ingeduwd word, weet ik precies hoeveel dagen ik er naar verlangen mag om terug te komen. Je weet niet wat het is, om op een kantoorstoel vastgekleefd te zitten als een kauwgummetje tegen een gehemelte, en dan te voelen, hoe je uitgelebbberd wordt tot alle geur en smaak van je af is. En op gezette tijden (dat is juist het erge er van) word ik uitgelaten; of liever, ze laten me in de waan, dat ik mezelf uitlaat.

En dan, alweer op gezette tijden, wordt er vanuit het kantoor aan het touwtje getrokken, waaraan ik zo'n beetje fladderen mag. Weet je wel, wat het zeggen wil, uit een warm bed gehesen te worden, waarin we over eeuwige liefde en zo gesproken hebben en dan met een rilsel tot in je tenen op je fiets te moeten klimmen? Ik hoop het je gauw te laten voelen. Zaterdagavond zijn mijn vader en moeder naar een fuifje en komen niet voor 1 uur thuis; en ik hoop, dat het om half één morgenavond (want tot zoolang mag je blijven) knickers regent. Uit deze laatste zin zul je zien, dat ik niet boos op je ben; ik zou alleen wel overal in willen bijten. Hopenlijk voor jou is dat morgenmiddag, wanneer ik me vanuit de tikgevangenis om één uur naar het Weesperpoortstation begeef, zo'n beetje bekoeld. Telegrafeer niet terug, dat je geen schone boord hebt, want er ligt er een links op de bovenste plank. Ik voel me zo zwaar, dat elk woord als een druppel lood van m'n pen afbiggelt, en daarom doe ik hier maar geen zoenen meer bij; anders heb ik geen postzegels genoeg. Tot morgen dus.

Wampie.

P.S. Toch maar vijf zoenen x x x x x (je weet wel waar).

P.S.² Ik heb nog een aangename verrassing voor je, maar die hoor je morgen wel.'

Dolf ging naar de verandahdeuren en keek strak naar

buiten. Daar lag het ruige stuk hei, waar de regen grijs in neerjoeg. Dwars achter het raam stond de oude scheve berk, die net andersom als bij mensen, groen geworden was van eerbiedwaardige ouderdom, die het blanke zilvergrijs van haar jonge bast langzaam had overwoekerd. Tussen de berk en het laantje van eikenstruikjes wiegden de stronkige stengels van de Theunisbloemen in de windvlagen, en de druppels liepen gudsend langs de paar kapot gekleumde gele blaadjes, die nog restten van hun late en glanzende herfstbloei. Elke morgen van slecht weer hadden ze hem met hun uittartende levenskracht verheugd. Hij bekeek ze, in een bijna zeker weten, dat hij ze nooit meer zien zou; net zo nieuwsgierig, alsof het stukken waren van een décor, dat hij kritisch in zich opnam, zoals een schouwburgbezoeker het doet, die thuis wil navertellen, hoe het er op het toneel had uitgezien; een décor, dat mooi en regelmatig afgesloten werd door de ernstige rij dennen, achter wier warrige pruiken twee paarse wolken dreven, in een lucht, die hardgeel was van komende wind. Hij zag alles vlak, en zonder diepte, en al starend door de ramen had hij het sterke gevoel of alleen de glaswand hem scheidde van dit décor. Het leek bedriegelijk op de bouw van een draaitoneel door het driehoekige stuk hei, dat spits toeliep op de hoek, waar de twee dennenrijen op elkaar stieten als optrekkende rijen soldaten. Straks zou er op de knop gedrukt worden, en alles, wat nu een schone en matkleurige schijn leek, van verf op doek, ter-

wijl hij er toch maanden lang mee samengeleefd had, zou plotseling wegschieten; en wat er dan komen zou wist hij niet, zomin als de schouwburgbezoeker het weet. Alleen de onzichtbare regisseur kent het volgende toneel, dat allang klaar en opgebouwd staat, terwijl spelers en toeschouwers in de ban hunner eigen verbeelding zich zo inleven in de werkelijkheid van het kleine stukje rond hen heen, dat zij alles daarbuiten vergeten. Maar dan drukt de Onzichtbare op de verborgen knop, en al het gekende flitst weg, om plaats te maken voor een nieuwe en vreemde wereld, waar onvermoede dingen zullen gebeuren. En Dolf voelde, dat er spoedig op de knop gedrukt zou worden; hij kende dat van vroeger. Hij herinnerde zich de avond in het huis op de Blaak te Rotterdam, toen zijn vader ziek was thuisgekomen. Op zijn bovenkamer had hij net zo achter de ramen gestaan, tot een stoomboot op de rivier ineens een schorre kreet door de avond zond; en hij had meteen geweten, dat hij het klotsen van het water weldra niet meer horen zou. In Wageningen was het net eender geweest; na een dronken nacht was hij 's morgens gaan zwemmen, en toen hij naar de oever terugwaadde, en over zijn schouder keek, zag hij onverhoeds de koeien aan de overkant op geschilderde poten in het geschilderde water staan, met de grasgroen geverfde Betuwe-weiden daar achter; en aan de horizon een paar kerktorentjes, zoals schilders die met één tip van hun penseel aan een einder oprichten, welke er anders voor hun gevoel te vlak en doods

uitziet. Drie dagen later was het uit geweest; daar had oom Barend voor gezorgd. En ook nu weer was het net zo: spoedig zou het uit zijn met het waden door de weerbarstige heistruiken, met het schoppende lopen door de dikke lagen blaren, met het sissen van de haard en het uitschieten der vlammen. Er zou opnieuw op de knop gedrukt worden; maar ditmaal wist hij hoe en door wie. Vlak voor zijn ogen had zij haar merkteken achter gelaten; en hij moest lachen, toen hij naar de ruit van de verandahdeur keek, die hij niet alleen uit luiheid al een paar weken niet gezeemd had. Daar stond Wampie's mond, wit op het glas, één, twee, drie, vijf keer. De laatste keer, dat ze hier was, op een stille regenachtige Zondagmorgen, was hij op zijn schrijftafel tegen het raam met de papieren voor het Staatsbosbeheer bezig geweest; en zij had als een klein meisje buiten op de verandah gespeeld. Met een krijtje had ze een hinkelbaan getrokken, die nu nog, halfuitgewist door de regen, op de planken stond. En telkens wanneer hij tussen het rekenen door opkeek, was ze uit de witte vakjes weggesprongen om een zoen tegen de ruit te drukken, even hard lachend als hij om haar platte negerinelippen. En hij had razend hard doorgeschreven om het koude glas weg te krijgen tussen haar mond en zijn mond; om haar ronde benen, die hij op en neer zag dansen van het ene vierkantje in het andere, opnieuw tegen zich aan te voelen. Zinnelijkheid? Neen, meer; en dat was het erge; want als de wilde en zoete honger verzadigd was, als haar borst geen kleine

speelweide meer was, waar hij al zijn drift en begeerte kon uitrazen, dan leek het alsof de ogen pas opengingen om de werkelijke liefde te zien; net zoals je pas van de hemel genieten kunt, wanneer je op je rug ligt te staren; want onder het heerlijke hollen door de wei is de hemel enkel de felheid van het licht, en het wilde gewaai van de wind. Dan, na het bezitten, begon pas het werkelijke bezit; het gevoel, elkander overal aan te raken, ook al speelden twee vingers alleen maar vlinderlicht rond een naakte schouder heen; en daarnaast het vertrouwen, alle trots en hoogmoed af te leggen, en klein bij elkaar te kruipen, om eindelijk veilig en thuis te zijn. Dat was nog nooit zo geweest, behalve bij Wampie; en daarom was elke keer de angst gekomen, zodra ze weg was; de angst, haar te verliezen, omdat hij niets had om haar te behouden. Binnen het bos was alles goed; daar waren ze enkel man en vrouw in een klein, maar wild paradijs, met dieren om te spelen, en zonder mensen, om zich aan te ergeren. ‘Maar weet je wat ik eigenlijk ben, zodra ik buiten het hek kom?’ had ze de laatste maal gezegd, ‘je vriendinnetje, je scharreltje...’ Hij was te verslagen geweest om te antwoorden, en had haar enkel bedroefd nagestaard, terwijl ze verdween over de ritselende blaren. En inplaats van om te kijken, had ze die brief gestuurd; en hij voelde, dat die twintig gram papier het kleine gewicht vormden, dat nog net nodig was om de knop in te kunnen drukken. Net als bij het omhakken van een boom: wanneer de inkeping diep genoeg in de

stam gekorven is, hoeft er nog maar één splinter uit, en het hele gevaarte bonst ondersteboven.

Hij haalde zijn stadskleren uit de kast, en gooide ze op de stoel naast het vuur. Hij smoorde de laaiing der vlammen onder een paar kolenscheppen vol as en liep toen naar buiten om de luiken te sluiten. Voor het huis stond een emmer met water voor de aardappelen, die hij in de verandah had willen schillen, zoals gewoonlijk, behaaglijk knipperend in het beetje zonnewarmte, dat de Hollandse winter gaf. Maar er waren geen aardappelen nodig, want zij kwam niet en hij ging weg, naar haar toe, om alles anders te maken.

Hij pakte de emmer in de ene hand, de bezem in de andere, liep achterom, en schrobde in een schrijnende woede de rest van de hinkelbaan-krijtstrepen haastig van de houten verandah-vloer af.

Reeds aan het eind van het perron hief hij de bruine zak omhoog, die hij voor haar had meegebracht.

‘Ik heb apenoten voor je, Ahasverus, en je hoeft ze niet eens te komen halen!’ schreeuwde hij langs den conducteur heen, die de kaartjes innam. De man met de blauwe uniform staarde stomverbaasd naar den langen jongen met zijn verweerd gezicht en het kleine vrouwtje met de dikke donkere krullen; niet, omdat ze elkaar zoenden, want hij was allang gewend aan monden van mensen, waarvan je niet gedacht zoudt hebben, dat ze bij elkaar horen, en die vlak onder de rand van de stationskap op de wonderlijkste wijze toch

eensklaps op elkaar bleken te passen. Neen, hij was enkel verbaasd om de woorden, die ze elkaar tussen de zoenen door toewierpen:

‘Pestkop!’

‘Verrukkelijk loeder!’

‘Heerlijke bosduvel!’

‘Mijn klein roodborstje....’

De rest kon hij niet horen, want ze liepen weg, hij met zijn arm rond haar schouder. ‘Wat heb je vandaag een kringen onder je ogen, Wampie!’

‘O, dat komt door dat licht van die booglampen van bovenaf.’ Ze haalde haar schouders er bij op, en daardoor wist hij meteen, dat er nog iets diep in haar zat, wat ze verzwegen, en dat hij er met zachte woorden uit moest halen, terwijl harde het er enkel in zouden duwen. Het was iets nieuws en heerlijk voor hem, eindelijk een vrouw van binnen te leren kennen, inplaats van enkel haar rondingen in bed; en hij werd er teer en schroomvallig van, waar hij vroeger schamper en ruw geweest was. Hij stond stil, streek haar krullen uit haar gezicht, en zei:

‘Wampie, ik geloof, dat er een klein kruisje op je voorhoofd staat; ja, je hebt geloof ik gejokt!’

‘Een half kruisje maar’, weerde ze af; ‘of eigenlijk helemaal geen. Want ik heb niet gejokt, maar enkel iets niet gezegd.’

‘Wat dan?’

‘O, niets bijzonders’, en toen rustig in één adem door: ‘Enkel, dat m'n jarretelle net is gesprongen, natuur-

lijk juist in een straat zonder portieken; en dan dat ik ontslagen ben, wegens reorganisatie. Waarom kijk je nou net, of het dakpannen regent? Ga liever voor me staan, met je jas wijduit, en kijk nu maar naar boven, en doe alsof je een regendruppel in je mond wilt opvangen, net zoals we anders naast het huis doen.'

Natuurlijk keek hij toch, want haar benen waren te mooi om er de minste glimp van te verliezen: 'Ik heb gekeken, omdat ik geen ruzie met je wil krijgen', verdedigde hij zich, 'want in je hart wil je toch, dat ik kijk. Vanzelfsprekend? Dacht ik wel. Maar vertel me nu van het ontslag.'

'O, heel gewoon; ik ben dadelijk bij de kar op de hoek van de gracht haring met zure uitjes gaan kopen, om het te vieren; en vanmorgen heb ik op m'n ellebogen voor het vuur gelegen en een roman van Wassermann uitgelezen en een nog veel dikker boek van Karl May; en ook heb ik ontdekt, dat in twee van m'n jumpers de mot zit. Weet jij een goeie manier om languit te liggen lezen zonder kriebelpijn te krijgen? Waarom zijn er samen met de boekdrukkunst en de beschaving geen springveren aan onze ellebogen gegroeid?'

'Om er een mens aan te herinneren, dat hij met al zijn vooruitgang nog dichterbij een dier dan bij een engel staat', antwoordde Dolf peinzend. 'Te ingewikkeld? Dan wat anders: Om je des te dieper waardering voor een bed te geven.'

'Dat hebben wij wel', zei Wampie zachtjes. Ze stonden stil en zoenden elkaar.

‘Maar wat moeten we nu doen?’ vroeg hij een poos later, en twee stappen verder.

‘Even in die kroeg gaan zitten, waar we nu al een hele tijd voor te kijk staan’, lachte ze.

Zij nam een ijs en hij dronk een port. Ze kliederde net zolang met haar lepeltje in het stijve gele heuveltje rond, tot het een sappig papje geworden was, en begon het toen zuchtend van genot tussen haar witte tanden door te lepelen.

‘Ik betaal, Dolf’, zei ze opeens, ‘want ik ben rijk. Dat had ik nog vergeten je te vertellen. Ze hebben me drie maanden salaris gegeven.’

Ze greep in haar tas en haalde er een zijden kous uit te voorschijn. ‘Het is altijd mijn ideaal geweest om te sparen’, legde ze uit, terwijl ze haar arm in de kous stak, ‘en dat heb ik nooit gekund, want ik had altijd spaarpotten, die opengingen en als het stenen varkens waren, dan vielen ze kapot. Daarom heb ik nu die kous genomen, want dat is de enige echte klassieke manier van sparen. Er zit trouwens toch een ladder in.’ Haar hand kwam te voorschijn met een bundeltje bankbiljetten erin, die ze waaiervormig uitbreidde, alsof het speelkaarten waren. ‘Nu moet je me helpen, om de lelijkste juffrouw op al die gekleurde plaatjes te zoeken, en die leggen we dan echt op zij. Die van honderd gulden telt niet mee, want de juffrouw daarop is wel lelijk, maar ze lijkt op een meisje uit de hoogste klas op school, waar ik erg veel van gehouden heb.’

‘Word nu eens ernstig, Wampie’, zei Dolf, terwijl hij

het geld in elkaar schoof, ‘heb je er al over gedacht, wat je nu beginnen moet.... wat we nu doen moeten....?’

‘Heb jij je dat ooit afgevraagd?’ Haar lippen waren ineens smal naar binnen gevouwen en haar tanden knaagden er overheen. ‘Wij hebben er enkel toch maar op los geleefd, en geliefd; en nu wil je, dat ik ernstig word, en je hebt me nog niet eens gefeliciteerd, dat ik van dat hok af ben! Wil je soms, dat ik naar een ander kantoor toega? Je weet niet wat het is! De hele dag een soort geknaag in je binnenste, en dat ontterende gevoel van telkens met een ruk heen en weer getrokken te worden van en naar huis, waar je enkel komt om te eten en te slapen. Want omdat de hele dag dood is, wil je 's avonds leven; en daarom ga je aan een schijnleven doen; dansen en de bioscoop, en als maar in een vaartje boeken uitrennen, waarin mensen echt leven. En zelf ben je geen mens, maar een marionet.’

‘En toch moet je leven, tot ik iets anders weet’, besliste Dolf.

Ze sprak niet tegen, toen hij de krant door begon te kijken.

‘Heerlijke, lieve brekebeen, wat kan jij weten?’ dacht ze.

‘Jongste bediende gevraagd, met eindexamen H.B.S. of M.U.L.O.’, las Dolf, ‘met diploma stenografie en bij voorkeur kennis van de Duitse taal. Salaris f25.- per maand.’

‘Daar hebben je ouders je dan een jaar of zes, zeven

voor laten leren', smaalde Wampie, 'om half zoveel te verdienen als een ondersteunde werkloze: Bij een Bank, zeg je? Daarvoor mag je dan in een betonnen kast zitten, die miljoenen kost om je een rotje te werken voor een paar kerels, die geld uit papier heksen. Ik begrijp niet, dat dat allemaal mag', zei ze, met haar ogen wijd open; 'dat geld, dat zo'n stel wint, hoe, dat begrijp ik niet, moet een ander stel toch verliezen? En daar mag ik dan kringen voor onder m'n ogen krijgen.... Soldaten zijn kanonnenvlees, maar kantoorbedienden zijn dividendvlees. Nee, dan ga ik liever aan de film. Ik heb een aanbod gehad, een poosje geleden.'

'Ik heb eens een meisje gehad', zei Dolf, 'die had bijna zulke mooie tanden als jij; en op een dag kreeg ze een aanbod om voor een tandpasta-foto-reclame te poseren. Bij de fotograaf bleek, dat haar ivoorwitte glimlach alleen goed opgenomen kon worden, wanneer ze in haar onderjurk stond. Je snapt de rest; en dat was nog maar voor een foto. Een heleboel van die foto's achter elkaar, met een heleboel mannen, die je allemaal in je onderjurk willen zien, en nog liever zonder, en dan niet stilstaand, maar met bewegingen erbij, dat is de film. Ga gerust op dat aanbod in, maar dan betaal ik m'n port en pak m'n trein.'

Ze zag, hoe hij z'n vuisten gebald had, en hoe zijn schouders kwaadaardig en hard omhoog gingen, net als de rug van Druppie, wanneer iemand aan haar staart trok. Wampie schrok en zweeg. Dolf bedwong zich en las verder: 'Gevraagd voor direct....'

‘Een wandelend woordenboek, tevens telmachine, met platinablond haar en zijden benen’, vinnigde Wampie. ‘volkomen gewend aan inkijk in haar blouze, terwijl ze stenogrammen opneemt, en aan het zelfstandig verbeteren van de stomste stijl- en taalfouten.’ Ze rukte hem de krant uit de hand. ‘Geef hier, ik wil het korte verhaal lezen.’ Ze breidde de krant breed voor haar kennelijk fotogeniek en liefdevol voor de film verboden gezicht uit, en deed alsof hij niet meer bestond.

Dolf leunde zijn ellebogen op de tafel en tuurde naar de achterkant van de krant, die tegen het licht, waaronder zij zat, er uitzag als geolied papier vol regelmatige vlekken. Het duurde een poos, eer hij zich bewust werd dat een van die vlekken precies op een bekend telefoonnummer leek. Pas toen hij er met zijn neus tegen aanleunde, kreeg hij zekerheid: Rotterdam, no. 94162.

Wampie legde de krant neer en liep zonder een woord te zeggen naar het toilet. Anders was elke afwezigheid van een paar minuten al een voorwendsel voor stiekume kussen achter een breeduitgehouden tijdschrift; maar toch keek hij haar verliefd na. Ze schreed door de zaal, haar kleine neus in de lucht, met een statigheid, alsof ze minstens één meter zeventig mat en eigenares was van een miljoen en minstens drie auto's in verschillende kleuren bij haar toiletten. Hij verlangde er naar haar eens in lange rokken te zien, die wijd rond haar heen speelden; dan zou hij naar haar kunnen kij-

ken vol bevredigde jaloersheid, dat alleen hij elke buiging van haar verborgen benen kende, van haar heupen tot haar hakken.... Peinzend knipte hij de advertentie uit, in het zeker weten, dat het nu nog enkel een kwestie van dagen was, voor er op de knop gedrukt zou worden.

Wampie kwam terugdodijnen, en vanuit de verte lachte ze al. Dolf grijnsde woedend naar de andere mannen, die bewonderend en begerig naar haar keken. Ze kon het niet helpen; ze was pittig en zag er altijd anders uit dan der anderen. Ook nu weer in haar witte vilten rok met zilveren knopen, en schuimig daarboven uit een witte linnen blouze met pofmouwen en kant erlangs, en een rossig jakje er overheen met alweer een dubbele rits karbonkelknopen. De moderne beschaving brengt nu eenmaal mee, dat je naar elke vrouw, die je niet kent, toch mag kijken alsof je haar uitkleedt; en de man, die daar iets van zegt heet een plumpe jaloerse pummel. Doch hij wist, dat ze in haar kalme hooghartigheid, die niets van uitdaging had, om zijn redenering lachte, en daarom trok hij zijn gezicht in een kappersglimlach. Maar ze merkte het niet op, want er tintelde een verhaal in haar ogen.

‘Moet je horen, Dolf! De juffrouw van het toilet, je weet wel, die elke ochtend zo zielig achter een schoteltje gaat zitten met een dubbeltje van haar zelf er op, vocht met een andere dikke juffrouw, die haar kapsel stond op te frunniken.

“Hoe oud denkt u, dat ik ben?” vroeg die.

“Nou, dik in de veertig”, zei de dikke achter het schoteltje.

“Gunst, hoe komt u er bij?” zei de dikke voor de spiegel verbouwereerd. “Ze schatten me altijd op een jaar of drie-, vier en dertig.”

“Nou, dat geloof ik niet, daar ziet u nou helemaal niet naar uit. U moet denken u bent dik, ontzettend dik, en dik maakt nou eenmaal reuze oud”, zei de zielige vetzak achter hei schoteltje. En weet je waarom ze dat zei? Ik was al eens eerder op het toilet met die twee, en die dikke dame legt altijd maar vijf cent neer. Ik wou net tegen haar zeggen: “Toe, legt u nou ook een dubbeltje neer, dan zult u zien, dat u zo maar op eens dertig pond afvalt, en er tien jaar jonger uitziet, net als in de advertenties.” Maar ik vond het eigenlijk wel zielig haar zo te pesten, wanneer je zelf pas twintig bent; en bovendien zag ik opeens een stopcontact, waar de knop afwas, en daar kon ik niet van afblijven. Ik moest weten, of ik een schok zou krijgen of niet. En als ik het nu niet gedaan had, dan zou ik morgen terug moeten komen, om het te weten. Maar ik kreeg niet eens een schok.’

‘Die krijg je nu’, zei Dolf vastberaden. ‘Je ziet, wat je voor vijf spie gedaan kunt krijgen; en bij wat ik je nu vertellen ga, draait het om honderdduizend maal zoveel. Je houdt van gewaagdheden nietwaar; met en zonder stopcontact? Dan heb ik wat voor je.’

Hij hield haar de uitgeknipte adverteentie voor.

‘Uit dit vodje, Wampie, kunnen de wonderlijkste din-

gen groeien. Het kan nog veel dikker worden dan de juffrouw met het schoteltje en die andere met de uitgezakte haren samen. Het kan een boekje worden, waar we allebei erg naar verlangen, al trekken we er zogenaamd onze neus voor op.'

'Een spaarbankboekje?' zei Wampie vorsend. 'Daar heb ik nooit meer dan vier gulden op kunnen krijgen, want als ik meer had, dan was er juist altijd iemand jarig.'

'En als ik een tientje had, dan brak ik bij het balletje-trappen een ruit! Maar ik bedoel een heel ander boekje; met ruimte er in voor twee personen en twaalf persoontjes.'

Wampie werd rood en liet haar krullen over haar gezicht vallen. 'Akeligerd, nu heb je een stuk uit het korte verhaal gesneden en nu kan ik niet zien, hoe het afloopt. Wat kijk je ernstig? Soms vanwege de twaalf persoontjes? Dat wil ik best, op voorwaarde, dat jij er ook zes van krijgt! Ik vind de natuur trouwens echt oneerlijk. Het enige pesterige, dat jullie hebben is scheren, en daar hebben jullie nog glijmesjes voor. Wij vrouwen....'

'Moeten de wereld redden, wanneer wij mannen machteloos zijn', ging Dolf met een brede zwaai door. 'En jij moet me helpen, Wampie; òns helpen. Want die advertentie is van oom Barend, m'n stinkend rijke oom; en ik wil weten, wat hij voorheeft. Dat kan van het grootste belang zijn. Ik weet niet, of ik je al verteld van een kleine maandelijksse toelage, die ik uit

een restje van m'n vaderlijk erfdeel krijg, dat later pas op mij moet overgaan. Nu, ik geloof, dat oom Barend me dat afhandig wil maken. Maar de zaak zit zo ingewikkeld, dat hij het alleen ter plaatse kan doen; en de bezitting ligt in Oost-Europa. Daarom kreeg ik dadelijk argwaan toen ik die advertentie van hem zag; want daar staat iets in over reizen. Dat hij echt een secretaresse meeneemt geloof ik niet, want daar is hij te vrekkig voor. Maar nu weet ik in elk geval zeker, dat hij op reis gaat. Hij schreef het me trouwens al, maar ik dacht, dat dat een smoesje was om van m'n brieven af te zijn. Nu moeten we uit zien te vissen, waarom hij op reis gaat, en waarheen; en daar ben jij, als bekwaam secretaresse, de aangewezen persoon voor. Hij kent jou niet, en ons niet....'

'Gewoonweg belachelijk', zei Wampie bescheiden, 'zijn er heus nog mensen op aarde, die niet weten van jou en van mij? En dat, terwijl al het andere er omheen draait?'

'Jij wilt niets van de relativiteitstheorie afweten, Wampie, omdat je bang bent voor techniek; omdat je zelf iemand uit een sprookje bent. Maar alles draait om die advertentie.... luister maar:

"Gevr. v. tijd. waarsch. 1 mnd. erv. secr. betr. pers. n. ongen. op r.t.g. gd. ln. Tel. aanm. Zond. 9-11 R'dam. 94162."

Echt iets voor vrekkige oom Barend. Hij heeft op de woorden zitten kauwen, alsof het kippebeentjes waren, en nu zet hij het knaagsel, waar niets meer of kan,

in de krant. En al die meisjes moeten hem nog opbellen ook. Dat schijnt me trouwens verdacht. Hij was altijd te zuinig om een taxi uit te geven wanneer hij naar 't station ging. Hij scharrelde liever een paar baliekluivers op, met wie hij dan stond te loven en te bieden om z'n koffers voor dertig cent naar 't station te krijgen; hij keek witkielen altijd aan, alsof het zeeroovers waren, die hem wilden enteren; en zo iemand laat zich door honderd vrouwen opbellen? Daar moet wat achter zitten!

‘Hoe oud is je oom Barend, Dolf?’

‘Negen en vijftig, als hij er niet op heeft afgedongen!’

‘Goed, ik bel op.’

‘Fijn, Wamp, we hebben toch niets te verliezen, jij niet en ik niet. Gelukkig, eindelijk eens iets, waarvan je niet weet hoe het afloopt. Net iets voor jou.’

Ze keek hem aan met ogen, die ineens niet meer kinderlijk waren, wanneer ze de eindjes naar elkaar toekneep, en langzaam lachte, zodat de ondeugende kneepjes opzij van haar mond opeens vertelden van de vele zoenen, gegeven en ontvangen om het zoenen zelf.

‘Ik weet best hoe het afloopt’, zei ze uitdagend; en toen hij dreigend keek: ‘Ja, met ons natuurlijk, bedoel ik. En ga nu maar mee, want ik moet kousen kopen. Niet om me bij je oom te presenteren, want die vindt een netjes gestopte ladder natuurlijk veel mooier, alstie zo vrekkelig is. Maar voor jou, Dolfje. Vanavond wil ik mooie benen hebben.’

Ze stak haar witte arm door de zijne, en greep er zich aan vast, terwijl hij haar buiten met een zwaai over een plas heentilde, waarin het rood getintel van een lichtreclame glom. ‘Wat ben je toch heerlijk sterk, Dolf! Is je oom Barend ook zo groot als jij?’

‘Kan je denken! Hij is kort en breed, met brede apehanden en een snor als een uitgezakte streng wol. Het enige wat gek aan hem is, is zijn helle, bruine schedel. Dat komt, omdat hij dikwijls onder de hoogtezon staat. De enige keer, dat de handigste en hardnekkigste liefdadigheidsverkoopster er in slaagde hem een lot voor een tombola op te dringen, won hij een hoogtezon, en nu verbeeldt hij zich, dat hij daar niet meer buiten kan.’

Ze liepen langs de etalages van de Bijenkorf. ‘Vind jij dat geen prachtige jurk, Dolf? En praktisch ook, kijk maar: het onderkleed is heel strak en van witte zij, en die zwarte kanten rok valt er wijd overheen. Begrijp je wat ik bedoel?’

‘Vanzelf’, smaalde hij, ‘s ochtends trouwen in het witte onderkleed, en 's avonds de zwarte kant er overheen om samen echt bruiloft te vieren; want dan moet ik je meer uittrekken, en daar houd je van.’

‘Ssst, niet zo hard op straat! Ga jij nu maar cigarettten kopen, en breng een pakje kauwgum voor me mee; inplaats van die jurk’, zuchtte ze. ‘Maar van witte zij gesproken: is je oom Barend nooit getrouwd geweest? Dat moet ik weten, want tegen een getrouwde man moet je een heel andere telefoonstem opzetten dan tegen een vrijgezel.’

‘Zeg maar gerust vrijgezel; ik heb wel vagelijk gehoord, dat hij in zijn jeugd een paar maanden getrouwd is geweest, met een rijke juffrouw; maar die is gauw gestorven, en sindsdien heeft hij een oude huishoudster, waar hij altijd mee bekvecht; het schijnt, dat hij daar niet buiten kan.’

‘Hé, begin nu niet over niet-buiten-kunnen’, zei Wampie met een kneep in zijn arm, ‘want dan kan ik je geen kwartier missen. En dat heb ik wel nodig voor de kousen. Dag!’

Ze zoenden elkaar met de punten van hun neuzen, omdat ze in het café net nieuw lippenrood had opgedaan. En terwijl Wampie tussen de draaideuren verdween, stak ze haar tong tegen hem uit.

Hoofdstuk VI

Wampie had zo hard tegen de draaideur van het café geduwd, dat ze met een vaart tegen het eerste tafeltje opliep. Dolf liet zijn cigaret vallen, en kwam haar snel tegemoet. Wat zag zij er weer echt lief en Wampieachtig uit, in haar lange blauwe mantel, die met twee enorme vergulde spiraalknoppen dichtging. Haar haren zwierden wild rond haar heen; en ze wreef snel haar gezicht, dat koud en rood was van de Aprilwind, tegen het zijne. Het smaakte net als het verrukkelijke bronwater, dat je in de bergen drinkt; en van die ene zoen voelde hij zich weer helemaal fris, alsof hij door het waaiende bos liep, en niet door de zware sigarenwalm van het roezige Zondagmorgen-café.

‘En?’

Ze viel met een plof op de leren sofa neer, en stak dadelijk het klontje suiker in haar mond, dat van zijn koffie was overgebleven.

‘Dolf, je oom Barend is een rare kwiebus, en ik moet naar hem tóe, tóe! en ik móet, móet naar hem toe.... Wees nu niet zo ongeduldig, want ik heb het hele gesprek opgeschreven.’ Ze dook in de ondoorgrondelijke diepten van haar rommeltas en legde een paar verkreukelde blocnote-velletjes op tafel. Zie je wel, ik heb alles opgestenografeerd. 't Ging zo. Eerst moest ik natuurlijk wachten tot ik aangesloten wier; en dan, als de aansluiting er al is, en je roept aldoor hallo! en je hoort niets, behalve dat je hart klopt, en aan de

andere kant nog steeds niets, dan voel je je aldoor, alsof je met een ster wilt spreken, of schreeuwen tegen iemand op de maan. Maar opeens klonk er aan de andere kant een soort snauw, zoals een hond geeft, wanneer je hem een been wilt afnemen. ‘Zei u soms hallo?’ vroeg ik onschuldig, en toen er niets kwam ging ik door: ....wacht, even kijken, die afkortingen in steno zijn soms zo lastig.... ‘Drinkt u gerust uw koffie uit; en zegt u me dan maar of u nummer 94162 in Rotterdam bent.’

‘Ja, en u?’ Het was al minder snauwerig; nu pakte ik hem geen been af, maar enkel een schotel met koolrestjes, waar hij toch al niet zo'n erge trek in had. Maar daar niet van. Ik zei: ‘Ik ben de ervù. secrù. betrù. persù. nù. ongenù. op rù. tù. gù.’ Aan de andere kant werd gelachen; tenminste er klonk iets, alsof een oud Fordje remde.

‘Weet u, dat het elf uur is’, zei de stem. ‘Eigenlijk bent u te laat.’

‘t Is maar goed, dat u “eigenlijk” zegt’, zei ik terug, ‘en nu ter zake alstublieft; intercommunale gesprekken kosten geld. 't Is trouwens pas één minuut voor elven, en als je de hele week jakkert, heb je het recht om op Zondagmorgen uit te slapen. Mag ik nu alstublieft weten, wat gùd. lùn. is?’

‘Dat hangt van uw bekwaamheden af’, klonk het, en daarna een hele poos niets; er werd enkel gekucht, en toen kwam er een angstige stilte. Ik was erg benauwd, dat hij zich in z'n koffie verslikt had, en nu helegaar

paars achterover in z'n stoel lag; met die oude heertjes kan je nooit weten; die hebben toch dikwijls niersteen of aanleg voor beroerte? In elk geval moet hij gedronken hebben, want toen ik hem weer hoorde, klonk zijn stem vochtig. Ik had gevraagd, of hij van plan was naar Monte Carlo te gaan, en dat scheen hem een schok te geven, want hij zei: 'Hè, hoe komt u daarbij?' 'Nou', zei ik, 'nù. ongenù. op rù. tù. gù. betekent toch: niet ongenegen op rood te gokken? Ik was bang, dat hij het vreselijk flauw zou vinden; maar eindelijk lachte hij toch, of liever, het leek of er een dikke deur heel donker knerpte; je kan echt horen, dat hij niet gewend is te lachen. Hij scheen er ook van geschrokken te zijn, want opeens baste hij: "Waarheen ik reis, gaat u voorlopig niets aan." Toen zei ik "O", en wachtte maar. Dat scheen hem te vertederen, waarom begrijp ik anders niet, en hij zei heel behoorlijk en zelfs bijna vriendelijk: "Kom juffrouw, laat ik toch maar eens gokken. Komt u morgenochtend om 11 uur maar hier."

Het telefoontoestel begon ineens op en neer te dansen, en ik moest me er aan vast houden om niet van het krukje te vallen. Ik wou hem nog eens laten voelen, dat ik zuinig aangelegd ben, of liever zou zijn', glimlachte Wampie, toen ze Dolf's spottende wenkbrauwen zag. En daarom zei ik: 'Nog iets, mijnheer? Want we hebben al zes minuten gesproken en dat kost me de somma van een gulden.'

'Die zal ik u wel vergoeden, indien we het eens wor-

den', bromde hij. 'Maar het adres', schreeuwde ik opeens, want ik hoorde, dat hij ging ophangen. 'Als u enige intelligentie bezit, moet u dat zelf maar uitvinden', zei hij vanuit de verte, en ik hoorde ook nog, dat er weer een snier in zijn stem was. En nu ga ik m'n jas uittrekken, want ik stik van de opwinding. Wat zal ik morgen aantrekken, Dolf?

'Dat van dat adres is typisch oom Barend', zei Dolf peinzend, toen ze weer naast elkaar zaten, met hun handen ineengestremeld onder de rand van de tafel. 'Hij zit zich de hele Zondag te verkneuteren, wanneer hij aan al die meisjes denkt, die zich de zenuwen zitten te zoeken in het telefoonboek, om meneer 94162 te vinden; want reken maar, dat je daar morgen met een hele stoet voor de deur komt te staan. Hoe meer mensen er een bedorven Zondag hebben, hoe liever hij het heeft. En morgen laat hij jullie natuurlijk door die haaiebaai van een huishoudster zeggen, dat meneer jicht heeft, en niet ontvangen kan; of dat hij al voorzien is. En dan zit hij natuurlijk achter de gordijnen kwaadaardig te grinniken.'

Wampie legde haar hand op zijn arm, en keek hem groot aan. Wanneer ze dat deed, kwam er een randje wit onder haar donkere glanzende oogappels, en dan zag hij haar neus niet meer en zelfs haar mond niet; enkel haar grote ogen met hun verontrustende diepte; ogen, die je denkt te kennen, en waar dan plotseling een raadsel in komt te staan; een raadsel, dat je zelf vaag verontrust heeft, wanneer je nadacht over dit en

dat, over het waarom van de dingen, en de geheimzinnige manier, waarop ze plotseling samen komen te hangen, terwijl ze even tevoren in twee verschillende werelden schenen te wonen; over het feit, dat twee bestaanskringen van vreemden elkaar plotseling kruisen, wat dan 'toeval', of 'noodlot' heet. Waarom het gebeurde, ontdek je niet; en toch voel je, dat het zo moest, en niet anders. Het vermoeden van een dwingende waarheid, een sturende hand achter de dingen, hangt rond je heen als een vage geur, die je geen rust laat, voor je weet, waar ze vandaan komt; en dan, opeens, is ze weg, de lucht in; en je merkt, dat je pijp is uitgegaan en je koffie koud geworden. En nu was die vraag ineens naar binnen gekropen in de ogen van Wampie, ogen, die hij honderden malen gezoend had, met zijn eigen ogen dicht, maar met zijn hele bewustzijn open; en wanneer hij haar ogen dan weer zag, kon hij enkel maar zeggen: 'Ik houd van je', want de ogen waren raadselen op zich zelf, en het houden ervan was een nieuw raadsel; en nu vroegen die raadsel-ogen plotseling en onverwacht naar de ongrijpbare 'waarom's', waar hij zichzelf soms mee martelde.

'Zeg dan toch iets', zei hij, bijna smekend.

'Je keek zo ernstig', antwoordde ze zacht, net alsof je vroeg, waarom dit allemaal zo zijn moet; waarom we van elkaar houden en waarom alles zo is, zoals het is. Gisteravond lag ik in bed; en dacht: 'Hoe kan dat nu zo maar, dat het huis recht overeind blijft staan, en toch holt de aarde door de hemel heen? Ik

weet wel, je kunt het uitrekenen, dat wil zeggen, wanneer je echt rekenen kunt; dus niet zoals ik, want ik had altijd een 2 of een 3. Maar die rekening is ook weer een raadsel; want met cijfertjes kun je geen huis overeind houden....' Ze streek over haar voorhoofd: 'Ach, ik weet het niet; gelukkig maar, dat we van elkaar houden; dat weet ik tenminste zeker; en ook, dat ik me aan je kan vastpakken; dan voel ik me zo veilig....' Ze stopte haar hoofd in zijn schouder.

'Maar je wou toch iets over oom Barend zeggen?' zei hij weifelend, bang om hun liefde met de naam van een derde te verstoren.

'Ik weet niet precies hoe ik het zeggen moet', antwoordde ze aarzelend, maar ik weet zeker, dat hij morgen al die meisjes niet voor niets zal laten komen. Ik kan niet uitleggen hoe; maar ik heb zijn stem gehoord, sinds hij ineens zo benauwd gezwegen had; en ik heb gezien hoe hij er bij keek; en dat was niet gemeen of treiterend, zoals jij denkt. Meestal hoor je enkel een stem, vooral wanneer je telefoneert, zoals je bij voorbeeld water ziet; maar na die stilte hoorde ik zijn stem ècht, zoals wanneer je water pròeft. 'Nee, ik ben helemaal niet meer bang voor hem. Toen ik heel klein was, en buiten aan de rand van de stad woonde, ben ik ook eens een hek binnengelopen, waarop "Wacht u voor den hond" stond; maar dat kon ik natuurlijk niet lezen. Toen mijn moeder me eindelijk vond, lag ik met m'n hoofd op de rug van de hond te slapen.'

‘Toen je mij voor de eerste keer zag, baste ik je net zo honderig aan’, glimlachte Dolf, ‘en je was ook voorbij een bordje met een waarschuwing gelopen; en nu?’
‘Ssst’, zei Wampie, ‘dàt mag mijn moeder niet zien.’

Barend Verhage legde met zijn blauwdooraderde hand de telefoonhoorn neer, tilde haar weer op, keek er ongelovig naar, en legde haar toen aan het uiterste einde van het dikke groene snoer in een hoek van de boekenkast. Vandaag wilde hij niet meer opgebeld worden - dit laatste gesprek van uit de verte was verrassing genoeg geweest voor één dag. Van negen uur af had hij fleemstemmen gehoord, en hakkelstemmen, waar hij lekker vlot tegen in was gaan bulderbassen; en Zondagmorgens-uitgeslapen-resolute stemmen, waarvan hij het zelfvertrouwen met een ironisch kuchje had kapotgebroken; een enkele brutale stem, die hij met een tik van de telefoonhoorn tot zwijgen had gebracht, een paar verwaande stemmen, die hij met een donderend ‘Verkeerd aangesloten’ in het niet had teruggeblazen; één stem, die hem liefjes en mollig aandeed, en waaraan hij verzocht had een brief te willen schrijven Poste Restante Rotterdam hoofdkantoor; en toen, om elf uur precies, net toen hij Marie om de koffie wou bellen, de stem van Leonoor, na dertig en meer jaar van doodse stilte. Of stilte des doods? Hij wist het niet, en dat was het martelende. Op het kerkhof lag het kostbare graf van zijn vrouw, met wie hij zo kort en

koel had geleefd, dat in de twee jaar huwelijk geen kind het bijna-zwijgen bij de maaltijden en het helemaal-zwijgen tussen het uitkleden 's avonds en het aankleden 's ochtends was komen verstoren. Ze was gestorven aan een longontsteking, en gemist had hij haar niet. Ze had haar ouders woordeloos gehoorzaamd, toen die haar dit huwelijk opgedrongen hadden; en dus waren de gevolgen voor haar rekening geweest, wat hem meteen gemakkelijk ontsloeg van alle vervelende wroeging of medelijden. Want hij haatte niets zozeer als lijdelijkheid. Iedereen was te drommel! toch verantwoordelijk voor zijn eigen positie? Wanneer je daar geen vrede mee had, moest je maar zien er iets anders van te maken; dat had hij zelf ook gedaan....

Hij ging nutteloos door met in zijn koffie te roeren, want de suiker was allang versmolten. Hij hief het kopje op, en zette het weer neer; precies dezelfde beweging als daarnet met de telefoonhoorn. En net zo schoof hij de koffie weg, naar de rand van de tafel; en haalde haar toch weer terug. Ergens haakte het; en hij wilde zich zelf niet bekennen waar; en hij ging grimmig door met afwisselend op de tafel te tokkelen en in zijn koffie te roeren.

Daar ben je nu negen en vijftig voor geworden, Barend, in een geordend bestaan, dat op hard werken berust, met als ontspanning je dagelijkse dosis gekif en gekanker, die je even goed en dan nog gratis opkikkeren als dure staal-pillen iemand anders. En dan komt

een stem door de telefoon je vertellen, dat je jezelf dik en dubbel bedrogen hebt; dat je ingekankerde haat tegen de mensen enkel haat tegen je eigen lafheid en baatzucht van vroeger is, die je hele leven anders stuurden; naar rijkdom in dubbeltjes en armoede van hart. Want je was donders laf, toen je je eerste en eigenlijke lief verliet, om in jacquet en op lakschoenen een geldhuwelijk in te glijden. Je had half Europa doorgeboemeld in je jonge tijd, als zorgeloos inkoper voor de houtzaak; en hier en daar was er een brandje in je hart ontstaan, waarvan je nu, op je cynische oude dag, de zwarte as had willen gaan bekijken, om je te verkneuteren in je statig dikgeworden of mager doodgegane liefjes van vroeger, liefjes van een nachtje, een paar dagen, een week. Dat alles had met liefde weinig te maken gehad, maar des te meer met jong en zorgeloos bloed: neem wat je krijgen kunt. Doch had een van die allen zich zo gegeven als Leonoor? Dat je daar als oude gek ineens aan denken moet! Waarom was ze geen gewoon liefje geweest tussen alle andere, waaraan het denken je opkikkert, wanneer je het soms al angstig koud voelt worden rond je oude botten? Wanneer iemand je gisteren verteld had, dat je sentimenteel zou doen om 'het meisje, dat je nooit vergeet', zou je hem de deur hebben uitgebazuind. Hoe kon het nou, dat je van die anderen de namen zelfs niet meer wist, en Leonoor's stem herkende je vanuit een tijdsruimte, die nog van geen telefoon geweten had! En dan ben je nog vriendelijk tegen zo'n wicht ook; ter-

wijl je de kans loopt, dat het bij voorbeeld in het ergste geval een dochter van Leonoor is. Zo tuimel je in no time op handen en voeten in de sentimentaliteiten, terwijl je net van plan bent om een streep te zetten achter de karigheid van jaren, om eindelijk eens echt voor je plezier uit te gaan, naar de zorgeloze plekken van vroeger.... Om je rommel te liquideren vroeg je een typiste, op een manier, die je helpen moest de gaperige Zondagmorgen dood te slaan; en klokslag 11 uur komt ineens die stem uit het verleden je koffie koud blazen. Wat was er dan met die stem, Barend, dat je nu, een mensenleeftijd later, van een eendere stem de kuch kreeg? Er moet iets wezen, anders had je niet zo geraaskald, dat ze komen kon en zo; en nu zit je er mee. Nu kan je je verbijten tot morgen 11 uur, en je bent te nieuwsgierig om Marie de boodschap te geven, dat ze op kan rukken met een riks voor de reis, en daarmee basta....

Hij balde zijn gelige handen, nadat hij tevergeefs geprobeerd had de herinnering als het ware bij de haren van zijn knevels uit de vergetelheid naar boven te trekken. Hij deed zijn ogen dicht, en zijn hand ging langzaam naar de telefoonhoorn. Wat had ze ook weer gezegd? Van die afkorting in de advertentie? Van op rood gokken?

Een rode japon had ze aan, dezelfde van hun verlovingdag, met een zwarte sjaal er overheen, die hij van de laatste reis voor haar had meegebracht. Er zat dikke zwarte franje aan, zo zwaar en lang, dat ze ritselde,

wanneer je je vingers er doorheen veegde. Zijn handen hadden er dikwijls mee gespeeld, want Leonoor sloeg die sjaal ook rond zich heen, wanneer ze naakt uit bed kwam. Nu droeg ze die sjaal over de rode zijden japon, die van haar verloving, en dwars door de zwarte franje blonk de ring aan haar linkerhand. Echte mevrouwen droegen geen sjaals, die droegen mantels; maar Leonoor was uit het volk; al kon je het aan haar spreken niet horen. Het stond haar, en dus droeg ze het. Ze was fel en jong en innig, en dat waren de keurige mevrouwen niet. Ze wond de sjaal stijf rond haar ellebogen, terwijl hij binnensmonds, met zijn kin hard tegen zijn hoge boord gedrukt, zei, wat hij zeggen moest; van dat het uit moest zijn, en zo, en dat ze geld kon krijgen. En toen kwam haar stem, eerst zacht tussen haar opeengekleemde tanden door, en toen harder en harder naarmate hij zich verwijderde, na schutterig en beschaamd zijn hoed afgenomen te hebben; een stem, die hem achtervolgde de hele straat door, steeds even hol, zodat het leek, alsof ze precies een pas achter hem bleef, en hij zijn stok vaster beetgreep om die onzichtbare gestalte vlakbij af te weren. Maar er was enkel de stem, die honend met hem meeliep, en aldoor dat éne woord zei: ‘Liefste! liefste! liefste!’ Niet snerpnd en krijsend, maar zoet en vol; niet verwijtend zelfs, maar zwaar van het geluk van een jaar en langer. En pas op de hoek van de straat had hij gemerkt, dat hij op zijn benen trilde; en rond de hoek van de straat had hij zich geschaamd, in een wilde woede;

want nu eerst hoorde hij mensen achter zich schamper lachen, en een straatjongen treiterend schreeuwen. Daarvoor was er enkel haar stem geweest, die hun liefde over straat geschreeuwd had, of liever haar liefde en zijn verraad. En nu wist iedereen het, dat van Barend Verhage, de zoon van den rijken houtkoper en van de vurige meid in de zwarte sjaal, die het heimelijke woord, dat anders alleen gefluisterd wordt door twee monden, door de kille koker van de holle straat heengeroepen had, als een hoon over hem voor ieder, die het horen wilde.

Ze was spoorloos verdwenen, Leonoor; tot van morgen dezelfde stem, maar nu jong en olijk, door de telefoon gekomen was. En nu moest hij wachten, een dag en nog een halve dag. En dan soms dat meisje aannemen om aldoor dat verdoemde verwijt te horen? Ik ben daar gek!

Maar wat geeft het, of je Marie zegt, haar aan de deur af te poeieren? Die stem raak je toch niet meer kwijt; beter ineens doorbijten, haar bij je laten komen, en kijken op wie zij lijkt. Bovendien hoeven mensen niet op hun stemmen te lijken. En ze hoeft maar stom te zijn, of ongeduldig - dan vindt ze niet eens het adres in het telefoonboek. Rustig afwachten dus maar.

Hij hield eindelijk op met roeren, omdat hij merkte, dat de koffie in scheuten op het schoteltje gedropen was. Bah. Barend. wat maak je je te sappel om niets, als een oud wijf! Ben je daar 59 voor geworden? Doe gewoon! Hij nam een krachtige slok en uitte een dave-

rende vloek, die in een hoestbui eindigde. Al proestend bonkte hij met zijn vuist op het bureaubelletje, en herademde pas, toen zijn gediensdige verscheen, met een paars zijden schort voor en de Zondagmorgense papillotten nog in het vette haar.

‘Marie, de koffie is koud, ijskoud’, zei hij nijdig.

‘Zoekt meneer weer wat?’ zei ze slepend, terwijl haar handen naar haar heupen gingen.

Hij snerpte zijn antwoord er uit, blij met haar kijvende stem, die het zacht en doordringend geluid uit het verleden als een vlijmscherp mes in reepjes sneed.

Marie stak haar puntig hoofd, waar de uitgezakte krulletjes van de afgelopen Zondag als late en verlodderde feestgangers slap tegen aanbengelden, langzaam rond de deur.

‘Meneer, d'r is een jongejuffrouw voor u, of liever, 't lijkt wel een kind.’

Hij keek knorrig van zijn beurskoersen op, en trok snel z'n horloge uit z'n vestzak. 't Was klokslag elf.

‘Als de bliksem binnenlaten, en twee koffie klaarmaken voor wanneer ik bel.’ Hij hief zijn vinger op. ‘Dat betekent ook, dat je niet achter de deur blijft staan luisteren.’

‘Alsof ik.... een onbeschaamdheid’, mompelde Marie. Ze stak haar hoofd opnieuw rond de deur. ‘Kent u haar dan? 't Kan wel chantage wezen!’

‘Opschieten!’ donderde oom Barend. Hij smeed de deur dicht, ging weer zitten, kneep met duim en wijs-

vinger z'n wenkbrauwen naar elkaar toe, zodat ze steil en dreigend omhoogstonden, maar haalde meteen haastig een spiegeltje uit zijn vestzak, en streek z'n knevels uit. 'Binnen!'

Wampie en oom Barend stonden tegenover elkander. Gossie, hij ziet er toch veel grimmiger uit dan ik door de telefoon gedacht had! Dat schoot ontmoedigend door haar heen, terwijl ze toch al trillend naar boven gekomen was vanwege de kwaadaardige klap, die de deur gegeven had. Hij lijkt geen spat op Dolf, behalve zijn grote handen, en dat zijn hoofd ook zo puntig toeloopt, maar daar zitten bij Dolf gelukkig haren overheen, en wat veel. Maar waarom zucht hij nu zo; maak ik hem soms zenuwachtig? Een slecht begin; maar ik kan hem toch niet dadelijk over zijn kale schedel strijken, zoals je met echte grootvaders doet? Trouwens, bij echte grootvaders ga je op knie, en hij laat me doodgewoon staan. Gek, z'n ene walrussnor is korter dan z'n andere; goeie hemel, hij kauwt er op!

En net wou ze beginnen te lachen, toen hij haar toebrulde: 'Zeg dan toch iets!'

Zijn handpalmen gleden over de gladde stoelleuning heen en weer; ze waren nat van plotseling zweet. Gelukkig, ze leek geen sikkepit op Leonoor; ze was klein, met rechte, ronde schouders. Die van Leonoor waren smal en afhangend geweest, en haar ogen groot en treurig en soms fel en bezeten; maar dit kind keek met drieste, bruine ogen de wereld in, alsof ze wilde zeggen: je krijgt me toch niet, ik blijf wie ik ben. Al-

leen, als ze haar kleine wulpse mond maar eens opendeed!

‘Mag ik misschien gaan zitten?’ vroeg ze, met één opgetrokken wenkbrauw, ‘ik heb namelijk een heel eind gelopen, want ik wilde niet te vroeg komen. En trouwens....’

Hij bleef haar stom aanstaren. Het was de stem van Leonoor; maar van vlakbij, en uit die kleine mond schrijnde het geluid niet meer; het hing niet meer los in de lucht, als een roep door de ruimte, zoals gisteren, een roep uit een schaamtevol verleden; doch het was nu opgenomen in haar eigen, grappige, ontwapenende wezen. Hij herademde. De stem, die mij nagejouwd en beschuldigd heeft is nu voorgoed weg; als ik dit kleine wezen te vriend houd, kan ik mij op den duur gerust verbeelden, dat die andere stem nooit boos op mij geweest is.

Er rijpte een besluit in hem, snel zoals altijd. Hij keek haar glimlachend aan, en zei, meer tot zichzelf dan tot haar: ‘Je boft, meisje!’

‘Waarom?’ vroeg ze, met het begin van een glimlach, ‘omdat ik hier voor u mag blijven staan?’ Hij bleef haar aanstaren, nu verrukt door die stem, die de kinderlijk-brutale antwoorden gaf, waar hij nu eens niet tegen in hoefde te bulderen. Indien het zo maar doorging, zonder ruzie, dan zou elk woord van haar hem langzaam ontslaan van een schuld van vroeger....

En daarom gaf hij haar geen grauw, toen ze doodleuk, alsof het zo hoorde, op de rand van zijn bureau ging

zitten, en de ritssluiting van haar bruine tas opentrok.

‘Ik heb maar een blocnote meegebracht, want ik zal zeker wel examen af moeten leggen, meneer’, zei ze, met de nadruk op het laatste woord.

‘Ik heet Verhage’, zei hij stroef. ‘Dat heeft u trouwens al gezien, toen u mijn adres gevonden had. Pakt u maar een stoel. Hoe heet u? Van Rosande? Zo! Vooruit maar.’

Hij pakte een stuk papier voor hem, en begon dof en dreunend te lezen: ‘Aan de Levensverzekering-Maatschappij “Securitas”, Alhier. Mijne Heren. In antwoord op Uw brief van Donderdag j.l., waarbij U de voorwaarden voor een lijfrente insloot, deel ik U mede, dat ik op Uw voorstel A I wens in te gaan. Ter voldoening van de daarin vermelde som, die mij een uitkering voor het leven verzekert van f 600.- per maand, laat ik heden van mijn rekening bij de Incassobank, Alhier, het nodige overschrijven en verwacht ik Uw ontvangstbevestiging omgaand. Hoogachtend. Ho. Teruglezen.’

‘Ik ben geen paard’, schreef Wampie op haar stenogram achter ‘Ho’, en las toen snel terug: ‘...laat ik heden van mijn rekening bij de Incassobank, Alhier, het nodige overschrijven, terwijl ik Uw ontvangstbevestiging omgaand tegemoetzie. Hoogachtend.’

Weer luisterde hij met voldoening naar haar stem. ‘Niet zo snel, juffrouw! Maar wat zegt u daar?’ Zijn vuist kwam op het vurenhouten tafelblad neer. ‘Verandert u iets in mijn tekst?’

Wampie keek liefjes naar zijn saamgetrokken wenkbrauwen.

‘Dat gaat automatisch’, zei ze schouderophalend, ‘ik verbeter nu al vier jaar lang taalfouten.’

‘De jeugd van heden verbeeldt zich, dat ze met taalregels rijk kan worden’, gromde hij.

‘U brengt me op een idee’, zei Wampie. ‘Mag ik u misschien weer vragen wat gùd. lùn. betekent?’

De vraag overviel hem zo, dat hij een grote witte zakdoek te voorschijn haalde, en luid zijn neus begon te snuiten. Dat 's waar ook, ze moet geld hebben.... Hij rochelde luid, uit louter verlegenheid; want hij kwam nu ineens voor de gevolgen van die domme advertentie te staan, die hij uit louter verveling had opgegeven, met de gedachte erbij, voor hij op reis ging zich snel door zijn zakelijke rommel heen te werken, en zich verder tussen het opgeven door, te kunnen verkneuteren aan het stralende gezicht van een of ander wezen, dat waarschijnlijk nooit van honk geweest was, en dat hij door voortdurende halve aanduidingen in de hoop zou voeden, met hem mee op reis te mogen gaan. Zodoende zou hij, in de weerspiegeling van hun vreugde, er zelf zin in krijgen. Want hij had een por nodig om op gang te komen. Wanneer je oud en honkvast geworden bent, en de precieze plek van elke stoel en elk kledingstuk in je eigen huis weet, raak je niet zo gemakkelijk meer op drift. Maar toch trok het hem op reis; de vreugde van de oude bekende plekken terug te zien; stram en krachtig te wandelen op plaat-

sen, waar anderen, eens sterk en weerbarstig als hij, zijn tegenstanders in de zaken van weleer, allang onder de groene zoden lagen; zich te verkneuteren in de ondergang van zovelen, terwijl zijn zaken de jaren door rustig en als vanzelfsprekend gegroeid waren; en dan de innige voldoening, op die manier een klinkende som op te maken, tot de laatste cent, die anders in de luie en eigenwijze handen zou vallen van zijn liederlijke neef en brekebeen, die verdoemde Dolf, dat eigengereide stuk kerel, die Go weet hoe, vrolijk en onafhankelijk bleef leven, waar anderen allang op hangende pootjes aan waren komen sloffen.

En nu zette dit juffie, terwijl ze nog geen kwartier in huis was, hem pal voor de keus. Weer schraapte hij nijdig zijn keel, want hij voelde zich niet in staat haar aan het lijntje te houden en terwille van zijn eigen heimelijk plezier te beduvelen. Bij de anderen had hij zich kunnen amuseren in hun zwak gefladder, terwijl ze onder het werken hoopten op een toverachtige reis, en het toch niet verder zouden brengen dan een retourtje Hoek van Holland, voor hun eigen centen. Of zou hij het toch ook maar eens proberen?

‘Wanneer u mee op reis gaat’, zei hij langzaam, ‘dan krijgt u natuurlijk uw onkosten betaald, ja, ja! - en dan heeft u natuurlijk daarnaast niet veel nodig. En me dunkt, dat het vooruitzicht om zo jong al ver buiten de landspalen te komen, ook wel wat waard is.’

‘Hoeveel precies meent u?’ vroeg Wampie met één opgetrokken wenkbrauw en haar hoofd scheef.

‘Dekselse meid! Die jeugd van tegenwoordig is door en door materialistisch’, mompelde hij.

‘Wij hebben geen lijfrente’, antwoordde Wampie kalm.

Ze vouwde haar kleine handen in elkaar en wachtte, hem stil aanstarend, zonder de popeling in haar ogen, waarop hij gehoopt had.

‘Nu, vijftien gulden erbij dan’, grauwde hij.

‘Waarbij, als ik vragen mag?’

‘Bij Uw reis- en verblijfkosten!’ Zijn bruine voorhoofd stond vol verontwaardigde rimpels. Ze zag, dat zijn ogen, die hij wijd opensperde, net alsof hij iets ongelooflijk overdonderends gezegd had, helemaal gelig waren, net als het wit van een veel te zacht gekookt ei. Gek, dacht ze, hij heeft een lijfrente van 600 pop per maand, en wie weet wat nog meer; en toch windt hij zich op om mij een hongerloon op te dringen. Erg is geld toch. ‘In welke klas?’ vroeg ze weer.

‘In dezelfde klas als ik soms?’ brieste hij.

‘Vanzelf’, zei Wampie. ‘Overigens geloof ik, dat er geklopt wordt.’

Ze had inderdaad achter de deur horen scharrelen; maar ze was niet verdacht op wat nu kwam. Barend Verhage sprong op, slierde op zijn pantoffels over het geboende zeil naar de deur (er lag geen kleed), rukte haar open en begon te brullen naar de verdwijnende schim van de vrouw, die haar had opengedaan. ‘Patjakker! Nu is het uit! Ik gooi de zaak dicht!’

Het duurde lang eer hij binnenkwam, want ze hoorde

hem twee, drie keer hoesten, en uit elke hoest haalde hij alles, wat er uit te halen viel. Het enige, wat ze van hem zag, was één grijs been, met een rode pantoffel, die het kokosmatje vlak achter de drempel zenuwachtig heen en weer schoof. In haar hart had ze medelijden met hem: een oud, rijk, grimmig kereltje, dat zo lang al kwaad is op de mensen (misschien wel uit slechtheid, misschien wel, omdat ze hem zo gemaakt hebben), dat hij niet goed meer op ze worden kan; tenminste, dat verbeeldt hij zich.

Maar ze wist niet, dat hij zich schaamde: Barend, Barend, nu heb je eens schappelijk willen zijn, omdat het verleden je schijnt te vergeven; en dan dadelijk zulke tonelen.... Erken het nu maar; je krijgt dat kleintje daar binnen er toch niet onder; en trouwens, waar is het voor nodig? Je hebt nu balen vol geld om weg te smijten; vooruit, smijt er dan eens een handje vol van weg!

Hij deed zachtjes de deur achter zich dicht, liep met kleine pasjes de kamer door, heimelijk in zichzelf grinnikend, en ging met zijn benen over elkaar in zijn draaistoel zitten.

‘Kom, juffrouw van Rosande, gaat u nu op uw gemak zitten, dan kunnen we eens praten’, zei hij zachtjes. ‘Een cigaret? Of rookt u nog niet? Des te beter. Wat zoudt u denken....’

Zijn stem daalde tot een geheimzinnig gefluister, en hij noemde een bedrag waar hij zelf van schrok.

Hoofdstuk VII

‘Nou, en toen zei ik: Zestig gulden, dat kan er net mee door.’ Hij wou een boos gezicht trekken, wat hij trouwens toch al gedaan zou hebben, omdat hij al twee minuten vrij behoorlijk gekeken had. Dat schijnt zo z'n uiterste termijn te zijn, maar die zal Wampie wel een beetje uitrekken.

‘Je schijnt hem al goed te kennen’, bromde Dolf.

Ze stond op en klom op zijn knie. ‘Ik wil alleen mijn andere wang eens roosteren’, zei ze plagend; en toen ernstig: ‘Luister Dolf. Jij ziet je oom, zoals je een tegenstander ziet; maar ik zie hem als een vreemde, net alsof ik in de schouwburg zit, en hem vlak voor me zie spelen. Hij is niet slecht; hij kan alleen in z'n eentje niet meer goed worden. Je had z'n gezicht moeten zien, toen ik z'n koffie voor hem inschonk, en een druppeltje, dat ik per ongeluk gemorst had, van z'n schoteltje afveegde! 't Was opeens een jongetjes-gezicht, dat hij trok; een jongetje, dat blij is met een taartje, dat hij zo maar opeens krijgt, zonder er op gerekend te hebben.’

‘Houd je jongetje in de gaten’, zei Dolf, ‘dadelijk als je je omdraait gooit hij je vol met klitten.’

‘En ik moet hem toch juist in de gaten houden?’ zei Wampie. ‘Maar je snapt toch ook wel, dat ik niet met die brombeer op reis ga, zonder jou? Maar hoe moet het dan? Laten we nu nog eens precies afspreken, want ik snap er nog niks van.’

‘Komt in orde’, zei Dolf hol, terwijl hij met de pook in het vuur begon te slaan. Een stuk gloeiende houtskool slierde over de haardplaat en viel op Dolf’s pasgewassen grijze trui, die plat op een handdoek lag te drogen.

‘Zo komt ’t niet in orde’, zei Wampie, terwijl ze het vurige kooltje haastig wegnipte, en Dolf bestraffend haar vinger voorhield. ‘Zie je, je bent niet bezig, of ik brand me al. Gauw afzoenen!...’

Hij zoende haar vingers, een voor een, terwijl ze trots en innig op hem neerkeek, nu zijn gebogen hoofd langzaam verder schoof, over haar pols, haar arm, haar schouder, haar borst. Eindelijk keek hij op. ‘Ik voel me net als een bij’, zei hij verheugd, ‘telkens vind ik mooiere bloemen met nog zoetere honing.’

‘Wat ben ik dan voor een bloem?’ vorste Wampie.

‘Om te beginnen een dubbele anjer’, antwoordde Dolf snel. Zijn handen verdwaalden, maar ze duwde hem weg: ‘Vooruit. Nu ernstig. Stel je nu eens voor, dat ik geen dubbele anjer ben, maar Napoleon; en jij Alexander de Grote. Je oom is Troje; dat moeten wij samen belegeren. En nu het plan. Hoe werd Troje ingenomen?’

‘Door list natuurlijk. Maar dat is niet voldoende; want bij Troje was ook nog een schone vrouw in het spel.’

‘En hier soms niet?’ zei Wampie beledigd.

‘Natuurlijk, mijn kleine prinses’, suste Dolf.

De prinses reikte hem genadig de hand voor een kus, en pruilde toen: ‘Je behandelt me anders helegaar niet

als een prinses! Ik heb je toch al eens verteld, wat ik dacht, toen ik klein was? Prinsessen hoefden nooit brood te eten, maar enkel taartjes; en ze dronken altoos limonade. Ook gingen ze nog op een gouden W.C.-tje, maar dat is nu niet belangrijk; dat van de limonade is veel voornameer. Nee, doe maar geen moeite, ik schenk mezelf wel in. Maar nu het plan.'

'Van voren af aan', zei Dolf, terwijl Wampie haar neus diep in het glas met rode limonade stak. 'Toen ik die advertentie zag, met dat "nù. ongenù. op rù. tù. gù." had ik dadelijk een kwaad voorgevoel. Je weet, dat ik uit mijn ouderlijk erfdeel elke maand vijftig pop ontvang, niet waar; via oom Barend? Dat is de opbrengst uit rente van een bezitting, die ik nog nooit gezien heb; dus ik weet niet wat ze waard is ook. 't Is een bos, ergens diep in de Karpathen, dat mijn vader in een dwaas oogenblik tijdens de inflatie-periode vlak na de oorlog gekocht heeft, toen hij op doorreis was vanuit Roemenië. 't Ware weet ik er niet van; ik weet alleen, dat mijn vader bepaald heeft, dat het op mijn dertigste jaar in mijn eigen beheer zou overgaan. Weet je wat er de 5e Augustus van dit jaar gebeurt?'

'Waarschijnlijk enige neerslag', zei Wampie, 'zo niet, dan stortregens, met of zonder wind.'

'Spot nu niet; op 5 Augustus vier ik mijn 50e verjaardag.'

'Wordt mijn Dolfijntje dan dertig?' Wampies ogen werden groot en toen diep en nadenkend. 'Gek; toen jij eindexamen deed, kreeg ik m'n eerste springtouw.'

Ook een pop, maar die kon ik nooit uitstaan; ik haalde er altoos de ogen uit, en liet ze open en dicht gaan op het steeltje van ijzerdraad; dat was leuk en griezelig tegelijk. En dan brak ik ze af, en maakte er stuiters van. Maar wat ik zeggen wou; vind je het niet vreemd, dat wij juist elkaar gevonden hebben?’

‘Voorbestemming’, zei Dolf rustig. ‘Jij wou op verboden terrein gaan, en ik was daar juist toevallig boswachter.’

‘Ik heb je gezocht’, zei Wampie ernstig, ‘jaren lang al. Telkens dacht ik, dat ik je gevonden had; maar dan merkte ik na een poosje, dat ik me vergist had. Altijd was er iets van je; soms je stem, soms je ogen of je schouders; maar dan had ik altoos een gevoel, dat er iets ontbrak! Dan was het uit met mijn verliefdheid; alleen duurde het soms nog een poosje, omdat ik medelijden met ze had. Maar nu heb ik eindelijk alles; en ik laat het nooit meer los.’ Ze vouwde haar handen op zijn rug, en drukte haar gezicht zo hard tegen het zijne, dat zijn kaak er pijn van deed.

Dolf zei niets; zijn vingers speelden met haar haren. In het begin had hij zich vagelijk geërgerd, toen hij te weten kwam, dat zij anderen gekend had voor hem; een stomme, onberedeneerde jaloersheid. Maar hij had er gauw vrede mee gekregen. Want juist omdat zij zo jong en vurig geweest was, en vol onbezonnen verlangen naar geluk, had hij haar kunnen veroveren.

‘Maar om elkaar te houden, moeten we juist ernstig zijn, kleine Wampie’, zei hij vaderlijk. ‘Luister nu

nog even van het bos. Je weet, dat oom Dolf me haat, terecht of ten onrechte. De kanker van zijn leven is zijn hang naar bezit; en hij wordt nooit woedender, dan om alles wat hij als verspilling beschouwt. Hij leeft moeilijk en vrekkelig. Hij kan zich niet voorstellen, dat een ander, zoals ik bij voorbeeld, liever zorgeloos en gelukkig is. En dan, al heeft hij kind noch kraai: hij is op zijn manier familieziek. De N.V. voorheen Oudeschil, de huizen in Rotterdam, het bos in de Karpathen: dat hoort allemaal bij de familie; en wanneer je daar vrolijk van afleeft, zoals ik met het ene huis in Rotterdam, tot er niets meer van over blijft, dan is hij net zo bedroefd alsof er echt een familielid gestorven is. Toen het huis in Rotterdam verkocht werd voor de hypotheek, die ik er zo onbezonnen door had gebrast, keek hij me net zo giftig aan alsof ik een of ander stuk familie had vermoord en bestolen. Sindsdien haat hij me; en daarom denk ik, dat hij het bos in de Karpathen uit mijn handen wil houden. Misschien heeft hij het al verkocht; in elk geval wil hij voor mijn dertigste verjaardag de boel zo draaien, dat ik er naast grijp. Want hij is natuurlijk doodsbenauwd, dat ik ook dit laatste dierbare familielid in no time de nek omdraai. En we kunnen alleen maar wat beginnen, Wampie, wanneer ik dat bos krijg; en daarom moet jij met oom Barend mee, om mij te helpen hem de pas af te snijden.'

'Wat beginnen, Dolf?' Ze keek hem aan, zoals altijd. Eerst ging haar hoofd schuin naar hem toe, daarna

keken haar ogen hem vragend aan, en toen pas lachte haar mond, met naakte witte tanden. Hij streelde haar been, dat heet was van het vuur: ‘Het boekje, Wampie, voor de twee personen plus twaalf persootjes.’

‘Maar wat moet ik dan doen, behalve van je houden? Je een telegram sturen, wanneer we misschien niet, of misschien wel in de Karpathen komen, als ik oom Barend dan bezig zie met een grote duimstok langs de stammetjes? Ik zal er wel tijd genoeg voor hebben, want hij klimt vast niet zo gauw in de bomen als Ahasverus; en eer hij het hele bos afgeduimstokt heeft, om te weten wat het waard is....’

Opeens ging haar lach weg; ze stopte haar kralen kettinkje in haar mond, en toen het er uitviel zag hij, dat haar onderlip dik en bibberig vooruitstak. Ze hijgde kleintjes, en boog haar hoofd tegen zijn borst, dat hij haar tranen niet zien zou: ‘Ik wil niet met hem op reis, want ik kan jou toch zolang niet missen? En jij mij soms wel?’ Ze zette haar nagels in zijn schouders, en schudde hem heen en weer: ‘Je bent een ondie, een geldwolf, een echte egoïst, een echte man....’ Weer ging haar hoofd met een zucht tegen zijn schouder.

‘Ik ga mee’, zei Dolf rustig, ‘hoe, dat zien we nog wel, maar ik ga. Dit keer ga ik achter jou aan, en dat vind je misschien wel een pietsje prettig, hè? We gaan hier dus vandaan; en dat zou ik nu wel vijf minuutjes spijtig willen vinden; want we zijn hier echt gelukkig geweest. We verlaten een bekend bos, om te gaan zoeken naar een onbekend woud.’

‘Maar we blijven Adam en Eva’, fluisterde Wampie. Ze bleven stil naast elkaar zitten. Weer voelde Dolf het vage gevoel van onbehagen, dat je ook in de lente hebt, wanneer je voor het eerst gaat zwemmen. Je ene hand houdt de veilige steiger vast, je andere hand betast aarzelend het donkere water, dat vreemd en vijandig rond je vingers stroomt. Dadelijk zal je vol vreugde zwemmen, maar nu hang je tussenbeide; losgeweekt van het land, maar nog niet opgenomen in het water. En zo was het met deze reis: het bos buiten de ramen stond al vreemd voor zijn ogen, ook al had zijn hand op de schors van bijna elk der stammen gerust. Er achter en er bovenuit groeide een droombos op, dat weer verging zodra hij zijn hand er naar uitstreekte. Maar toen hij weer stil keek, kwam het terug; en over een glad tapijt van naalden, die naar zomer roken, zag hij Wampie en hemzelf over een helling naar omlaag glijden.

Waren het de brandende denneappels geweest, die in de gloed van het vuur hun opgespaarde warmte en harsreuk van een hele zomer vrijgaven; een reuk, die aan een ander en wilder woud deed denken, dan het bos rond het huis, waarvan de stammen droef en schijnbaar afgestorven in de kleurloze namiddag stonden? Alles leek nu droef, en het verwonderde hem niet, toen Wampie ineens zachtjes een oud Duits liedje begon te zingen, een liedje van gedroomd zwerven, en van onheil aan het einde; een onheil, dat niet fel komt, maar vol begrijpend mededogen, zodat het meer lijkt

op het glimlachend en gelaten sterven van vallende blaren:

‘Es fiel ein Reif in der Frühlingsnacht
Er fiel auf die zarten blau-Blümelein.
Sie sind verwelket, verdorret.

Ein Knabe hatte ein Mägdlein lieb
Sie flohen beiden von Hause fort.
Es wussten's nicht Vater, nicht Mutter.

Sie sind geflohen wohl hin und her
Sie fanden nirgends Glück noch Stern.
Sie sind verdorben, gestorben.’

‘Waarom zing je dat?’ vroeg hij, toch verschrikt. Hij zoende haar ogen; maar toen zij ze weer opendeed, straalden ze hem tegemoet.

Ze haalde haar schouders op. ‘Zo maar, uit een afscheidstemming, denk ik.’ Ze streelde door zijn haren. ‘Bij jou voel ik me veilig, Dolf; ik durf overal met je naar toe.’

Hij stond zwijgend op en liep naar buiten. Ze hoorde zijn schreden in de ritselende blaren, en toen het kraken van hout. Even later kwam hij binnen met een afgebroken kastanjetak vol dikke knoppen, wier bruine kleverigheid net een smal streepje groen vrijliet. ‘Zie je dat?’ zei hij opgetogen. ‘Daar kan de nachtvorst gerust op vallen; maar dit gaat niet dood. Het is sterk en jong: en dat zijn wij toch ook? Wampie. het wordt lente! Laten we gaan!’

Hoofdstuk VIII

‘Derde kroegje van links af, de hoek meegerekend’, telde Wampie. Ze keek verbaasd naar de treurige stenen beelden, bovenop de gevel van de Gare du Nord, en toen naar de klok; maar ze had de tijd nog. Hij had gezegd drie uur, en het was pas kwart voor drie. En daarom staarde ze opnieuw naar de uitgerekte stenen juffrouw, die onhandig een groezelige palmtak vasthield. ‘Daar heeft iemand nu vast heel lang en heel hard op gewerkt’, peinsde ze; ‘en nu staan die beelden daar in de regen, en niemand kijkt er ooit naar. Maar als ze dat geld nu bewaard hadden, dan hadden ze het aan dat oude vrouwtje kunnen geven, met dat gerimpelde appelengezichtje; dan hoefde die nu niet in de regen te zitten om kranten te verkopen; maar ze kon thuisblijven, bij haar poes. Nu is het te laat; want als je dat beeld gaat verkopen, geeft niemand er een cent voor. De juffrouw vroeger op school had toch gelijk; je kunt verkeerde dingen eigenlijk nooit meer ongedaan maken.’

Onder het druipende zonnescerm van een café vouwde ze haar rode oliezijden parapluie dicht, na hem hard in de rondte gedraaid te hebben. Dat deed ze altijd, omdat de druppels er dan zo leuk afvlogen. Een meneer naast haar, met een zwarte flambard op, en een scherpe zwarte snor begon tegen haar uit te varen. Maar toen ze hem goed aankeek, gaf hij haar een knipoogje. Ze zei ‘O!’ inplaats van ‘pardon!’, wat ze een

van de moeilijkste woorden op aarde vond, en liep toen in een wijde boog terug naar het krantenwoutje; want ze had enkel maar haar parapluie dichtgedaan om twee francs uit haar tas te kunnen halen. 'Houdt U maar', zei ze, en het woutje lachte, toen ze de krant weer op het stapeltje teruglegde. Gelukkig, eindelijk iemand, die lachte; ze had zich Parijs veel vrolijker voorgesteld. De meeste mensen hier keken sikkeneurig, en vreselijk critisch.

Nu nog vijf minuten; laat ik maar vast in het kroegje gaan zitten; dat doen de vrouwen hier veel meer dan in Holland. Ze duwde de klapdeur open en riep toen opnieuw, maar nu heel hard: 'O!' Daar zat Dolf, met een roodverbrand gezicht achter een glas met iets wits erin. Ze zoenden elkaar en Wampie hijgde ervan. 'Dat mag hier', fluisterde Dolf snel, tussen twee zoenen door, 'dus gauw nog maar één; we hebben zoveel in te halen.'

De kellner stond geduldig te wachten tot ze eindelijk rustig zaten.

'Wat wil je drinken, Wampie?' zei Dolf, terwijl hij aldoor een voor een haar vingers liefkoosde, alsof hij niet geloven kon, dat ze er nog allemaal waren.

'Moeilijk', zei Wampie, met een blik op de glanzende rijen flessen achter de toonbank. 'Ik vind de koffie hier lang niet zo lekker als bij ons, en de limonade is net gekleurd prikkelwater. Een vruchtenstroop maar. En vertel nu toch.'

'Heb je m'n blauwe pak bij je?' vroeg Dolf. Hij had

een oud sportcostuum aan, dat hij ook al in het bos gedragen had; op de rechterschouder zat een harsvlek, waar Wampie verrukt aan rook. ‘Als ik m'n ogen dichtdoe, is het net of we nog in ons bos zijn.’

‘Niet doen’, weerde hij af, ‘ik zie er zo schunnig uit en jij zo keurig.’ Hij keek naar haar witte regenmantel met blauwe fluwelen knopen en kraag, waarin ze een rood-wit-blauwe zijden omslagdoek geknoopt had. ‘Wat geeft dat nou?’ zei Wampie met grote ogen, ‘nee, eerst vertellen, dadelijk halen we je pak wel, dat staat in de bewaarplaats van 't. station.’

‘Ik ben gauw klaar’, zei Dolf. ‘Vlak voor de Moerdijkbrug gisteren kreeg ik een auto te pakken van een handelsreiziger, die naar Valenciennes ging om kantjes te kopen; en vanmorgen om vier uur zat ik al op een vrachtauto, die wijn ging halen uit een depot vlak bij Parijs.’

‘En als die wijnauto nu eens morgen pas gegaan was?’ vroeg Wampie bedroefd. ‘Had ik hier dan alleen moeten zitten huilen?’

‘Dan was ik wel met de trein gekomen, zonder kaartje. Dat heb ik vroeger wel eens meer gedaan, en dan is het wat spannend, hoe je uit het station komt, wanneer je je een eind er buiten van de treeplank hebt laten vallen.’

Wampie stampvoette onder de tafel. ‘Dolf, het gaat zo niet langer. Je bent voor mij en niet voor de gemengde berichten. Weet je nog, hoe boos ik geweest ben die keer, dat je van lijn 4 sprong op het Damrak,

toen je mij voor het eerste raam van de Bijenkorf zag? Je moet geld van me lenen, Dolf, m'n kous is nog helemaal vol.'

Dolf nam een grote slok van zijn witte drankje, en schudde van neen.

'Weet je wel, dat ik op kantoor elke week moest lenen om naar je toe te kunnen komen? Als je echt verliefd bent, moet je trouwens altoos geld lenen, omdat je wel de hele wereld aan elkaar zou willen geven; en voor het kleine stukje, dat je geven kan, kom je nog altijd te kort.'

'Nee', zei Dolf, 'uit!', en ze zag, dat zijn kaken ineens stijf en hard werden. Hij merkte niet, dat ze in haar glas begon te lachen, zodat ze zich in de limonade verslikte; en toen hij haar heel lang over haar rug gestreken had, van haar schouders tot haar middel, ook toen ze allang niet meer hoestte, zei hij: 'En oom Barend? Hoe is hij met je ouders klaargekomen?'

'Eigenlijk had het niet eens gehoeft', zei Wampie, met haar kin plus kuiltje in de hoogte, 'want ik ben nu toch een en twintig, hm, ook al hebben ze me twee jaar geleden eens geweigerd bij een film van "alleen boven 18 jaar". Mijn moeder wier erg verdroefd, omdat ik voor zolang wegging; maar mijn vader en oom Barend hebben van elkaars sigaren gerookt, en toen bleek het, dat ze hetzelfde merk hadden, en toen kwam alles vanzelf in orde.'

'O, dat was net als in mijn dronken tijd', zei Dolf.

'Op een nacht stond ik in Den Haag midden op de

Groenmarkt op lijn 3 te wachten; en na een poosje ontdekte ik, dat er aan de andere kant van het bordje nog een meneer stond. “Wacht u ook op de, eerste tram?” vroeg hij. “Hoe komt u er bij?” zei ik, “ik wacht op de laatste!” Natuurlijk kregen we ruzie, tot we plotseling ontdekten, hoe, dat weet ik niet meer, dat we allebei hetzelfde nummer van overhemd hadden. En toen waren we plotseling zulke dikke vrienden, dat we samen nijlpaardennesten zijn gaan uithalen in de bomen langs de Vijverberg. Maar vertel me nu maar eens, waar oom Barend is.’

‘Hij is vanmiddag naar Versailles, om een oud liefje van hem op te zoeken, geloof ik’, zei Wampie. ‘Vanmorgen bij het ontbijt...’

‘Is hij netjes tegen je?’ onderbrak Dolf scherp.

‘Keurig’, zei Wampie. ‘Dacht je trouwens, dat ik met een familie om wou gaan, waarvan de mannen zich niet prima gedroegen? Ik slaap twee honderd kamers van hem af, want hij is op 202 aan de voorkant; hij maft denk ik met de ramen dicht en een slaapmuts op; en ik op 402 aan de achterkant; daar kan ik net over andere daken uitkijken op een park met stenen beelden, die allemaal kramp hebben. Waarom kijk je nu nog zo boos, Dolf? Ik ben dit trouwens toch op jouw verzoek begonnen? - Als ik bij hem ben om brieven op te nemen, dan zegt hij geen woord daar buiten om. Alleen gisteren; toen zei hij aan het eind van een zin, even opzoeken, hoor (ze scharrelde in haar tas naar de blocnote), ja, daar: “weshalve ik botweg wei-

ger een halve cent meer in deze bodemloze put te smijten”, opeens: “Juffrouw van Rosande, u zoudt mijn dochter kunnen zijn.” En wat zei Wampie, die het niet voorzien heeft op sentimentele mannen: “U bedoelt zeker kleindochter, meneer Verhage”, waarop hij: “Donderse meid!”, en daarna heeft hij een kwartier lang zo geraffeld, dat mijn hand begon te trillen; en toen zei hij met een grijns: “Dat laatste, van na die bodemloze put behoeft u niet te typen, juffrouw.” Wat een kwaadaardige beul, hè; maar dat leer ik hem wel af.’

‘En wat heb je gisteravond gedaan?’ vroeg Dolf met een strak gezicht. Maar Wampie merkte, dat hij niet tonen wilde, hoe echt klein-kinderlijk-mannelijk-theoretisch-jaloers hij was, en ze zei, al schouderophalend: ‘ooo, hm’; en toen met haar armen rond zijn hals: ‘O, schattige kleine Dolf, echies helemaal alleen naar de bios! Eerst had hij liefjes gevraagd, of ik met hem wou eten, en toen zei ik ja. Hij begon echt oudeheer-achtigwijs in de wijnkaart te kijken, en legde mij uit hoe alles smaakte, en welk jaar goed was. Zo van bovenaf, weet je, net als een professor in de egyptologie - zeg ik dat goed? - die een jong studentje probeert uit te leggen wat hieroglyphen zijn. Ik liet hem begaan, en zei toen: “Ik drink geen tafelwijn, meneer Verhage, alleen champagne”; en toen schrok hij een beetje, en bestelde voor zichzelf een fles, Chambertin 1907, geloof ik, en die kostte even veel als het eten. Dat vond ik zonde, vooral omdat we op weg naar het restaurant

wel drie bedelaars waren voorbijgelopen zonder dat hij één keer in z'n vestjeszak peuterde; en die zat toch vol geld met gaatjes; dat had ik op de bus gezien. Naast ons zat een meneer met een spikkelneus achter net zo'n oude fles, en toen zei ik: "Als u niet oppast krijgt u net zo'n dure neus als die daar." Hij lachte, voor het eerst sinds ik hem ken, en begon met overgave aan de artisjokken te lebben. Artisjokken zijn fijn, maar het lekkerste was de Pêche Melba; die kreeg ik inplaats van de champagne. Maar wat zit je te staren? Ik praat toch niet voor niets?'

Dolf keek haar verwezen aan, en allebei zijn vuisten waren gebald, zoals hij altijd deed, wanneer hij hard nadacht. 'Oom Barend, die Chambertin 1907 drinkt', zei hij langzaam, 'en die jou Pêche Melba geeft, en in een duur restaurant eet? Dat klopt niet. Dat van die drie bedelaars klopt wel; zo is hij. Er is vast iets met hem.' Hij tikte tegen zijn voorhoofd.

'Nee', zei Wampie, 'je begrijpt het niet. Ik wel. Hij is oud en zorgelijk, al doet hij er nog zo dik-kwaadaardig overheen; en hij wil nog één keer van het leven genieten, op zijn manier. Dat van die dokter in zijn brief aan jou, is onzin; onder het dicteren zie ik telkens hoe hij met zijn hand op zijn rug grijpt, net of hij daar iets, dat hem hindert, beet wil pakken en wegtrekken. Hij heeft het vast aan z'n nieren, of zo. Eigenlijk toch wel zielig.'

'Maar Chambertin en Pêche Melba, en jouw salaris, en onkosten, dat is samen voor oom Barend de gruwe-

lijkste verspilling’, barstte Dolf uit. ‘Waarom heeft hij mij anders zo bejegend, toen ik de tientjes over de balk smheet?’

‘Je snapt het niet’, zei Wampie weer. ‘Hij verspilt juist om te voorkomen, dat jij dat zal verspillen. Wat hij heeft samengeschrapt, mag hij weggooien; maar dan ook niemand anders.’

Dolf peinsde even; toen pakte hij haar hand en keek haar verrast en innig aan. ‘Je hebt het maar weer eens goed gezegd, Wampie’, zei hij na een poos, ‘je bent een wijze vrouw. Geef me een zoen.’

Midden in de zoen kreeg Wampie ineens het benauwde gevoel, dat ze het hem vertellen moest, van de jurk, waarvoor oom Barend haar het geld gegeven had. Ze schrok er zo van, dat ze bijna stikte in zijn kus. ‘Laten we nu maar gaan, Dolf’, zei ze zachtjes, ‘ik moet nog een boodschap doen.’

‘Waar?’

‘O, dat weet ik nog niet, in een winkel ergens aan het eind van de Rue du Faubourg St. Honoré.’

‘Dan nemen we een taxi’, zei Dolf, ‘want ik heb een royale bui. Ik ben in zo'n tijd niet in Parijs geweest, dat ik me net een vreemdeling voel, je weet wel, dat soort, dat in Amsterdam voor niks probeert mee te rijden wanneer ze 't 'em lappen kunnen, en die in Parijs hoogmoedig op zo iets plebejisch als de ondergrondse neerkijken.’

Het regende niet meer. de gore puien van de hoge huizen waren geel geworden in het romige namiddaglicht,

en toen ze de Champs Elysées opdraaiden, pakte Dolf haar arm. ‘Kijk eens, Wampie, hoe mooi!’

De brede asfaltweg daalde glad en grijs omlaag naar de wazige verte van het Louvre-park, waar een dubbele rij zwarte en groene, gele en rode auto's in razende vaart naar toeruste, en er weer van terugstormde naar omhoog. Over al die bewegende autoruiten schampte het zonlicht, zodat in de diepte, waar alle voertuigen vaag ineenvielen tot één glijdend lint, de weg één helle spettering van vonken was. Op de hoek van de straat stonden ze er naar te kijken. ‘Zie je’, zei Wampie, ‘bier zijn nu zoveel mensen, dat geen enkel mens eigenlijk iets telt. En toch heeft elk van die mensen zijn eigen verlangsel.’

‘Jij ook, Wampie?’ Dolf drukte haar arm hard tegen zijn ribben.

‘Dat weet je wel’, zei ze langzaam, terwijl ze haar rode lippen vooruitstak, ‘en daar moeten we nog wat op vinden ook.’ Ze kuchte een paar keer, maar nog dorst ze het hem niet te zeggen. ‘Maar ik heb ook nog verlangfels, die jij niet kent’, begon ze met neergeslagen ogen; en toen ineens, met een zucht: ‘Drop bij voorbeeld, die kan ik hier nergens vinden. Ik heb al wel in zes winkels gevraagd, en dan lachen ze me uit; ik vind trouwens toch de Fransen helemaal niet beleefd. Gelukkig vond ik in de bios onder in m'n tas nog een paar dropjes uit Holland. Ik heb ze plat op m'n nagel gekleefd; dan duren ze veel langer. Tot halverwege de hoofdfilm heb ik er aan gelikt. Tot ik op-

eens op m'n nagel beet, omdat het zo spannend werd; en toen viel het er af. Jammer, want het was nog een heleboel. Maar dat is nog niets vergeleken bij echte duimdrop; heb ik je daar wel eens van verteld?’

Ze liepen langzaam van de ene winkel naar de andere, en Wampie keek telkens tersluiks op zij, of ze de avondjurk niet zag, die ze kopen moest. Wanneer ik hem niet meteen zie, zo precies als ik hem hebben wil, dan koop ik niets’, dacht ze. Ook Dolf keek met een half oog; hij ergerde zich aan al die mooie dingen, omdat hij Wampie er niets van geven kon.

‘Nou, toen ik klein was, wist ik een snoepwinkeltje, waar in de ene etalage steenkolen lagen, en in de andere roze suikerschaartjes en koningsbrood en pijpen drop; maar binnen lag het heerlijkste; dat was duimdrop. Al dat andere lustte ik niet; en juist die duimdrop mocht ik niet kopen van mijn moeder, omdat ze het winkeltje te vies vond; d'r werd ook petroleum verkocht. Toen had ik een vriendinnetje en die had een cent gekregen van haar moeder om duimdrop te kopen. Ik was met haar mee, en ik dacht dat ik wel wat van haar krijgen zou; en ik was zó blij; want dat zou voor de eerste keer zijn. Toen liepen we weer op straat, en zij had boven op haar duim zo'n grote zwarte klodder; ze likte aldoor, kijk zo....’ Wampie trok haar rode handschoen uit, en stak haar duim in haar mond; en Dolf zag, dat haar ogen begonnen te glanzen van het verre visioen der verboden drop. ‘Ik keek aldoor of ik nu nog niets van haar kreeg, want ik voelde me

zo wanhopig worden, omdat het hoe langer hoe kleiner werd. Opeens hield ik het niet meer uit; ik ging voor haar staan, en zei, bijna huilend van opwinding: “Als ik één keertje likken mag, krijg jij tien knickers van me.” Dat was wel erg veel, en daarom nam ik ook een lange lik van haar duim, die nu opeens in mijn mond ging, en ik probeerde er een stukje af te bijten, maar dat lukte niet.... Die winkels zijn me allemaal veel te modern.’

‘Maar wat zoek je dan, Wampie’, vroeg Dolf. Hij had zich verkneuterd om Wampie's verhaal, dat ze met haar mond had gesproken, maar met haar wenkbrauwen geacteerd, zoals altijd.

‘O, niets bijzonders’, antwoordde ze achteloos. ‘Als ik hem zie, zal ik het je wel zeggen.’

Ze liepen door, langs winkels, die er niet als winkels uitzagen, maar in plaats van etalages enkel een rits gouden letters op de pui hadden, en voor de luxueuse klapdeur een portier in livrei met zilver, of rood; tot Wampie opeens stokstijf stilstond voor een klein winkeltje.

‘Daar ligt-ie’, zei ze ernstig. ‘Als het nu in Godsnaam de goeie maat maar is.’

In de etalage hing een bloesje met wijde mouwen van wit gaas, en plat op de grond lag een witte zijden jurk met een strak lijfje, aan een rok zo breed, dat hij een glanzende driehoek trok, met de ene hoek bij de muur, en de andere bij de ingangdeur. Uit het lijfje was een diepe hoekige hals gesneden, en een tak rode bloemen

klom langs de borst omhoog naar de schouder.

‘Dat is hem’, zei Wampie nog eens, terwijl ze telkens naar de jurk keek en dan weer naar zichzelf in het smalle stukje spiegel opzij van de etalage. Dolf keek naar het prijsje, dat er bescheiden naast lag en zuchtte. Wampie tokkelde zenuwachtig met haar hakken op het plaveisel. ‘Ga je mee naar binnen?’ zei ze plotseling.

‘Hè’, grauwde Dolf, ‘voor aap staan, terwijl jij een juffrouw voor de gek houdt, en zo'n dure jurk aanpast, die je toch niet kunt kopen?’

‘Ik betaal hem, Dolf.’ Nu wordt hij boos, dacht ze, maar ik kan die jurk niet laten liggen; als ik doorloop, en terugkom, zal je zien, dat hij weg is. ‘Oom Barend geeft me die jurk’, zei ze zachtjes; ‘want hij wil, dat ik een keer met hem uitga, morgenavond naar de Opera; en ik heb nog nooit een avondjurk gehad. Waarom kijk je zo woedend? Hij geeft hem toch zeker niet met een kwaad bedoelsel? Luister Dolf, jij hebt een smoking gehad, en zoveel; en ik heb al jaren van een avondjurk gedroomd. Je bent helemaal niet tactisch; want als ik nu “nee” zeg tegen oom Barend, dan wordt hij onvriendelijk tegen me, en kan ik niets van hem te weten komen, en daar gaat het toch om?’

‘Je geeft het geld terug, en daarmee uit’, zei Dolf.

‘t Is een schande; 't lijkt wel.... 't lijkt wel....’

‘Wat lijkt 't wel?’ zei Wampie uitdagend.

‘t Lijkt op niets’, antwoordde Dolf grimmig. En toen, opeens triomfantelijk: ‘Heb je gezien hoe ik stond te

slikken? M'n adamsappel heeft er een deuk van gekregen. Ik zal je maar niet zeggen, wat ik ingeslikt heb: maar 't doet pijn, want 't was erg grof en stekelig.'

'Wat houd ik nu van je', zei Wampie, met een snelle zoen. 'Ik kan 't heus niet helpen, Dolfijntje; 't zijn allemaal de gevolgen van je eigen spelletje. Verbeeld je nu, dat ik oom Barend een pestbui aanjaag; dan zegt-ie me niet meer waar we heengaan, en dan ben ik je kwijt. Dan toch maar liever een avondjurk, hè?' vleide ze. 'En jij bent trouwens de eerste, die me er in zien mag. Kom nu maar gauw mee naar binnen.'

Een half uur later kwam Wampie de winkel weer uit, met een groot pak onder haar arm, dat ze Dolf niet wou laten dragen. Ze sloegen een straatje in, om schuin af te steken naar het hotel. Wampie peuterde de hoek van de kartonnen doos open, en streek verliefd met haar vingers over het klein stukje witte zij, dat er doorheen keek.

'Alweer voorbestemming', zei ze verrukt, 'want het was precies mijn maat. En ik heb er zo verschrikkelijk naar verlangd.... De meisjes op kantoor hadden bijna allemaal avondjurken; maar dat leken meestal net vermaakte nachtjaponnen. Maar dit is een echte; en nu nu heb ik echies helemaal geen wensen meer. Hou m'n arm vast; dan kan ik eventjes huppelen.'

Midden onder het huppelen stond ze ineens stil voor de straat-uitstalling van een klein groentewinkeltje.

'O', zei ze, 'kijk die prei eens prachtig glimmen!'

Maar het liefst van alles wou ik een stuk rauwe biet; dat mocht ik vroeger nooit.'

'Wat ben je toch verschrikkelijk begerig, Wampie.'

'Wist je dat dan niet?' zei ze met grote ogen. Ze pakte zijn arm en trok hem mee. 'Kom, laten we gauw doorlopen, want oom Barend heeft gezegd, dat hij om half acht in 't hotel komt; en ik wil niet, dat je over de brandladder naar beneden moet klimmen; want daar is die man in de film gisteren afgevallen....'

Hoofdstuk IX

Dolf stond te wachten op de hoek van de Boulevard Pigalle en stak met een slechte lucifer zijn derde slechte sigaret aan, die meer naar een smeulende matras rook dan naar brandende tabak. Hij hoestte er van, maar toch kon hij er niet buiten. Zo was Parijs; je kwam telkens bedrogen uit, maar toch hield je er van, ondanks alle stank en vuil; vanwege het lichte en zorgeloze, dat er over deze toch zo zwoegende stad lag, waar ook de zwaarste gebouwen van hun zwaarte ontdaan leken door de gezelligheid van rommelige winkeltjes onderin aan straat; door de veelheid van spiegels, krullen en tierelantijnen, waarvan je vlakbij eerst zag hoe smoezelig en slordig ze eigenlijk waren. Net als de vrouwen....

Daar kwam Wampie, vlak langs de huizenrij. Maar wat liep ze raar? Ze sprong telkens uit de schaduw van de jaloezieën midden op straat, stond eventjes op één been, en liet zich dan met een grote stap voorovervallen. Dolf lachte, want de mensen keken om naar dit meisje, dat er als een dametje uitzag, maar met een ernstig kindergezicht speelde, zonder naar iemand te kijken. Telkens stapten haar hooggehakte witte schoentjes angstvallig tussen de voegen van de grote platte stoepstenen, om dan ineens een sprong opzij te doen; de borst van haar zwarte pakje, die met reeksen kleine parallelogrammen (uitgerekte vierkantjes, zei Wampie) van glimmend satijn was opgewerkt, glansde in

de zon, om dan weer dof te worden in de schaduw; en bij elke sprong moest ze haar zwarte strooien hoed, waarvan de opwippende rand met wit lint was omboord, met haar witte handschoen vast houden.

‘Ben je aan 't hinkelen, Wamp?’ riep Dolf, toen ze aan de overkant van de straat stond. Ze zwaaide met haar armen: ‘Ik ben fijn maar één keer in 't water gestapt!’

‘Maar wat speelde je dan?’ vroeg hij weer, toen ze elkaar hadden afgezoend.

‘O, dat begrijp jij vast niet’, zei Wampie weifelend.

‘Maar ik wil wel proberen het je uit te leggen. De stoep, dat is net als een kaart uit een atlas; er is land, maar ook een heleboel water. Nu moet ik telkens van het ene land op het andere stappen; want het water is ontzettend diep, en ik kan natuurlijk ook niet met natte schoenen over straat lopen.’

‘Maar hoe weet je nu, waar water en waar land is?’ zei Dolf verbaasd. Hij dorst niet te lachen, omdat ze een echt ernstig gezicht trok.

‘O, heel eenvoudig; dat spreek ik met mezelf af! Meestal is de schaduw water, en de zon is land. En dan zijn er nog brandputjes, en stenen met een hoekje er uit, dat zijn eilandjes. Vroeger, toen ik klein was, dacht ik, dat de hele wereld water was, behalve Holland. Jij hebt toch ook wel eens van zulke bedenksels gehad? Ik dacht, dat Frankrijk een water was, en Engeland een ander water, en Duitsland ook; Holland was toch al zóveel land, dat er dan op de hele wereld niks meer

over kon zijn. In de huiskamer hing een plaatje van een stadje in Duitsland, met een poort er op, en mensen, die er onder door liepen; en dan vroeg ik telkens: “Vader, hoe kan dat nou, mensen kunnen toch niet door water lopen?” En dan legde hij het mij uit, maar ik begreep het niet. Ik begrijp nog dikwijls veel dingen niet.’

‘Bij voorbeeld?’ vroeg Dolf, terwijl hij zijn arm rond haar schouder schoof, wetend wat er komen zou.

‘Dat wij meer van elkaar houden dan alle mensen op aarde.’

‘Dat heb ik gemerkt, Wampie’, zei Dolf moeilijk, ‘dank je wel voor het geld; het zat netjes in de binnenzak van mijn pak, in de kous met de ladder. Laten we er maar niet meer over praten. Ik zeg enkel nog eens: dank je wel voor dat geld.’

‘Maar wat zeg je dat vreemd?’ zei Wampie met opgetrokken wenkbrauwen.

‘Basta’, bromde Dolf, ‘hier is trouwens ons kroegje. 't Is vandaag Vrijdag, en de vissoep hier is zo verrukkelijk, dat je nooit meer op het land wil!’

De zolder van het kroegje hing vol met oude potten en pannen. Wampie trok met een zwaai haar hoed af, en hing hem aan de tuit van een koperen gieter. Ze schudde wild haar haren: ‘Oef, wat warm. 't Is wat lastig een dame te zijn; maar jij vindt het misschien wel leuk. De portier in het hotel zei, dat ik helemaal niet op een Hollandse lijk; en dat schijnt hier een compliment te zijn.’

‘Van hotel gesproken.... wanneer gaan jullie?’

Wampie liet haar lepel in haar vissoep vallen, en het duurde wel vijf seconden, eer ze zag, dat er een grote spet op haar zwarte jurkje gevallen was. ‘Ik ben de stad vergeten!’ hijgde ze, en toen, met een glimlach: ‘Maar dat geeft niet; noem maar alle steden in Zwitserland op, dan weet ik wel welke.’

‘Bern, Arosa, St. Moritz, Lugano, Zürich, Luzern, Davos, Genève’, ratelde Dolf. ‘Geen keus bij? Dat wordt penibel. Wacht, ik doe 't anders. Oom Barend is op een soort pelgrimstocht, naar plaatsen uit zijn jeugd, nietwaar, zoals hij je toch vagelijk vertelde? Dan zal ik je plaatsjes opnoemen waar vroeger veel toeristen kwamen, en die tegenwoordig uit de mode geraakt zijn. Maar weet je niet, of 't in Noord- of in Zuid-Zwitserland was?’

‘Ergens bij water, geloof ik’, zei Wampie zwakjes.

‘Duidelijk’, hoonde Dolf. ‘Dan kan je net als in Holland, elke Zwitserse gemeente opnoemen, want Zwitserland is ook een waterland. Alleen loopt het water daar scheef, en in Holland plat. Lust jij ook al artisjokken?’

Wampie schudde van neen. ‘Opnoemen alsjeblieft’, zei ze, wanhopig over de artisjokken heen kijkend. ‘Ik kan niet eten voor ik 't weet! Verbeeld je, dat ik alleen met die brombeer moet blijven....’

‘Champex’, zei Dolf, ‘dat ligt aan een meer; de Rigi, daar regent het dikwijls; Finhaut, daar heb je een waterval; Leukerbad oftewel Loèche-les-Bains, daar slik

je water: nog niet? Schaffhausen misschien, aan de Rijnw....’

‘Schaffhausen!’ zuchtte Wampie. Ze sprong op, en gooide haar armen rond zijn hals. ‘O, gelukkig, Dolf, ik was je bijna kwijt geweest....’

‘Onmogelijk’, zei Dolf. ‘We raken elkaar nooit meer kwijt. Ik bestel nou schapenveeles met knoflook, net als jij in het bos maakte. En jij?’

Wampie wees op een tafeltje naast haar, waar een eenzaam persoon met een kaal hoofd vol toewijding in een grote witte schaal zat te roeren. ‘Ik heb geen honger in vlees, maar ik wil negerla, net zoals die meneer daar.’

‘Bedoel je chicorei-sla?’ lachte Dolf.

‘Natuurlijk’, zei Wampie. ‘Dat is toch doodgewoon?’

Die sla heeft toch allegaar kroesjes, net als een neger?’

‘Wat gek, dat jij zulke dingen niet dadelijk gewoon vindt! Toen ik klein was, had ik een vriendinnetje met appelmoeshaar; blond en dik, met hele korte krulletjes. Iedereen vond het gek, als ik het zei; maar ik vond ze dom, omdat ze het niet begrepen.’

‘Als we nu maar begrijpen, hoe we elkaar moeten vinden in Schaffhausen’, zei Dolf. ‘Daar wordt 't bovendien gevaarlijk, want 't is een klein stadje. Wanneer vertrekken jullie?’

‘Vanavond half elf, met de nachttrein naar Bazel. Bah; en natuurlijk niet eens een slaapwagen.’ Ze stak haar tong uit. ‘Jasses, de hele nacht in een snurkhok; je kan wel zien, dat oom Barend nog geen training heeft in behoorlijk geld uitgeven....’

‘Maar hoe vinden we elkaar?’ zei Dolf. ‘Laten we dat nu voorgoed afspreken. Doet oom Barend nog altijd z'n middagdutje tussen twee en half vier? Goed zo. Dan kan je dus om dat uur altijd in de stationsrestaurant komen.’

‘Heerlijk, morgenmiddag effies over tweeën dus’, jubelde Wampie, op haar stoel op en neer wippend.

‘Ho’, zei Dolf met zijn hand in de lucht, ‘ik ben wel geen politie-agent en jij geen paard, maar daar klopt iets niet. We moeten ook afspreken voor geval ik er nog niet ben. Om te beginnen ontspoord de express Parijs-Bazel minstens eens per jaar, en daarnaast verwonder je je elke dag, dat ie zo maar aankomt, net als in een land, waar orde heerst en geen beminnelijke wanorde, zoals hier.’

‘Daar heb ik niets van gemerkt’, zei Wampie, ‘alleen wel, dat bijna alle Fransen aan tafel vreselijk smakken; maar dat heeft misschien niets met de trein te maken? Trouwens, ik weet het al; ik leg eenvoudig een briefje voor je neer, met het adres en zo, en vast zoenen.’

‘Goed’, zei Dolf, ‘en als ik er om twee uur niet ben, dan de volgende dag op hetzelfde uur.’

‘Top’, zei Wampie, ‘en eet nu maar vlug je kaas op, want ik wil de straat op; daar kan ik tenminste dicht tegen je aanlopen.’

De zon was heet en ze slenterden langzaam in de schaduwrand der neergelaten jaloeziën. Ze hield hem staande voor een winkel met ringen en oorbellen en

glazen parelen en armbanden en kettingen van stukjes gekleurd glas. ‘Ik ben net een kraai’, zei Wampie. ‘Ik ben gek op alles wat glinstert. Maar moet je die ring daar links eens zien! Die kost vierduizend frank en hij schittert niet eens.’ Ze keek bitter teleurgesteld. ‘Trouwens, ik verlang maar naar één ring’, zei ze zachtjes.

‘En daarom moeten we nu juist uit elkaar’, zuchtte hij. Ze wandelden langzaam verder, hun armen stijf tegen elkaar, terwijl hun blikken voortdurend boogjes beschreven naar elkaar toe. ‘Wamp, je hoed zit scheef’, zei Dolf opeens.

‘Aan spiegels geen gebrek’, antwoordde Wampie, ‘bij de volgende winkel is er vast een, opzij van de etalage. Parijs is een echte stad voor vrouwen, veel meer dan Amsterdam. In Holland loop ik wel eens op straat met je; en als ik me dan heel erg prettig voel, merk ik opeens, dat ik mijn spiegeltje vergeten heb. En dan denk ik: “Nu zou ik me volmaakt gelukkig voelen, als ik enkel maar wist, hoe mijn haar zit.” In Parijs hoeft dat nooit; zie je wel, daar is al een spiegel; alleen hebben ze allemaal pokken. Houd mijn tas eens even vast!’

Ze merkte niet, dat Dolf er stiekum iets in stopte. Pas na het akelig afscheid, vlak voor het eten, toen oom Barend haar nog een expresse-brief opgaf voor Oudeschil & Co., en ze haar blocnote te voorschijn haalde, merkte ze, dat Dolf haar de hele ladderkous had teruggegeven. Tussen het geld zat een briefje: ‘....Het is misschien wat ouderwets, Wampie; maar eigenlijk zijn

wij al getrouwd, en ik kan als man geen geld van je aanpakken; alleen als ik erg ziek zou zijn. Wees niet bang, met biappen kom ik er net zo gauw als jullie met de trein. Je weet, wat biappen is, nietwaar? Biappen is wat de onvrijwillige leden doen van de enige vereniging zonder contributie: de Bond van Internationale Auto-Parasieten. Op het uur, dat je dit briefje gevonden hebt, sta ik al ergens aan de poorten van Parijs tegen ritsen radiators te wuiven; het enige nadeel is, dat, wanneer iemand in een 80-k.m.-vaartje langs me heen stuift, hij niet precies zien kan hoe betrouwbaar ik er uit zie. Maar in zulke dingen moet je geluk hebben; en het beste teken mijner uitverkorenheid op kronkelwegen is, dat ik jou vond. Ik heb je lief. Tot morgen.'

Na het eten begonnen de wangzakken van oom Barend altijd lichtelijk te vervalen; dan leek het, of het rood, dat de wijn bij de middagmaaltijd er in gepompt had, er weer uit wegliep. De groeven onder zijn ogen werden zo diep en zwart, alsof ze er met een afgebrand lucifertje in gekrast waren; alleen de kerven naast zijn mondhoeken, die oom Barend's ganse grimmigheid tegenover het leven duidelijk genoeg uitdrukten, zelfs als zijn smalende ogen dicht waren, verdwenen onder de rolletjes van zijn snorren; want die zakten samen met zijn hoofd. Elke dag had Wampie dan even medelijden met hem, vanwege zijn eenzaamheid; omdat sinds jaren al niemand zijn moe hoofd eventjes tegen

een veilige schouder genomen had, waar het echt rusten kon. Maar dan herinnerde zij zich de nijdasserige brieven, die hij handenwrijvend had opgegeven; de manier, waarop hij zich verkneuterde in het gekronkel van zijn debiteuren, die handenwringend probeerden de duimschroef een slagje losser te krijgen. Maar vandaag had ze geen tijd voor medelijden; Dolf kwam! Ze liet oom Barend dommelen achter zijn halfgeleegd cognac-glaasje, terwijl de rook van zijn sigaar op het asbakje een dun vraagteken rond zijn kale schedel tekende. ‘Gek’, dacht ze, slaap is net dood. Als hij nou eens niet meer wakker werd, zou er niets over zijn dan een bordje met kaaskorstjes, een bodempje drank, een hoopje as en een beetje mens. En omdat er dan geen geluid meer uit hem komt, wordt hij weggeruimd, samen met de andere restjes. Hij is er nog helemaal, van zijn kale hoofd tot zijn schoenen met elastieken; en toch zouden ze hem behandelen net als de kruimeltjes op tafel. En dan konden Dolf en zij aan de nieuwgedekte tafel gaan zitten om er hun huwelijksmaal aan te laten opdienen. Vreemd, dat je over harde mensen ook altijd hard moest denken! Wanneer zo iemand als oom Barend dood ging, zou het net zo gaan als in het circus, als de dierentemmer ineens midden in de kooi flauwviel. De leeuwen zouden even aan hem snuffelen, om te zien of hij wel echt dood was, en hem dan verscheuren. Maar als je goed was, dan wier je toch geslagen, net als de ezel met het rode dekkleed en de bellen; of je wier door de anderen als clown gebruikt

en uitgelachen. Toch was het maar 't beste, om zo lief te zijn als je kon; en dat was makkelijk, wanneer je veel van iemand hield....

Ze keek op de klok: kwart voor tweeën. Ze holde het restaurant uit, en knipperde tegen de felle zon op het plaveisel. 's Ochtends van het station vandaan, terwijl een drager de koffers achter hen aan zeulde, had ze de afstand al geteld: twee honderd vier en tachtig stappen, van 't station naar 't hotel. Ze probeerde grote stappen te nemen, dan waren het er minder, en voorbij de hoek van de stijgende straat begon ze te hollen.

Met elke vijf minuten werd het kaler en donkerder in de stationsrestauratie, en om tien minuten voor drieën dacht ze: 'nu ga ik', omdat ze het niet meer uithield, vanwege het teleurstelsel. Ze had om de beurt op al haar vingers gebeten, van verdroefdheid en woede, en na haar limonade zichzelf steeds water ingeschonken, maar op 't laatst kon ze het niet meer doorslikken. 'Als ik nu aan de middelvinger van mijn tweede hand toe ben, dan komt hij', dacht ze; maar hij kwam niet. Alleen de kellner kwam binnen, keek haar afwezig aan, sloeg met zijn dienservet naar een vlieg en verdween weer. Ze was nu al weer voor de tweede keer aan haar pink toe, en nog geen Dolf. Bijten hielp dus niet. Ze haalde haar spiegeltje te voorschijn om haar neus te poederen voor het weggaan, maar ze dorst er niet in te kijken, en liet het weer in haar tas glijden. In de hoek bij het raam zat een meneer aandachtig zijn krant te lezen. 'Als hij zijn blad omslaat, ga ik', dacht Wam-

pie, maar ze had nog niet tot zestig geteld, omdat ze ineens een idee had, dat hij bij vijftig komen moest, want zo oud waren ze samen, of de meneersloeg zijn blad om. Het maakte een groot en knetterend geluid in de stilte, waar enkel de vliegen doorheen zoemden. 'Die ene keer telt niet mee', dacht ze, 'want dat was veel te vlug.' Maar even later sloeg de man haastig de laatste bladen om, stak de krant in zijn zak, en drentelde het perron op. 'Dat was niet echt', vertelde Wampie zichzelf weer, 'want dat waren advertentie-pagina's; maar als de kellner nu voor de tweede keer binnenkomt, dan ga ik echies....'

Het was half vier, en elke keer, dat er een locomotief langs reed, soms met en soms zonder wagens, want ze waren aan 't rangeren, ging het gedreun van de wielen dwars door haar heen. 'Een ongeluk', kwam het bij haar op; maar midden in die gedachte stopte ze haar duimen in haar oren en deed haar ogen stijf met haar vingers dicht. 'Dat mag ik niet denken, omdat het niet kan', kreunde ze nijdig. Want zonder Dolf zou er geen wereld meer zijn; dan zou ze zelf niet meer bestaan; en ze was er toch? Maar o, waarom is hij zo koppig om mijn kous niet te willen aannemen? Ze zeggen, dat geld gelukkig maakt; maar ik word er ongelukkig van; zie je wel, weer zo'n idioot spreekwoord. Ze herinnerde zich ineens een boek, dat ze op haar 8ste verjaardag gekregen had: 'Het boek van de honderd spreekwoorden', met bij elk spreekwoord een plaatje; en in haar gedachten scheurde ze het kapot.

Ze stampvoette op de stenen vloer, maar dat was alweer van een andere woede.

‘Waarom kan nu iedereen hem zien en ik niet? Misschien stapt hij nu net van de auto af, waarop hij meerijdt, en de chauffeur, die niets om hem geeft, en hem alleen maar een pleziertje heeft willen doen, kan hem van top tot teen zien; en ik, die helemaal van hem ben, kan niets van hem zien. Misschien kijkt hij nu naar het bordje: “Nach dem Bahnhof”, en al die mensen, die langs hem komen, kunnen zijn mond en zijn ogen en zijn schouders zien. Waarom ik dan niets; helegaar niets? Ik houd toch van hem? Maar misschien is hij nog wel in Frankrijk; of hij heeft zijn pas verloren, of de auto heeft een lekke band, of een wiel verloren, of.... Ik houd het niet uit; als ik de kellner roep is het de tweede keer, en dan mòet ik weg.’

‘Zestig centimes’, zei de kellner. Hij pikte het glas, het schoteltje en de karaf met water op, net alsof het gewone dingen waren; net alsof ze niet boordevol waren van haar verschrikkelijk verdriet van anderhalf uur lang.

Ze gaf den kellner één franc en 60 centimes, en een briefje, dat ze van te voren had klaar gemaakt, en waar ze enkel nog onder schreef: ‘Ik ben verschrikkelijk verdroefd. Wampie.’ De kellner beloofde buigend het briefje aan den mijnheer te geven, die er om zou vragen. Toen de klapdeur achter haar dichtviel voelde ze zich, alsof haar benen helemaal dood en koud waren; en ze had een rilsel midden in de hete zon. Ze

raapte een steentje van straat op, en hield het stijf in haar hand. ‘Als ik het van hier precies naar de lantaarnpaal daar gooien kan, dan is er geen ongeluk gebeurd’, dacht ze. Maar toen het kiezelsteentje er tegen aan ketste, was ze niet blij en nog even ongerust. Dat was te makkelijk; ze had vroeger zo dikwijls met steentjes gegooid, samen met de jongens, en bijna altijd raak.

Er kwam een boerevrouw aan met een mand vol vruchten. Wanneer ik er voor het hotel nog twee tegenkom, dan is er vast geen ongeluk gebeurd, dacht ze, met nieuwe hoop in haar hart. Vlak rond de hoek van de straat botste ze bijna tegen een vrouw op, die een hengselmand met perziken op haar schouder droeg. De vrouw lachte, en Wampie ook; maar het lachen deed pijn in haar maag. Ze ging heel langzaam lopen, en opeens merkte ze, dat de huizenrij heen en weer biggelde. Haar ogen waren nat. Ze liep nog langzamer, en hoorde haar hart bonken. Ineens zag ze, dat ze de hotel-ingang voorbij gelopen was, omdat ze voor een winkel stond met rare krulpijpen, waarvan ze er een voor Dolf had willen kopen; en ze was geen derde vrouw met een vruchtenmand tegengekomen.

‘Allemaal onzin’, zei ze hardop, ‘er is geen ongeluk gebeurd.’ Ze herhaalde het, hoeveel keer, dat wist ze niet meer; maar met elke keer voelde ze zich ongelukkiger en bedroefder; en toen ze de hall doorging, en oom Barend net de trap afkwam, voelde ze voor het eerst een vage beweging naar hem toe. Hij was de

enige, dien zij hier kende, maar waarom was hij nu zo wanhopig mogelijk ook juist de enige, aan wien ze niets, niets vertellen kon? En toen hij haar met veel gegrijs en grapjes in de auto geloodst had, die hen naar de waterval van Schaffhausen moest brengen, was hij stomverbaasd, dat haar jonge ogen niet glinsterden in het vooruitzicht een der wonderen van Europa te zien, terwijl ze bij het binnenrijden van Parijs toch met haar neus tegen de coupé-ruiten gestaan had. Hij vond het nu al moeilijk om grimmig tegen haar te zijn; en wat er aan terughoudend tederheid in hem opkwam, wanneer hij haar stem hoorde, verstopte hij zorgvuldig in wrange grapjes over de vrouwen in 't algemeen, waar zij geduldig naar luisterde, terwijl zij ironisch naar hem keek. Een paar keer was ze bruusk opgestaan, zeggend: 'Er is werk, mijnheer Verhage', en dan was ze in een ommezien terug met keurig getypte brieven, waarin hij niets hoefde te veranderen, zoals bij de leutertypistes van vroeger op kantoor, maar waarin ze al het nodige gewijzigd had, zodat hij de laatste tijd halverwege de brief dikwijls al zei: 'Nou, de rest weet u natuurlijk wel weer zelf.' Hij zei het schamper, maar zij glimlachte er om, en dat ontwapende zijn woede. Zij was een klein persoonlijkheidje, en dat beviel hem, juist omdat bijna iedereen hem geveid en voor hem gekropen had. En ze aanvaardde zijn goedgunstigheid als iets vanzelfsprekends; de avondjurk, die hij haar gaf, had ze gedragen, alsof ze nooit anders gewend was geweest. 'Dit is pas

m'n eerste', had ze gezegd, 'en zó mooi, ik heb nog nooit zo'n mooie gezien....', en daardoor had hij, die vroeger, en nu nog, om een paar centen bij een leverantie vinnig vocht, zich voldoende beloond gevoeld. Terwijl ze tijdens de pauze statig naast hem door de corridors ruiste, had een kennis van vroeger, een koopman, op plezier uit als hij, hem staande gehouden.

'Uw aangenomen dochter misschien?' had hij fluisterend gevraagd; en Barend Verhage, die vroeger gnuifde, wanneer ze hem achter zijn rug de 'bullebak' noemden, had enkel trots geglimlacht. Het was de gezochte gelegenheid geweest haar even te kleineren, door hardop te verklaren, dat het zo maar een typistetje was, dat hij uit een gril had meegenomen; maar de gedachte er aan was pas veel later in hem opgekomen, en toen had hij gevoeld, dat het laag geweest zou zijn; iets, waarmee hij zich vroeger nooit had beziggehouden. Hij zei, wat voor zijn mond kwam en elke gemeenheid was er één te weinig. En nu was het al niet langer alleen om haar stem, de stem uit het verleden, dat hij zijn bitsheid inslikte; haar hele wezen maakte hem milder.

En daarom was hij boos, omdat ze vandaag zo kriegel deed. Hij reed naar de waterval, om zichzelf en haar een plezier te doen. Hij verlangde er naar, om haar kinderlijke kreten te horen, naast het wildste watergeweld, dat hij kende, en dat hem opnieuw zou opfrissen door zijn meedogenloosheid; en terwijl ze wat dronken in het restaurant, zou hij haar even alleen kunnen

laten om langs zijn neus weg te gaan informeren wat er van Frau Hasenbusch geworden was.

Dat was in de eerste jaren der eeuw geweest; 1903 of daaromtrent. Frau Hasenbusch, de jonge vrouw van een veel ouderen Duitsen fabrikant, die in Neuhausen woonde, dicht bij de waterval. Hij had haar zien wandelen met haar jongetje; hij had haar ontmoet in de balzaal van het toentertijd immer stampvolle hotel; hij had met haar gedanst en heimelijk gewandeld, terwijl haar man kaart speelde, en hij herinnerde zich nog haar schrik na de eerste gestolen zoen. Later was er meer gebeurd; en hij hoorde nog haar kreet na de eerste diepe liefkozing. 't Was in het bos, in de vallende avond. 'Nooit heb ik zooiets gedaan, begrijpt u, nooit!' Want hij had er een toespeling op gemaakt, dat zij het klappen van de zweep al kende; haar heftig antwoord had hem even geschokt, maar daarna was hij zorgeloos doorgegaan met het pittig spel. Een telegram had hem weggeroepen, naar Straatsburg, waar hij in de Rijnhaven een verscheping naar Holland moest regelen. 't Was op een Dinsdag geweest; en hij had haar beloofd om op Zaterdag terug te komen; dan zou haar man weg zijn. Hij herinnerde zich zijn ongeduldig: 'ja, ja, ja, ik kom terug!' in antwoord op haar smekend gevele. Maar op Zaterdagavond had hij de nachttrein naar Holland genomen en de gedachte, dat zij de lange nacht was opgeschrikt bij elk geluid, had hem bij 't inslapen niet gehinderd; integendeel. Hij haatte niets erger dan onderdanig gesmeek; en een vrouw, die dom

was, moest maar hebben wat er bijstond.

Het leven haalde trouwens gauw genoeg zijn dagelijkse dweil over dergelijke romantische wissewasjes. Als ze niet verhuisd was, zou hij haar terugvinden in een nest vol kinderen, als dikke matrone; want mollig was ze geweest....

En hij kwam nu toch, al was het dertig jaar te laat? Ze reden langs de groene rivier, vol snel verschietende waterkringen; en tegelijk met de versnelling van de stroom, die als het ware door haar zenuwachtig gewiel aankondigde, dat de grote, onontkoombare val dichtbij was, voelde hij zijn eigen bloed sneller gaan, nu hij terugstooft naar zijn jeugd, bijna gezond, en zeker sterk en ongebroken. Ja, hij had tegen een stootje gekund; en dat hij jong was, bewees wat hij deed: zo maar roekeloos geld uitgeven!

Maar waarom was die kleine nu juist zo mismoedig vandaag? Ze zat strak voor zich te kijken; zo iets doe je desnoods nog in de tram, maar niet in een fijne open auto. Hij had den chauffeur gezegd hard te rijden, om heimelijk te kunnen grinniken om de bokkesprongen van de voetgangers; en nu bedierf ze zijn pleziertje. 'Zeker te veel slagroom met aardbeien gegeten, hè?' zei hij, opzettelijk een pietsje nijdasserig; maar ze keek hem enkel treurig aan; hij had toch wel gezien, dat ze niets naar binnen had kunnen krijgen?

'Daar is de voetbrug al!' riep hij, maar het watergedruis verdrong zijn woorden reeds. Hier, vlak boven de val, werd het water al wit als schuimende melk in

de karnton, om dan hijgend langs twee rotsen op de lage benedenloop toe te schieten. ‘Dat is nog niets!’ schreeuwde hij, ‘kom maar even mee!’

Hij tikte den chauffeur met zijn stok op den rug, en de auto stopte. ‘Nu niet meer kijken!’ beval hij; en in haastige tred trok hij haar bij de hand de voetbrug over het pad op, dat naar het kasteel toesteg. Sakkerloot, Barend, je kunt nog stijgen als in je jeugd, je loopt dat jonge ding met gemak voorbij. Met harde stap wandelde hij door de kamers van het vervallen kasteel, waar allerlei houtsnijwerk te koop hing.

‘Da's voor de nep’, lachte hij, ‘maar als je een koekoeksklok wilt, kan je er wel een krijgen; als je hem zelf maar in je koffer stopt!’ Hij liet de juffrouw van de verkoop, die al een klant rook, geduldig alles opnoemen; een kostelijk vermaak, iemand zo te zien sloven om zulke rommel aan te prijzen. En hij hapte van plezier in zijn onderlip, toen Wampie telkens treurig ‘neen’ zei. ‘Nu maar eerst naar het water!’ zei hij eindelijk ongeduldig: ‘laat die rotzooi maar hangen waar ze hoort!’

Ze stonden samen, onder regenjassen weggekropen, naast het stuivend watergeweld. De dalende zon tekende nog een stuk regenboog in het rauwe schuim. Heerlijk, dat roekeloze, hamerende watergebeuk, dat luid zijn maling uitschreeuwde aan alle mensengedoe! Nu nog Frau Hasenbusch.... ‘Wil je nog even blijven?’ Hij keerde zich tot Wampie. Haar haren waren zilvergrijs overspat, en er liepen druppels langs haar mond-

hoeken; maar ze scheen er niets van te merken, en staarde met grote verwezen ogen in de watermassa's. Pas toen hij de vraag herhaalde, hoorde ze wat hij zei, en knikte haastig van ja. Laat ze maar rustig een uurtje hier blijven staan; het zal haar goed doen zich ook eens echt klein te voelen; en ondertussen ga ik eventjes mijn jeugd opgraven.

‘O, hier met Dolf te staan!’ Ze had het de hele tijd gedacht; maar zodra oom Barend weg was, voor een uurtje, zoals hij haar in 't oor grinnikte, zei ze het hardop. En nu kon ze ook hardop huilen, terwijl daarnet de tranen doodstil over haar wangen gelopen waren. Heerlijk, het donkergrijze water, dat zonder ophouden harder brulde dan alle mensenstemmen samen. Hier hoorde niemand zijn eigen stem; hier kon je schreeuwen.

‘Er is geen ongeluk gebeurd!’ riep ze hard; ‘morgen komt hij, morgen, morgen!’ En opeens wist ze het; net zoals deze rivier kwam aanstormen, niet wetend wat er gebeuren ging, en dan tot rook verstoof, om daarna opnieuw in grote golven weg te stormen; net zo was het soms in het leven. Je werd gestuurd en getrokken, zonder dat je 't merkte; meegaan was 't enige; je verzetten hielp niets. Dat bevrijdde haar eventjes. Ze liet de parelheldere druppels op haar handen spuiten, en wiste er haar ogen mee af. Maar meteen kwam de gedachte: zouden er hier al meer zo gestaan hebben, net als ik, zo moedeloos, en zo opstandig tegen iets, dat je niet pakken kunt? Zo verloren en zo klein?

En ze was blij, toen oom Barend terugkwam, gauwer dan hij gezegd had; maar ze schrok van zijn gezicht. Het was helemaal vaal, en niet enkel rond de kaken, zoals wanneer zijn middagdutje hem be kroop. Vanaf de laatste buiging van het pad wenkte hij haar al toe, met een driftig gezwaai van zijn stok: ‘Komen! Gauw! Vlug!’ Mopperend in zichzelf, terwijl hij haar arm zo stijf vasthield, dat het pijn deed, trok hij haar mee over de brug, terwijl hij hard op zijn sigaar kauwde, en de stukjes tabak in het water spuwde. Ze reden hard terug over de weg, die zich vaal uitstreckte in de vallende avond, onder de bossen door, die er nu opeens dodelijk ernstig uitzagen. Oom Barend zei geen woord, en deed niets dan de drukkertjes van zijn grijze katoenen handschoenen open en dicht morrelen, telkens knak! open, en knip! dicht. Maar ze dacht aan Dolf en had er geen last van. Ze had alleen last van haar maag, die dik geworden was van het huilen en het verdriet; zo dik, dat hij echt pijn deed. De hele dag trouwens al; anders had ze toch zeker de aardbeien met slagroom niet laten staan?

Bij het hotel liep oom Barend, zonder zich om haar te bekommeren, hard naar binnen, en naar boven. Ze trok zich aan de leuning tegen de trap op, stommelde haar kamer binnen en viel slap op een stoel neer.

Er werd getikt, en toen ze opschrikte zag ze, dat de kamer pikdonker was: ze had dus geslapen. Weer werd er getikt. Het was de juffrouw van de etage: of Fräulein dadelijk in wou pakken, meneer moest naar

de trein. Ze schudde van neen, sprakeloos van schrik. Hoe kan ik nou weggaan voor Dolf er is; dan weet hij toch niet waar we heen zijn, en ik zie hem misschien nooit meer terug! Laat ik maar proberen of ik me erg ziek kan houden. Ik mòet hier blijven, tot ik hem gezien heb. Weer schudde ze haar hoofd en kuchte het er uit: ‘Neen! Ik kan niet! Ik ben ziek! Maagpijn! Verschrikkelijk hees!’ En zodra de juffrouw weg was, smeed ze haar kleren uit, liet ze liggen, waar ze gevallen waren, en sprong in haar hansopje. In bed begon ze zenuwachtig te fluisteren: ‘Dolf! Mijn ijdel dom jochie! Kom dan toch! Kom!’ Maar het was niet eerlijk om verwijtende dingen tegen hem te zeggen, zelfs vanuit de verte, terwijl hij misschien in nood zat; en daarom zei ze enkel maar verder: ‘Ik houd van je! Kom!’; tot oom Barend opeens in de deuropening stond. Zijn wangen waren erg rood; hij had vast gedronken. ‘Wat zijn dat voor gijntjes, juffrouw!’ zei hij met opgetrokken mondhoeken, waar zijn gele tanden nijdig doorheenkeken, net als bij een grommende hond. ‘Bepaalt u wat er gebeuren gaat, of ik? Reis ik soms met u mee, of misschien omgekeerd? Vooruit, eruit! Inpakken! Ik heb hier niets meer te maken. We gaan regelrecht naar Wenen!’

Gelukkig, dat wist ze al. Wenen dus. Maar eerst nog een paar dagen hier, tot Dolf er was.

Ze zette haar onschuldigste ogen op (dat kende ze van vroeger, toen ze zich voor de spiegel oefende), en wenkte hem met een vinger, die langzaam en ongeluk-

kig, als een zieke hond uit zijn hok, onder het laken uitkroop. ‘Komt u eens hier’, zei ze toonloos. Hij kwam, ketterend en snuivend. Ze gooide de deken weg, trok het laken tot haar kin, nam zijn grote hand en legde die op haar maag.

‘Voelt U nu zelf maar’, zei ze. ‘Met zo'n maag kan ik toch niet reizen? Ik heb de hele dag al niets gegeten! Als ik niet echt ziek was, zou ik toch geen slagroom laten staan?’

‘Aanstellerij!’ zei hij langzaam, terwijl hij het woord als het ware uitrekte, en in lettergrepen kapotbrak, met een nijdig gesis achter de ‘ij’. ‘Snertmeid met d'r snertziekte’, hoorde ze hem mompelen; jammer, dat ze niets terug kon zeggen. Maar ze moest niets bederven, want het ging goed. Hij pakte haar hand, ging op de bedrand zitten en keek strak naar buiten.

De enige stem uit het verleden, die hem iets vergaf, en dat was vandaag meer dan ooit nodig. En hij kon haar toch niet naar huis sturen, na zoveel centen aan haar gespendeerd te hebben? Leuter niet Barend; je hebt er ongelooflijk de pest in alleen verder te reizen, nu je er bijna aan gewend bent door het leuke gesnap van die kleine opgevroljkt te worden, met haar naieve verhaaltjes, van toen ze klein was....

‘Hoe lang moet dat grapje duren?’ zei hij hard. ‘En we zullen er maar dadelijk een dokter bij halen, want ik wil dit rotgat uit!’

‘Ik heb het wel meer als het heet is’, zei Wampie, zuchtend van verlichting. ‘Het is helemaal niet erg;

in twee dagen is het altoos over, meestal in één. Een dokter hoeft niet; want er in prikken geeft niks; voelt u maar hoe hard het is....’

Hij voelde niet, maar liep met zijn handen in zijn zakken opeens de kamer uit, terwijl hij de deur heel zachtjes achter zich dicht deed. Terwijl hij opstond had hij haar achter zijn rug om tersluiks gestreeld, en daarna haastig zijn hand teruggetrokken en in zijn zak gestoken, net alsof hij zich schaamde.

Hij schaamde zich ook, tegen alle redelijkheid in. Was hij verantwoordelijk voor de slapheid en levensmoeheid van een vrouw, wier eerste en enige plicht haar jonge kind had moeten zijn? En trouwens, wat had hij er mee te maken, met die sprong in het water? 't Was pas veertien dagen na die Zaterdag gebeurd. In twee weken kan zich veel afspelen; bijna al zijn eigen avonturen waren er het bewijs voor.

Zo stelde hij zichzelf gerust, terwijl hij, slordig etend omdat hij alleen zat, de soep, de omelet, de lamscoteletten met doperwtjes, de geitenkaas en de perzik naar binnen werkte, met koffie, een Chartreuse en een goede sigaar toe; allemaal weelderigheden, die hij sinds jaren ontwend was. Maar al smakkend met zijn lippen van behagelijkheid moest hij aldoor het donkere pad zien; de rotsnis met het glibberige groene mos, waar dag en nacht, jaar in jaar uit, het water langs druipt, en waar haar handen zich het laatst hadden vastgehouden aan de veilige aarde; de verroeste ijzeren leuning, waar zij zich onderdoor had laten glijden.

En dat om hem? Pff, 't mocht wat. Aantrekkelijk leijk hadden de vrouwen hem vroeger genoemd. Doet een vrouw echt zo iets stoms en afschuwwekkend lafs, uit liefde voor een man?

Hij knoedelde zijn servet in elkaar, smeed het op tafel en ging naar boven. Hij had een vage behoefte met iemand te spreken. Peinzend liep hij zijn eigen kamer voorbij, en klopte toen op de deur van no. 24.

‘Binnen.’ Het klonk zwakjes en gesmoord. Daar lag ze, bleek, met twee zwarte kringen onder haar ogen.

‘Geen trek in bikkerij?’ zei hij, ‘d'r waren anders kapitale perziken.’

‘Rotvent’, dacht Wampie. Ze had nog pijn in haar maag, maar perziken gleden er in elk geval in. Ze greep met haar vingers naar de onderkant van haar kin, want het water spoot haar mond binnen. Gelukkig, hij lette niet op haar, maar staarde naar het plafond, terwijl hij met zijn volle vuist aan zijn knevel plukhanneste.

‘Juffrouw van Rosande, wat dacht u vanmiddag, toen u bij het water stond?’ vroeg hij bruusk.

‘Dat ik niet begrijp, waarom de mensen het elkaar zo moeilijk maken, en zo akelig en mispunterig tegen elkaar zijn, en elkaar bedonderen’, zei Wampie zonder aarzelen, als flapte ze er eindelijk iets uit, dat ze reeds lang had opgekropt. ‘Tegen zo'n echt geweld ben je toch allemaal even zwak en nietig? Als je dat ziet, ga je al dat gemier onder elkaar en die hatelijkheden, waar sommige mensen niet buiten schijnen te kunnen,

tenminste, dat verbeelden ze zich, echt belachelijk vinden.’ O zo, die zit! dacht ze, toen hij zijn snor losliet, en zijn mond in een barse boog trok, zo fel, alsof hij er een vergiftigde pijl mee op haar had willen afschieten.

‘Maar de meeste mensen doen dat enkel, omdat ze niet genoeg nadenken over hun doensels’, zei ze er haastig achterna, ‘dus kunnen ze het niet zo erg helpen, want ze zijn dom. Je zou het misschien ook wel egoïstisch kunnen noemen.’

‘U praat goed voor een zieke’, smaalde hij, en zachter: ‘en voor een klein meisje zeker.’

‘Lekker, hij weet niks te zeggen’, dacht Wampie, maar ze zei: ‘Ik ben niet zo klein, want van mijn 16e jaar af verdien ik al m'n eigen geld. Wanneer je afhankelijk bent, dan blijf je klein.’

‘Zoals die lange slungel van een Dolf’, bromde oom Barend tussen zijn gele tanden. Wampie krampte haar vingers in de lakens, want ze voelde zich te ongelukkig om over Dolf te kunnen spreken; dat komt later wel, dacht ze, dan lok ik hem eens uit. Er kwam trouwens niets meer over den slungelachtigen neef, want oom Barend werd ineens weer ernstig; de dwarsrimpeltjes in zijn bruine voorhoofd kropen dicht naar elkaar toe. Hij vroeg: ‘Heeft iemand wel eens erg veel van u gehouden; iemand, die echt tot een grote liefde in staat was?’ ‘Nog al wiertes’, zei Wampie, ‘en als u mij aankijkt, zult u wel begrijpen, dat ik een keus uit wat behoorlijks had ook. Bescheiden, hè?’

‘Kinderklets’, smaalde oom Barend, en hij maakte een beweging van op te staan; maar Wampie pakte zijn kille hand. Het was een opoffering voor haar, want zijn vingers waren kikkerachtig koud. ‘Nu niet boos worden’, pruilde ze pseudo-ontsteld. Oom Barend gaf haar een grauw, maar hij bleef zitten, en begon weer aan zijn snor te draaien. Pas na een hele poos zei hij: ‘Ik had ook wat anders moeten vragen. Heeft u wel eens dolveel van iemand gehouden? Ja? Maar als zo iemand u eens doodleuk de bons gaf, zoudt u daar dan zo van ondersteboven kunnen zijn, dat u gekke dingen ging doen, uit teleurgestelde liefde dus?’

‘Bij voorbeeld?’

Oom Barend haalde een sigaar uit zijn koker, en begon zorgvuldig aan het puntje te likken. Hij stak hem in zijn mond, krabde langzaam met een lucifer langs de zijkant van het doosje, en hield het vlammetje bij het andere puntje van de sigaar, dat hij vergeten had af te snijden. ‘In het water springen bij voorbeeld’, zei hij, vruchteloos puffend, ‘op die plek, waar wij vanmiddag stonden.’ Hij smeed de sigaar op de grond, en balde zijn vuisten.

Wampie schudde langzaam haar hoofd. ‘Daar ben ik niet dapper genoeg voor’, zei ze treurig, ‘en dan, nooit meer de zon te zien, en de bloemen, en stijf te worden in die golven, en misschien wel helemaal aan stukjes geslagen; brrr!’ Ze stopte haar hoofd onder de lakens.

Oom Barend was er blij om, want wanneer hij nu sprak, was het net alsof hij alleen in de kamer was, en

het enkel tegen zichzelf had. ‘Vanmiddag’, zei hij bars, terwijl hij de sigaar opraapte, en er aan begon te frunniken, om het gebroken dekblad weer in zijn fatsoen te krijgen, ‘vanmiddag heb ik gehoord, dat iemand, een vrouw, een goeie dertig jaar geleden op die plek van wege mij in het water gesprongen is. Kunt u zich zoiets stoms voorstellen?’

Wampie stelde zich Dolf voor, en het ongeluk, dat hij misschien toch gekregen had; en dat, samen met het akelige verhaal van oom Barend, maakte, dat ze hartstochtelijk begon te huilen. Ze voelde zijn hand zachtjes over de lakens heen en weer gaan. ‘Kom maar, kom maar’, suste hij met mannelijke logica, ‘t is al zo lang geleden, en ik huil toch ook niet?’ Maar in werkelijkheid voelde hij zich helemaal vertederd; want zij huilde voor hem. ‘Je kunt er toch niets meer aan doen: gedane zaken nemen geen keer; en dan, ik wist niet, dat zij 't zo ernstig nam.’

Wampie veegde haar ogen af aan de grote schone witlinnen zakdoek, die hij, in een poging om toch iets te doen, onder de rand van het op en neer schokkende laken geschoven had.

‘Je kunt er wèl iets aan doen’, zei ze, terwijl ze haar haren glad streek, ‘want u zegt zelf, dat u zich in die vrouw vergist heeft. 't Is nooit te laat om goed te worden, gelooft u niet? U kunt misschien proberen een beetje meer te begrijpen, hoe andere mensen denken, en ze niet zo hard beoordelen, voor u ze eigenlijk kent. Ja, dat meen ik.’

Want oom Barend had haar met z'n mond scheef open aangekeken; hij had blijkbaar nog nooit zulke waarheden naar z'n hoofd gekregen.

‘Zo, zo’, bromde hij, langzaam opstaand, ‘zo denkt u er dus over. Nou, beterschap dan maar, en slaap lekker, en denk maar, dat ik niets verteld heb.’

Hij wandelde met afgemeten stappen de kamer uit, de trap af, de cafézaal binnen, en bestelde een dubbele cognac. Zo'n brutaaltje! Veel te menslievend, dat jonge ding. 't Was maar goed, dat ze neef Dolf niet kende; anders zou ze die nog tegenover hem verdedigen ook. Die niksnut, die lanterfanter, die gevaarlijke luie fantast!

En terwijl hij vaag de vrees in zich voelde opkomen, dat hij Dolf, die toch op zijn manier aan het werk geslagen was, de laatste tijd misschien ook verkeerd had beoordeeld, ging hij zachtjes door tussen de teugjes cognac grimmig op hem te schelden, in een hardnekkige, hopeloze poging op die manier dat andere, grote verdriet van zich af te houden.

Zodra de kellner weg was, die het eten op een tafeltje naast haar bed had neergezet, begon Wampie op haar vingers te bijten van verdroefdheid; want ze mocht niets eten, en dat, terwijl er juist asperges waren en tomatensoep, en rosbief; allemaal dingen, die, als ze afzonderlijk in een maaltijd kwamen, door hun lekkerheid de hele rest ook lekker maakten. Maar misschien kwam Dolf vandaag weer niet; en als ze alles opat kon

ze niet in bed blijven, en moest ze vanavond mee; want oom Barend had dadelijk na het ontbijt al laten vragen, hoe het met haar maag stond. Een paar lepeltjes tomatensoep, dat ging nog; en een gebraden randje van het vlees aftrekken mocht ook wel; en die éne afgevallen sappige aspergekop, die gleed van zelf naar binnen; maar nu moest de rest weg. Ze belde den kellner, en al wachtend sabbelde ze nog éen asperge uit; maar hij kwam niet, en ze stopte haar hoofd dapper onder de dekens, en drukte haar handen op haar knorrende maag. Ze dook weer uit bed, niet om te snoepen, maar om op haar horloge te kijken. Vijf voor één; en om twee uur pas kon ze stiekum weg. Terwijl ze haar hand terughaalde, bleef haar vinger vanzelf aan een aspergesteel kleven; en toen ze weer onder het laken zakte, moest ze bijna huilen, en pas nadat ze drie keer één keer, twee keer twee keer, en zes keer drie keer gebeld had, voor den kellner, den schoenpoetser en den portier, kwam er een juffrouw. ‘Haalt u dat eten toch wèg’, zei ze boos. ‘Ik heb geprobeerd te eten, maar ik word al misselijk van de lucht.’ Wat was veel houdenvan toch vreselijk; slagroom en tomatensoep en asperges, alles moest je er voor opofferen. En tegelijk dat ze het harteloos dacht, en er van schrok, wist ze zeker, dat er geen ongeluk gebeurd was; en begon om haar lege maag te vergeten, hardop te tellen, telkens van één tot zestig; dan gingen de minuten misschien vlugger om.

Om tien voor twee gleed ze uit bed, sloot de deur af,

en trok haastig een zwart rokje en een wit truitje aan, dat ze hier nog niet had aangehad, en dat ook oom Barend niet kende; en ze knoopte een rode doek op boerse manier rond haar hoofd. Met de deur op een kier bleef ze staan luisteren, tot oom Barend de trap opkwam, puffend aan zijn sigaar, terwijl hij telkens stilstond, en door de smalle raampjes in de tuin keek. Schiet dan toch op, ouwe brombeer!

Hij was weg. Ze slipte de trap af, na de sleutel twee keer omgedraaid te hebben. Ze prees oom Barend, die in een klein hotel gegaan was, dat er geen portier op nahield, ondanks het plaatje op het wit email bordje naast de bel, maar enkel een jongen met een groen baaien voorschoot, die naar de treinen heen en weer slofte; en hollend langs de huizen bereikte ze het stationsplein.

Vijf over tweeën. Als hij er nu niet is.... De stationsrestauratie was leeg gelijk gisteren. Maar ze schrok er niet van; ze wist, dat hij komen zou, en bestelde vrolijk twee broodjes met kaas, en een koffie. Ze schransde alles naar binnen, en net, toen ze de kruimeltjes van het bordje in haar handpalm wou schudden, liet ze alles vallen. Dolf was er!

Ze sprong tegen hem aan, en meteen huilde ze, met haar hoofd in zijn schouder. Hoe lang het duurde wist ze niet, en ze hoorde ook niet wat hij zei; want zijn stem was enkel een stuk van zijn wezen, dat ze betastte en zachtjes zoende, terwijl ze doorhulde, omdat het moest; tot het opeens van zelf bedaarde. 'Ik wist niet,

dat je zoveel van me hield', zei Dolf, en zij: 'Ik wist niet, dat je zo'n stommeling was. Eigenlijk ben je een ouderwets, burgerlijk, benepen mispunt.' Hij schrok er van en ze moest bijna weer huilen. Hij begon te vertellen van lekke banden, en wuiven, en hard lopen; maar ze zei: 'Vanavond, hier om 8 uur; dan gaan we wel ergens heen, 't bos in bij voorbeeld, daar groeien nu vast aardbeitjes; maar nu moet ik naar bed, want ik ben doodziek, en dat is jouw schuld. Nee, breng me maar niet weg.' Toen de kellner kwam, vroeg ze het briefje voor Dolf, en meteen nog een plak chocola, voor in bed. Ze brak het open, en gaf Dolf een stuk; er zat een plaatje in van een meneer met een fluwelen pak aan, uit de serie 'Beroemde Toneelspelers'. En net toen ze Dolf een verhaal wou gaan doen van cadeautjes vroeger bij zeeppoeder, toen ze heel klein was, kreeg ze een idee.

Ze haalde de kous te voorschijn, en gaf hem er een klap mee. 'Je mag nog blij zijn, dat ik klein ben', zei ze, 'anders kreeg je de kous op de kop! Maar nu ernstig: ik heb een plan, dat leg ik vanavond wel uit. Vóór vier uur komt oom Barend niet op straat; en dan wil hij naar het museum, geloof ik. Blijf daar dus uit de buurt; en ga nu dadelijk een winkeltje opzoeken met maskerade-artikelen, of een kapper, of weet ik wat; maar ik wil je vanavond niet zien, of je moet een valse snor en een baard hebben. En nu moet ik echt naar bed. Ik houd van je, en daarom moet ik alleen naar bed. Zie je nu, wat je me aandoet met je stijfkoppig-

heid? Mispunt!’ Een zoen, en ze was weg. Hij stond beduusd voor de spiegel een rode vlek van zijn wang of te vegen, met de knisterende kous vol geld in zijn hand; en achter zich hoorde hij den kellner grinniken. Zo was Wampie nu eenmaal; vol verrassingen.

Ze drentelden met kleine stappen de buitenweg op, die langzaam omhoogliep naar de heuvels met hun borstelige wouden. Wampie hield van de zomeravond, en dit scheen de mooiste, die ze ooit beleefd had. Er glom iets in de lucht, waardoor een glimlach geen gewone glimlach bleef, die even vlug kwam en ging als een vlinder, maar waardoor ze een heel lang vertelsel werd, waarin ineens hun hele liefde lag opgesloten, van begin tot eind, met de vele zoenen dag in dag uit, de weinige tranen van soms en de lange liefkozingen van altijd. Een zomeravond was geluk, met de droefheid van vroeger erin versmolten; 't leek alsof je elke keer, dat je elkaar losliet, bedroefd afscheid van elkaar nam, om dan dadelijk daarop weer al het geliefde terug te vinden in een nog dieper en radelozer houdenvan. Daarom waren de woorden zo zacht en de gebaren ook; daarom werden de vele zoenen zo vanzelfsprekend als de zachte woorden; daarom werden de liefkozingen, toen ze de beschermende bosrand bereikt hadden, zo zacht en vurig als de helle en toch diepe kleuren van de zonsondergang. En om nog dichter bij elkaar te zijn zochten ze de diepte van het woud, waar het kwaadaardig gesnuif der gemotoriseerde mensen

op de bestofwolkte weg beneden een vaag en ver geronk was, dat met het vallen van de nacht verstomde. Al stijgend hadden ze de kleine bosaardbeitjes geplukt, die ze nu van elkaars lippen aten. Ze waren zo lang alleen geweest, twee hele dagen!, dat elk gebaar een zoeken naar gemeenzaamheid werd; en elke nieuwe vrucht, die van de ene mond op de lippen van de andere gleed, gaf een voorsmaak van het grotere teloorgaan in elkander, waarvoor ze ongeduldig het veilige uur afwachtten, als mensen en bloemen, stenen en mos samen verdwijnen in de wijde plooien van het omhulsel der nacht, dat hoog in de hemel met sterrespangen bij elkaar gehouden wordt.

Een voorzichtige daling door het donker, waarbij Dolf tastend en glijdend en struikelend vooruitging; een pijnlijk ooggeknipper tegen de eerste lantaarn op de buitenweg, naast een haag, die verdovend naar kamperfoelie rook; een zoen, en nog een, en nog een, en toen de laatste, die telkens de voorlaatste werd.... Voor ze 't wisten stond het stadje alweer rond hen heen, met zijn ouderwetse erkers, klaterende fonteinen met stenen poppetjes, zuilegangen, waarin hun voorzichtige voetstappen groot gerucht maakten, en ouderwetse uithangtekens, die door de onbegrijpelijke fraaie krullen van hun smeedwerk een doorkijk gaven in een verleden, waar het heden van alledag foielelijk bij was. Maar vanavond voelde Wampie zich niet in de twintigste eeuw; ze leefde midden in het sprookje van altijd, waar alle eeuwen eendere seconden zijn; het

sprookje, dat rood is van zoenen en blauw van verlangende liefkozingen, en zwart van het verdriet, waar je bang van wordt, tegelijk met de liefde. Want het bij elkaar zijn en het bezitten is net zo goud als de zon, maar de eenzaamheid even donker en benauwd als de nacht, wanneer je ineens wakker wordt, omdat je armen iets zochten en nu hulpeloos uit bed hangen; een bed, dat daarnet nog van mos was, en waarvan de lakens nu vol akelige plooiën liggen van het eenzame woelen; plooiën, die daarnet de holte van zijn schouders waren, en de buiging van zijn arm.

Maar morgen zou hij in de trein zijn, en dat wier spannend. Als ze nu gauw ging slapen begon het vlug, en toen ze naar de wastafel liep om water te gaan drinken, stopte ze meteen een schone zakdoek uit haar koffer in haar tas, om in te kunnen bijten, wanneer ze misschien proesten moest; want als ze aldoor lachte zou oom Barend misschien argwaan krijgen.

Hoofdstuk X

In Zürich moesten ze overstappen op de trein naar Wenen. Parijs-Bucaresti stond er op de wagen, waarin oom Barend per telefoon twee hoekplaatsen gehuurd had. Oom Barend liep op het perron heen en weer, rinkelend met het losse geld in zijn zak. Hij kocht chocoladjes voor Wampie, en twee sinaasappelen, een illustratie en nog een modetijdschrift; en voor zichzelf een krant vol beurskoersen en twee sigaren met rietjes er in, en een Italiaanse naam. ‘Brissago’s’ zei oom Barend.

‘Die fabrikant heeft vroeger vast macaroni gemaakt, en nu hij sigaren probeert te maken, vergist hij zich dikwijls nog’, grapte Wampie, en ze liet oom Barend in z'n eentje grinniken, want ze moest uitkijken naar Dolf. Net toen de man met de rode pet zijn groene schijf in de hoogte tilde, zo trots en flink, alsof hij in z'n eentje met die handbeweging de zware trein uit het station duwde, kwam Dolf aanstappen; of liever iemand, dien Wampie aan zijn manier van lopen, met grote wiegelstappen van het ene been op het andere, als Dolf herkende. Hij zag er uit als een Beierse boer op z'n Zondags; hij had een smerige vilten hoed op met een soort scheerkwast opzij, en z'n overhemd verdween helemaal onder z'n lange blonde baard. Dat, samen met z'n knevel, veel puntiger dan die van oom Barend, maakte hem wel tien jaar, ouder. Hij gaf Wampie een knipoog en zwaaide zichzelf handig op de be-

wegende treeplank. Wampie keek om; oom Barend zat met z'n neus in de krant. Ze drentelde naar het toilet, en voelde een vreemde rilling toen haar elleboog langs die van Dolf streek; 't was nu net als in de films waar ze van hield, waar je je zakje bonbons bij vergat.

‘Moest je weer op 't nippertje komen?’ fluisterde ze.

‘Jij las vroeger toch ook jongensboeken?’ bromde hij.

‘Denk dan maar eens aan Phileas Fogg, uit “Een reis om de wereld in 80 dagen”. Weet je, waarom die nu onsterfelijk is? Omdat hij altijd op de laatste seconde kwam. En omdat hij zich nooit haastte en altijd kalm bleef, kwam alles vanzelf terecht. En dit van ons is toch eigenlijk ook een kinderboek?’

‘Nietes’, zei Wampie verontwaardigd, ‘we zijn samen bijna net zo oud als oom Barend. En nu moet ik naar hem terug.’

‘Ik ga in de coupé achter je zitten’, zei Dolf, ‘dan kunnen we naar elkaar kijken, wanneer we een van beiden in het gangpad staan. De restauratiewagen is vooraan, dus hoeven jullie niet langs mij heen. Ik heb m'n bikkerij bij me, een halve salami, een kaas, twee kilo brood, en een fles thee.’ Hij liet haar de worst en de kaas voelen, door de rugzak heen, om haar te overtuigen, dat hij geen honger zou lijden, en hing toen zijn kromme pijp in zijn baardige mondhoek.

‘Goed staat-ie’, prees Wampie, ‘ik kan echies niet zien, dat hij van plukhaar is. In elk geval fijn, dat je 'em hebt; nu voel je je niet zo alleen. Laat eens voelen hoe ie zoent.’

‘Voorzichtig, dat ie niet verschuift’, hijgde Dolf.

‘Bah’, sputterde Wampie, ‘hij ruikt naar een duffe kast. Nee, je bent me te oud.’

‘Aan de grens doe ik 'em af’, troostte Dolf, ‘anders lijk ik niet op m'n pasfoto. Gevaarlijk? Niks hoor; ik ga voor de grens in een andere wagen, ik heb een beetje alcohol bij me om het plaksel er af te wassen.’

‘Niet van snoepen’, dreigde Wampie.

‘Als ik maar zoenen krijg’, zei Dolf. ‘Als je in gevaar zit, heb je af en toe een hartversterking nodig. Ga nu maar; en niet meer samen praten tot na Feldkirch.’

Aan de Zwitserse grens kreeg Wampie een nieuw stempel in haar paspoort; ze vroeg of het niet op een kale pagina kon, omdat het paspoort er overal zo naakt uitzag, maar dat wou de man niet. Dolf was verdwenen en opeens kreeg ze een hartklopping van angst. In Oostenrijk was de douane misschien streng, en als ze in de doos met het pak van Dolf keken, zou oom Barend alles merken. Maar de mannen met de groene pakjes aan vroegen alleen naar geld.

‘Natuurlijk heb ik geld’, zei oom Barend nijdig in het Duits, ‘dacht u, dat ik zonder geld reis?’ Hij flapte de biljetjes een voor een neer, alsof hij dodelijk beledigd was. De beampten namen wraak op oom Barend's bagage; en Wampie zag, toen de man alles door elkaar woelde, dat oom Barend geen pyjama had, maar een lang wit nachthemd met een rood borduursteekje langs de hals en de polsen. Toen hij eindelijk weg was, pakte ze alles weer netjes in, terwijl oom Barend op

de dictaturen begon te schelden, en om de twee zinnen kwam aandragen met iets over 'wij, oud-liberalen'. Voor de eerste keer was Wampie blij met oom Barend's kifzucht; want de man van de douane, moe van het woelen, had helemaal niet naar haar koffer en doos en hoedendoos gekeken.

Vlak voor de trein wegging zag ze Dolf uit een hokje aan 't eind van het perron komen, waar 'Männer' opstond. Hij had zijn baard weer om, en Wampie zag met schrik, dat de man van de passtempelarij scherp naar hem keek. Maar hij deed niets; 't kon trouwens niet meer, want de trein reed al, op van boven uitgehakte bergen toe, met bossen, die in dichte kronkels, net als boerenkool, waar je bovenop kijkt, langs de gele rotsen naar omlaag groeiden.

Bijna iedereen had opeens rugzakken inplaats van koffers, en zelfs oude mannen droegen korte broeken van een soort vettig geworden leer, met blote knieën. Wampie verlangde er naar om oom Barend in zo'n broek te zien. Hij had vast grote platte knieschijven; mannen hadden trouwens toch altoos lelijke benen; zelfs Dolf een beetje, vanwege de haartjes en de dikke aderen, die er overheenliepen. Ook droegen de mannen hier dikwijls baarden, en Dolf viel helegaar niet op; z'n deukhoedje met de donkere scheerkwast paste echt bij de sappige sleperige manier van praten, die ze hier hadden.

Ze gingen weer naar 't eind van het gangetje om elkaar te zoenen, en Wampie begon net aan de baard te

trekken, toen de trein stilstond, en ze uit elkaar moesten. ‘Landeck’ stond er op het bordje. Er hingen geraniums in potjes onder de stationskap; de stations hier leken helemaal niet op weeshuizen of kazernes, zoals overal anders. Wampie hield trouwens toch al dadelijk van Oostenrijk, want de mensen deden veel leutiger dan in Frankrijk, en praatten met veel gewonere stemmen.

Er stapten twee mannen in, die allebei insignes in hun knoopsgat droegen, en de een had ook blote knieën en witte kousen. De rivier, waar ze langsreden, lag nu vol strooigoud van de ondergaande zon; en de gemaaide stukken wei langs de hellingen kregen een tint van licht groen fluweel. Overal rook het naar gemaaid gras, dat op staken met dwarslatten geel stond te worden; en ze zei later tegen Dolf, dat die geur van jong hooi het heerlijkste parfum was, dat ze kende; jammer, dat je het niet in flesjes kon doen.

Ze ging terug naar de coupé, waar oom Barend nog dutte, met één rode en één bleke wang; en telkens trilden de rimpels onder zijn ogen. Op zulke ogenblikken vond Wampie het naar, dat ze hem dat van Dolf verzwijgen moest. Eigenlijk was het beduvelen; maar dat was z'n eigen schuld.

‘Paspoorten!’ De twee mannen met de insigne's hadden met een klap de schuifdeur opengegooid en strekten hun handen uit. Wampie legde haar hand op oom Barend's schouder. ‘Watte?’ zei hij nijdig, terwijl hij wezenloos met z'n ogen knipperde. ‘U moet uw pas

laten zien', zei Wampie; zij vond het leuk, omdat ze dan misschien weer een stempel kreeg. 'Ik heb m'n pas al laten zien', zei oom Barend, 'en wie is u overigens? U is in burger!' 'En wat voor burger', zei hij er in 't Hollands achteraan. Hij keek met opgekrulde lippen naar de blote knieën onder het vetleer, dat werkelijk erg vies was, net alsof de machinist het als poetslap gebruikt had voor de locomotief.

Wampie lachte, maar de man, die een dunne neus had en kleine scherpe oogjes, wees verontwaardigd met z'n duim op z'n insigne. 'Dat kan ik ook laten maken', zei oom Barend smalend, 'daar zit hoogstens voor een kwartje blik in; en voor ik mijn papieren vertoon, wil ik de uwe zien.'

'Dat is sterk', zei de dunne neus tot zijn kameraad. En toen ze, na oom Barend op een afstand woedend een papier met stempels vertoond te hebben, eindelijk zijn pas konden afgraaian, begonnen ze die te bestuderen, met hun hoofden dicht bij elkaar, alsof elke bladzijde een vervalst bankbiljet was. En juist toen ze het boekje met teleurgestelde gezichten dichtklapten, en onvriendelijk vroegen, of die dame, waar hij mee praatte bij hem hoorde, kreeg Wampie de ontzettende gedachte, dat Dolf misschien zijn baard niet had afgedaan. 'Ik heb zo'n pijn in mijn buik', zei ze haastig tot oom Barend, 'ik moet vlug naar het toilet; hier heeft u mijn pas.' Maar de man met de blote knieën hield haar tegen: 'Uw pas'. Terwijl hij haar met één hand vasthield, greep hij met de andere haar boekje,

dat oom Barend, in 't Hollands doorketterend, hem zo kwasi-onhandig toereikte, dat de beambte het net niet pakken kon. Onderwijl ging zijn kameraad naar de volgende coupé; en Wampie, nu met echte pijn in haar hele buik, wist, dat ze niet eens gillen kon: 'Dolf, doe je baard af!' Toen ze het boekje terugkreeg, was het te laat, want met de eerste stap in de gang zag ze Dolf, met zijn baard aan; en boven die baard twee wangen, nog glimmend van de doezeligheid, die hij net uit z'n ooghoeken wreef. Hij had geslapen, en hij was betrapt.

En nu volgde het vreselijkste, wat Wampie ooit beleefd had. De benauwenis van een droom, wanneer je aan één stuk door achtervolgd wordt, en altoos niet echt hard lopen kan, omdat het lijkt, alsof je lichaam aan een elastiekje zit, was er niets bij. Ze hadden de deur dichtgedaan, en Wampie hoorde niets, maar zag alles door het glas, zodat alles even benauwd en onwerkelijk leek. De mannen keken beurtelings naar het portret in zijn pas en naar zijn baard, en Dolf keek hen goedmoedig aan. Toen deed hij iets bewonderenswaardigs: hij stak doodkalm zijn pijp aan, en haakte die onder zijn snor in zijn mondhoek. De mannen vroegen hem iets, en Wampie zag aan zijn gebaren en aan de manier, waarop hij over zijn baard streek, dat hij hun uitlegde, hoe hij die pas had laten staan. Ze begonnen in een lijst te zoeken, die ze uit hun zak haalden en fluisterden met elkaar. Opeens moest Wampie bijna lachen, omdat ze zo stom waren; want Dolf's

pas was gloednieuw, nog geen vier weken oud, en in vier weken kon je toch vast geen baard laten staan, die bijna tot op je navel hangt. Het was allemaal haar schuld, want zij had het bedacht van die verschrikkelijke, smerige, duffe pluizenlap; als 't uitkwam moest Dolf met ze mee, en kreeg hij misschien wel boeien aan, wegens bedrog.

De man met de blote knieën bracht opeens zijn vinger naar zijn voorhoofd.

‘Het is voorbij’, dacht Wampie treurig, ‘want hij denkt na.’ En als een politieman echies nadacht, wier het altoos erg; dat herinnerde ze zich uit de detective-romans van de leesbibliotheek. Een seconde dacht ze er over naar oom Barend te hollen, en hem alles te vertellen. Maar oom Barend was in een pestbui, en zou het waarschijnlijk juist leuk vinden, dat Dolf in de knel zat; en als ze voor Dolf opkwam, werd ze misschien ook meegenomen; en als er echt iets gebeurde moest zij naar een advocaat toegaan, omdat niemand anders het kon, en als oom Barend achter alles kwam, zou hij haar de trein uitvloeken, en kon ze nooit achter de geschiedenis van het bos komen, waarvan Dolf en zij moesten trouwen. Nee, wachten was het beste, en net doen, alsof ze niets van Dolf afwist; hij had trouwens al uit zijn ooghoek tegen haar gewenkt: ‘weg, weg....’

Het wachten duurde geen seconde meer. Toen die voorbij was, hoorde Wampie Dolf dwars door de ruiten heen vloeken. Ze kreeg tranen in haar ogen van de

pijn, die hij hebben moest, want zijn kin en zijn bovenlip waren vuurrood, en hij streek er woedend overheen. De man met de blote knieën hield de baard in zijn hand, en zwaaide hem door de lucht, net als Winnetou het deed op een plaatje uit de Indianenboeken van Karl May. Zijn kameraad duwde den anderen reiziger, die in de coupé zat, een oud boertje, de deur uit, sloot af en trok met een ruk de gordijntjes omlaag. Wampie kon hem niet eens krabben, of tegen zijn schenen schoppen; zij kon enkel maar, op haar hurken zittend, onder de reet van het gordijntje doorgluren. Daar stond haar Dolf rechtop in een hoek, met zijn ene hand in de hoogte, terwijl de andere zich vasthaakte in de mazen van het bagagenet, want de trein schudde net vervaarlijk. De man met de blote knie-en voelde hem van boven tot onder af, en toen ze Dolf's grote knipmes vonden, haalden ze het uit zijn zak en legden het aan het andere eind van de bank. Na dat brutale bevoelen moest hij weer gaan zitten en zijn portefeuille te voorschijn halen. Gelukkig, hij had het geld uit de kous gehaald; anders zouden ze vast en zeker nog gedacht hebben, dat het van moord op een vrouw afkomstig was. Terwijl het onhoorbare vraagen antwoordenspel steeds doorging en Dolf telkens verachtelijk zijn schouders en zijn wenkbrauwen optrok, zat de collega van den blootknieling Dolf met kleine oogjes aan te kijken, met twee groefjes van stil gegrinnik rond zijn omhooggekrulde mondhoeken. Onderwijl streek zijn hand steeds maar heen en weer over

de baard, in een liefkozend gebaar, dat haar meer kwelde dan zijn venijnig gekijk.

De conducteur kwam langs en ze vroeg, wat het volgende station was.

‘Innsbruck!’ zei hij kort. Ze ging terug naar haar coupé. Oom Barend zat zijn portefeuille uit te mesten, terwijl hij telkens getallen van papiertjes overnam, en ze met een klein potloodje op zijn stijve witte manchet noteerde. Ze ging met een plof zitten, en sloot haar ogen.

‘Moe?’

Wampie haalde haar schouders op, en keek hem lief aan.

‘Ik niet, meneer Verhage; maar u; ik vind, dat u erge kringen onder uw ogen heeft. Vindt u het niet verschrikkelijk, nog een hele nacht?’

‘Ik kan er tegen, hoor’, antwoordde hij, de duimen in de opening van zijn vest.

‘Die jeugd van tegenwoordig.... geen spat uithoudingsvermogen meer. Je hoeft toch enkel maar het luiste werk van de wereld te doen, doodgewoon op je achterste zitten?’

Misgeschoten, dacht Wampie treurig, en ze stopte haar hoofd in haar witte mantel, die in de hoek hing. Wat een paar uur geleden zo heerlijk geleden had: het vooruitstormen van de trein over de rails, die hun zingende bochten trokken door het landschap, zat van avondzon, was nu enkel een duldeloos gerammel door de holte van een wanhoopsnacht.

Maar daarnet stond ze ook naast Dolf, en nu schrok

ze, wanneer er ineens felle lichten aanzwierden langs het onzichtbaar spoor; want bij de eerste stopplaats zou hij uit de trein gesleurd worden. Opeens herinnerde ze zich een verhaal uit een Engelse magazine: als de machinist nu eens plotseling gek wier, en tot Wenen doorreed? Maar dan zouden die kerels vast aan de noodrem trekken.... Ze dook uit de warme plooiën van de mantel, en zei: ‘Meneer Verhage, als die twee mannen van daarnet nu eens kwaad met u gewild hadden, omdat u ze zo op hun nummer zette, wat zou er dan gebeurd zijn?’

Oom Barend klapte zijn gedunde portefeuille dicht, schoof zijn manchetten terug, leunde voorover en klopte haar op haar knie. Hij bedoelde er niets mee, en toch schokte ze ervan: ze kon geen aanraking verdragen, wanhopig als ze was van Dolf. ‘Dat had ik je nu juist eens willen vertellen’, zei hij met tinteloogjes, blij dat hij eindelijk zijn herkauwde restje gramschap kwijt kon, ‘maar je huppelde aldoor weg. Weet je waar die hele rel om is, dat paspoortengeneus, en die wantrouwende pottekijkers?’ Hij vouwde zijn krant open. ‘Daar! De machtige staatsman Benvenuto Blaaskaak reist naar Berlijn, en komt vannacht door Innsbruck. Hij heet anders, je weet wel hoe, hè? Maar ik wil zijn naam zelfs niet in mijn mond nemen, sinds zijn waarde regering uit de failliete boedel, die hij bereddert, slechts dertig percent op de geblokkeerde rekening gestort heeft voor een grote cementlevering van Oudeschil & Co., waar ik trouwens tegen was. Ik lever enkel op

bankgarantie; en ik zeg maar: wie dat weigert, is een oplichter. Dat begrijp je niet allemaal? Goed dan: hij is de geïncarneerde wanbetaler; en in de goeie ouwe tijd, toen het liberalisme nog heerste, en dus ook het fatsoen....'

'Maar wat zou u nou gedaan hebben als die twee kerels u gearresteerd hadden?' onderbrak Wampie, want de lichten buiten kwamen opeens in een zwerm uit het donker aanschieten; de stad was vast dichtbij.

'Daar kom ik dadelijk op', zei oom Barend. 'Omdat zo'n stuk falsaris, die natuurlijk vanwege z'n kwaaië geweten bang voor z'n hachie is, hier in een salonwagen rondscharrelt, moeten alle lijnen bewaakt worden; en iedereen, die hier z'n geld komt uitgeven, is plotseling verdacht; eenvoudig, omdat-ie zelf verdacht is.' Oom Barend's wangplooiën beefden en aan 't eind van elke zin gromde hij tussen zijn tanden. 'En wat ik gedaan zou hebben? Dat staat in m'n paspoort, juffrouw; want ik heb nog een ouderwets.' Hij tikte op het blauwe boekje. 'Harer Majesteits gezanten en consuls zijn verplicht, elken onderdaan, die in den vreemde in moeilijkheden komt, hulp en bijstand te verlenen. Niet meer dan behoorlijk trouwens; daar betalen we ze toch voor?'

Wampie zuchtte. De conducteur liep de gang door. 'Innsbruck', riep hij; en Wampie stopte haar hoofd weer in de plooiën. Het was alsof dat woord een zware hand was, die op haar nek neerkwam, en haar klein in elkaar duwde.

Maar opeens schoot ze overeind, en lachte oom Barend toe. ‘Weet u, dat ik Innsbruck de mooiste naam vond, toen ik op school de kaart van Oostenrijk leerde? En het moet zo'n prachtige stad zijn. Hè....’ Ze keek hem zuchtend aan.

‘Mij krijg je 't perron niet op’, grauwde oom Barend. Hij schraapte zijn keel. ‘Ik kan 't nu wel vertellen, omdat ik oud ben, maar niet der dagen zat.’ Hij grinnikte. ‘Ik heb er in mijn jeugd een blauwtje gelopen; en al krijg ik hier een gratis hotel, en borrels toe, dan reed ik nog door. Gaat u dadelijk maar een avondblad voor me kopen; want we staan hier, godbetert, een kwartier.’ En met een ruk trok hij de gordijntjes omlaag, terwijl de wielen begonnen te piepen van het harde remmen.

Een geluk bij een ongeluk; nu zou oom Barend niets merken. Ze slipte naar buiten, met haar beursje in haar hand, sprong van de trein, nog voor hij stilstond, iets, waar ze anders vreselijk bang voor was, omdat een vriendinnetje van school op die manier haar voet had verloren onder de tram, en liep hard naar de trap, waarboven ‘Ausgang’ stond; want daar moesten ze vast af. Toen ze niet dadelijk kwamen, kocht ze een krant, vouwde hem open, en begon er over heen te kijken, terwijl ze halfluid een liedje begon te neuriën: ‘Je-moet-naar-de-consul-vragèn; de-con-sul-van-deez' stad’, op de wijs van ‘O, Nederland, let op Uw saeck’. Dat was meteen toepasselijk.

Hij kwam fluitend het perron af, lurkend aan zijn

lege pijp, en zijn rugzak aan één riem over zijn schouder; links en rechts van hem liepen de twee smerissen, net alsof ze niet bij hem hoorden; zo fatsoenlijk waren ze toch nog wel. Uit de verte gaf hij haar al een teken, doordat hij zijn hoed met een ruk uit zijn voorhoofd duwde. Ze begon harder te zingen, en hij wist zich zo tussen de mensen door te draaien, dat hij langs haar schoof. Zijn mouw gleed langs de hare, en dat gaf haar een treurig rilsel. Hij had haar verstaan, want hij zei hard 'top!' Meteen draaide hij zich om, en zei tegen een van de twee stille klabakken: 'Schöne Mädchen habt Ihr hier', en meteen knipoogde hij haar vrolijk toe. Maar zijn gezicht was bleek, op groen af; doch dat kwam misschien van de vale perronlampen. De detective gaf hem een duwtje, en meteen verdween zijn hoofd tussen de andere hoofden.

Hoe kon hij zo vrolijk zijn? Dolf, Dolfje.... en mijn schuld! Ze begon te snikken in de krant, die ze wijd voor zich hield. Gelukkig, dat de trein een kwartier stilstond, dan was ze misschien een ietsje uitgehuild; want oom Barend mocht niets merken....

'Kalm Wampie', zei ze aldoor tegen zichzelf, in de taxi van het station naar 't hotel. 'Niet huilen, Wampie, want je moet er goed uitzien straks.' Oom Barend had gezegd, dat ze maar naar bed moest gaan. Hijzelf beweerde natuurlijk, dat hij helemaal fris was; maar zijn gezicht zag er uit als een opgedroogde citroenschil, en hij dommelde dadelijk in, terwijl zijn hoofd

zielig heen en weer schudde, als de taxi een ruk gaf. Een kwartier later lag ze in het bad, languit en lekker, want ze had de tijd; het was nu half negen, en dan sliepen gezanten vast nog. Want toen ze oom Barend ook nog gevraagd had, wat een gezant eigenlijk deed, had hij geantwoord:

‘Naar avondfeesten gaan; de voornaamste deugd van een gezant is, dat hij zijn rok goed draagt.’ Ze waren dus vast erg op kleren, en daarom bedacht ze, wat ze aan moest trekken. Ze sprong samen met een grote kliep uit het bad, en keek naar buiten. Gelukkig, het was betrokken. Mijn zwarte pakje dus met de uitgerekte vierkantjes.... Of nee, die andere heb ik nog helemaal niet aangehad op reis, en dat is zo zielig voor hem. Onder uit de koffer haalde ze een zwarte jurk met gouden borduurselkringetjes, en een smal gouden ceintuurtje.... En dan mijn zwarte vilten hoed met het dikke gouden koord, m'n zwarte suède handschoenen met het gouden boordsel, en m'n zwarte pumps; dan lijk ik meteen groter. En veel eau de cologne en weinig lippenrood. Veel crème onder mijn ogen kalken, over de kringen heen.

Bij den portier wisselde ze geld, en vroeg, wat een telefoongesprek met Innsbruck kostte; en ook een dringend; en toen de klok half elf sloeg, stond ze op de stoep van het Gezantschap. Een fatsoenlijk uur: maar als hij echies naar een avondfeest geweest was, en misschien een beetje geeuwde, zou ze niet boos op hem zijn.

Ze werd ontvangen door een meneer met een hoornen bril, in een groot vertrek, waar het deftig en een beetje duf rook. ‘Zou ik even de gezant mogen spreken?’ zei ze, ‘hier is mijn kaartje. Waar het over gaat? Dat kan ik alleen aan de gezant zelf zeggen. Maar denkt u er alstublieft aan: het is confidentieel en zeer dringend.’

De man keek haar ironisch aan. ‘U begrijpt, dat de gezant het druk heeft; wij mogen niemand bij hem toelaten voor zaken, welke ook door de secretaris afgedaan kunnen worden. En, als ik vragen mag’, lachte hij, opeens leutig, ‘is Wampie misschien een titel?’

‘Een voornaam natuurlijk! Begrijpt u dat niet eens? Maar ik moet heus de gezant zelf spreken. Eén minuutje maar.’

De meneer kuchte. ‘Mag ik uw pas even? Ik zal toch eerst de secretaris moeten raadplegen...’ Hij nam pas en kaartje en verdween.

De wijzer van de elektrische klok sprong met een tik verder. Bij elfen al. En Dolf zit misschien in de boeien, en hij heeft vast nog geen ontbijt gehad. Ik moet de gezant spreken....

Ze stond zachtjes op, deed voorzichtig de zware deur open, en sloop de gang in. Maar op geen van de deuren stond een bordje met ‘Gezant’, en ze dorst niet goed ergens aan te kloppen. En juist wou ze weer teruggaan, toen er een grote man met een grijs puntbaardje en een stijf boord met omgeknikte hoeken om, de trap opkwam. Dat was hem vast, en daarom deed ze juist

alsof ze hem niet zag; als hij zijn kamerdeur inging, zou ze wel achter hem aan slippen. Ze verdiepte zich in een plaat boven de deur, en voelde haar benen trillen. ‘Hij mòet, mòet, mòet met mij spreken’, dacht ze strak.

‘Zoekt u iets?’ hoorde ze een zachte stem zeggen.

Ze draaide zich met een zwaai op haar hakken om. ‘Is u misschien Harer Majesteits Gezant?’ zei ze; en ze wist precies, hoe ze op dat ogenblik glimlachte: leuk, maar toch een beetje uit de hoogte. Hij knikte, en wees op de deur, waar ze uitgekomen was. Maar voor hij spreken kon, sprak zij: ‘Ik weet, dat ik mij daar aan moet melden, maar ik kan het alléén maar aan u zeggen. Eén minuutje maar.’

Ze zag opeens, dat hij echt naar haar keek. Eerst was hij helemaal grijs geweest: een grijs zomerpak, een grijze das, een grijze baard en grijze ogen; maar nu staken zijn ogen ineens bij al dat andere grijze af. ‘Komt u maar’, wenkte hij, ‘als 't werkelijk om een ogenblik gaat.’

Hij ging achter een breed bureau in een stoel met leeuwekoppen zitten, en zij zonk in een fauteuil, die veel dieper was dan ze dacht, zodat haar benen omhoogschoten. Maar hij lachte gelukkig niet, en toen hij zijn vingertoppen tegen elkaar legde, en haar ernstig en bemoedigend aankeek, zei ze: ‘Ik heet Wampie van Rosande, ben Nederlands onderdaan en sta hier dus onder uw bescherming.’

‘t Is zeker nog niet lang geleden, dat u staatsinrich-

ting gestudeerd hebt, nietwaar?’ zei hij met een glimlach.

‘Hm’, zei Wampie, ‘toch al drie jaar! Maar nu wat ik u vragen wou; kan iemand in dit land zomaar in de gevangenis gezet worden omdat hij met een valse baard aan in de trein zit? Ik moet u er bij vertellen, dat het om een Hollander gaat.’

De oude heer streek een paar keer over zijn snor. ‘Hij is toch vast naar een avondfeest geweest’, dacht Wampie, ‘en nu durft hij niet te gapen.’ En ze keek hem op haar beurt bemoedigend aan. Maar hij gaapte niet; hij lachte. Waarom, dat begreep ze niet; en daarom zei ze:

‘Het is echies heel ernstig! Dolf, dat is mijn verloofde, zit in Innsbruck in de gevangenis, enkel omdat hij een valse baard aangedaan heeft vanwege oom Barend. En u is de enige, die hem bevrijden kan.’ Ze zag, hoe zijn hand naar een belletje gleed. ‘En oom Barend zegt, dat u alle onderdanen van Hare Majesteit moet beschermen.’

Weer glimlachte hij. ‘Heeft die meneer, uw verloofde dus’, kuchte hij, ‘werkelijk niets anders op zijn geweten?’ Ze schudde heftig van neen. ‘t Is mijn schuld, niet de zijne.’ Ze voelde zich nu helemaal op haar gemak, want de oude heer keek zo echt vaderlijk naar haar, met niets van het begerige, dat de meeste mannen in hun kijken hadden, en dat hun ogen troebel en soms zelfs rood maakte. Ze deed haar tas open en haalde een enveloppe te voorschijn. ‘Ik heb het al pre-

cies afgestemd, om u te helpen', zei ze, 'dat is het geld voor een dringend telefoongesprek met Innsbruck; ik weet alleen niet, met wie er getelefoneerd moet worden, en u natuurlijk wel.'

Er werd getikt. De meneer van daarnet met de hoornen bril stak zijn hoofd rond de deuropening. In zijn hand hield hij een kaartje, het hare zeker. Wampie zag, hoe hij verbaasd naar haar keek; zijn mond ging open en zijn onderlip naar binnen, net of hij er aan zoog; en dat stond hem erg dom. 'Laat u maar,' zei ze hooghartig, 'ik heb heus nog wel een kaartje.'

De oude heer stond op, en stapte rond zijn bureau heen. Hij legde zijn hand op haar schouder, wierp een blik op het kaartje, en zei: 'Kom juffrouw van Rosande, vertel nu eens kalm wie Dolf en oom Barend zijn; hoe ze van hun achternamen heten bij voorbeeld, en wat er precies gebeurd is, van voren af aan. Deze meneer hier blijft luisteren, om u straks verder te helpen.'

Wampie vertelde, en ze begreep niet, waarom de twee mannen soms lachten. Het ging haar allemaal niet vlug genoeg, want ondertussen zat Dolf vast in de gevangenis, met ratten, die door het vochtige stroo ritselden; maar kettingen aan je benen kreeg je hier niet meer, zoals de meneer met de hoornen bril vertelde. Op zijn aanraden werd er een gewoon gesprek met Innsbruck aangevraagd; en onderwijl moest ze in een klein zijkamertje plaatsnemen. Om het wachten te korten probeerde ze zich voor te stellen, hoe de juffrouwen in de

telefooncentrales de lijnen aan elkaar knoopten om een verbinding te maken; ze wist wel, dat het anders ging, met pinnetjes in gaatjes, maar dat was haar te onbegrijpelijk. En toen het wachten lang duurde, tien hele minuten wel, zag ze in haar verbeelding duidelijk, hoe de juffrouw in Innsbruck aldoor een verkeerde knoop legde, die telkens losging, zodat de stem van den gezant steeds uit het draadje schoot, en onder de tafel in de prullemand viel.

Eindelijk hoorde ze geluiden in de kamer ernaast. ‘Innsbruck?’ Ze vloog overeind, en ging vlak achter de deur staan luisteren. Het was zeker al een antwoord-gesprek, want de meneer met de bril zei eerst vijftien keer ‘ja, ja, ja’, en toen eindelijk ‘vanmiddag dus’, en daarna: ‘even vragen’. Hij legde de haak neer, en liep naar de deur van de kamer, waar de gezant zat. Ze slipte naar binnen, en zag hoe de telefoon op de wachtsleutel stond; ze pakte hem op, en zei zachtjes: ‘Is u misschien de consul in Innsbruck? Wilt u dan alstublieft tegen Dolf Verhage zeggen, dat we in hotel de Gouden Leeuw zijn? U spreekt met Wampie van Rosande, zijn verloofde. Natuurlijk weet ik dat het niet mag, maar ik kon het heus niet meer uithouden. Maar zegt u toch maar eventjes of ie vrij komt.... Ja? Oo....’

De meneer met de hoornen bril kwam binnen, en ze gaf hem de telefoon over, met haar hand rond het mondstuk. ‘Er kwam opeens zo'n lawaai uit de telefoon, en toen heb ik maar even geluisterd’, zei ze met

neergeslagen ogen. Hij keek haar streng aan, verwees haar naar het zijkamertje en deed de deur achter haar dicht. Ze hoorde lachen, er werden blijkbaar mopjes gemaakt, en opeens hoorde ze: ‘Een schat van een vrouwtje.’ Bah, alle mannen waren toch eender, allemaal even smakeloos en ijdel. Die met de bril heeft natuurlijk een avontuur gehad en nu kletst hij er dadelijk over met z'n kennis in Innsbruck, en misschien heeft ie nog niet eens gezegd, wat hij voor den gezant zeggen moet. Of zou ie mij bedoelen?

Na een paar minuten kwam hij vertellen, dat alles in orde was, en toen zei ze uit de hoogte: ‘Mag ik de gezant nog even bedanken, en u ook natuurlijk?’

Hij knikte en meesmulde, en terwijl ze naar de andere deur liep, wist ze, dat hij naar haar benen keek.

Toen ze eindelijk de buitentrapp afliep, voelde ze hoe ze huilen moest, en daarom rende ze, zodra ze met haar bibberbenen de stoep voelde, hard de hoek om. Ze leunde met haar hete voorhoofd tegen de heerlijke koelte van een regenpijp, en snikte, want nu wist ze pas, hoe vreselijk het geweest zou zijn zonder Dolf. Er kwam een man langs, die met een vettige stem iets tegen haar zei, maar ze werd niet eens boos. Nog één middagslaapje in m'n eentje; en dan komt hij....

Maar oom Barend hield vandaag geen middagslaapje. Hij ontving haar met een boos gezicht, en vroeg haar waar ze geweest was. ‘Bij de kapper natuurlijk’, zei ze, ‘maar m'n haar zit nog even beroerd als daarnet.’ Hij keek niet eens argwanend, en ze was blij, dat ze

nog even goed jokken kon als vroeger, want in de komende dagen zou ze nog veel meer moeten liegen. Het was uit liefde, en dus gaf het niet. Maar als oom Barend's gezicht zo oud en zorgelijk stond had ze toch wel even spijt; want eigenlijk was hij lief voor haar. Hij bromde wel, maar ze had heel weinig werk; en als ze iets tussendoor zei, liet hij haar vertellen zoveel als ze wilde: van vroeger toen ze klein was, van haar kantoren, van haar eerste liefde op haar 12de jaar, en nog veel meer. Dan zat hij meestal met gesloten ogen te luisteren; maar hij sliep niet, want telkens deed hij even z'n ogen half open, net als een kater, die tegen de zon knipt, trok aan zijn sigaar, staarde de rook na, en deed ze dan weer dicht. Waarom hij zo duldzaam met haar was begreep ze niet; want tegen anderen was hij een bullebak. In de restauratiewagen hadden ze met een heel gezelschap Hollanders zitten eten; een troep van een of andere reisvereniging zeker. Aan het tafeltje schuin tegenover hen had een meneer gezeten met een hoog dubbel boord, een puistjesgezicht, en bangerige fletse ogen. Naast hem zat een juffrouw met rode appeltjeswangen, en krullen, waar de hele nacht vast pennetjes in gezeten hadden. 'Moet je kijken', zei oom Barend hardop, 'telkens als hij klaar is met een hap, legt hij zijn hand op de hare.' Wampie wou natuurlijk niet nog eens omkijken, en daarom begon ze haar neus te poederen, en zag in het spiegeltje, hoe de fletse ongedurig heen en weer begon te kijken, terwijl zijn pukkeltjesvel helemaal rood werd. 'Ik ken hem, maar hij

mij niet', zei oom Barend; en toen weer hard, boven het ratelen van de trein uit: 'je moet je niet verbeelden, dat ze getrouwd zijn, maar z'n trouwring heeft ie toch maar voor de veiligheid in z'n vestzakje.' Wampie was vuurrood geworden en had zich voor den man geschaamd; maar oom Barend had enkel grinnikend nog een grote hap sla genomen. En nauwelijks at ieder weer vredig, of hij zei: 'Vraag 'em eens, of hij m'n Nieuwe Rotterdammer van gisteren wil! Een goeie krant, de Nieuwe Rot; daar kan je met z'n tweeën ruim achter.'

En nu weer net zo. Hij had om koffie gebeld op de kamer; en toen de kellner eindelijk kwam, brulde hij: 'denk je soms, dat ik brandweerman ben, dat je me zo laat bellen?'; maar tegelijk was hij voor Wampie een en al zorgzaamheid en voorkomendheid bij 't inschenken. Hij droeg de tafel op het balcon, dat op een kerk met gekleurde leien daken uitkeek, en een hele hoge toren met klokkespel, en begon te dicteren.

'Vlug, vlug', zei hij, 'we moeten de verloren reisdagen inhalen', maar toen Wampie met haar potlood een aanloop nam over het zonbeschenen papier, zweeg hij. Hij blies tegen zijn sigaar aan, tot er zweetdruppeltjes op z'n voorhoofd kwamen, en zei toen opeens: 'verdomme, 't moet af; want morgen word ik in Baden verwacht,... Schrijft u maar: Aan de Nationale Bank in Praag. Weet u wat een clearing-rekening is?'

'Een soort giro tussen twee staten', meende Wampie.

'Ongeveer', zei oom Barend met voldoening. 'Oude-

schil & Co. hebben vorderingen op Tsjechoslowakije, en die kwamen zo langzaam binnen, alsof elke kroon een slak was, die op eigen kracht van Praag naar Amsterdam moest kruipen. Daarom heb ik als commissaris van de N.V. v/h Metselaer, een houthandel, die ik opgericht heb, voorgesteld, onze houtinkoperij voortaan in Tsjechoslowakije te doen, en niet in Oostenrijk of in Sulina, zoals tot dusver; dan wordt hun hout met ons cement, van de firma Oudeschil dus, verrekend. Een soort ruilhandel. Ik heb al jaren geleden voorspeld, dat dit geclear een eerste teken was, dat onze moderne beschaving in de barbarij terugviel, dank zij het loslaten van het liberalisme.... Maar daar niet van; nu komt de knoop. Ik leg u dit allemaal even uit, anders begrijpt u de brieven niet....'

Hij keek haar schuins aan, en Wampie probeerde haar verwondering te verbergen. Het was de eerste maal, dat hij zoiets deed; als geoefend typiste had ze geen uitleg nodig. En de woorden 'Praag' en 'hout' waren voldoende voor haar geweest; ze probeerde aan zuurballen te denken, waar ze net erge trek in had, om hem niet te laten merken, dat ze al te scherp luisterde.

'Nu is er bij dat hout vanuit Tsjechoslowakije ook hout, dat wij om zo te zeggen aan ons zelf leveren', hernam oom Barend. 't Is afkomstig uit een bos, dat wij in beheer hebben. De N.V. v/h Metselaer verkoopt dat hout dan; in negen van de tien gevallen komt het niet eens in Holland.'

'Dat vind ik nu altijd zo gek', zei Wampie, met baar

kralenkettinkje spelend. Ze onderbrak hem opzettelijk, om hem niet te laten merken, dat ze lont geroken had; want van binnen popelde ze: het bos van Dolf in beheer bij oom Barend's houtzaak! 'Nu moet u horen; je zit in een bank en je schrijft cijfers op een stuk papier, maar je doet eigenlijk niets; wie iets doet, dat zijn de houthakker en de smid en de timmerman; en daarom zijn die ook allemaal vast veel gelukkiger; er komt iets uit hun handen, en wij kauwen enkel cijfertjes, en omdat dat zo pesterig smaakt, kauwen we maar kauwgummetjes.'

'Pardon, pardon', zei oom Barend met zijn sigaar in de lucht: 'wie iets doet, dat is de koopman. Hij drijft al die anderen, en de ganse malaise van deze tijd is, dat het oud-liberaal begrip van de werkelijke waardeschatting verloren is gegaan. Maar daar niet van; u is uit een nette familie, dus u begrijpt wat ik bedoel', besloot hij met herhaalde hoofdknikjes. Hij mompelde nog wat van socialisten en anarchisten en bolsjewisten, en zei toen weer: 'Maar daar niet van. Wij zijn dus bij die verrekening. Dat hout van dat bos, dat wij beheren, is voor die Tsjechoslowaken vreemd eigendom. Daarom moet de opbrengst daarvan ook over hun clearing. 't Is er net mee als met een huis, dat ik nog in Berlijn heb staan: ik zie de huur alleen, wanneer één van onze zaken iets uit Duitsland betreft. En precies zo kan de opbrengst van het bos alleen naar Holland komen, wanneer Oudeschil en Metselaer dat via hun kopen en verkopen willen doen; en Oudeschil en Met-

selaer, dat ben ik eigenlijk.’ Hij stak zijn sigaar tussen zijn triomfantelijk gekrulde lippen, en zijn duimen in de mouwsgaten van zijn lichte zomervest. Wampie zag, dat zijn overhemd nat was van transpiratie, hoewel de wind koel door de blaadjes van haar blocnote ritselde.

‘En nu ben ik van plan om dat zaakje uit elkaar te slaan’, zei oom Barend op zo heftige toon, alsof hij zichzelf al sprekend van zijn voornemen overtuigen wilde, ‘en dan mag degene, voor wie wij dat bos beheren, zelf zien, hoe hij in Praag zijn kronen uit de klauwen van die Tsjechen krabt.’

‘Maar waarom?’ zei Wampie verwonderd.

‘Omdat die man, wie de boel toekomt, en ik heb gezorgd, dat-ie net genoeg kreeg om niet te kreperen, want per slot van rekening is het een stuk familie van me...., omdat die man binnenkort de boel zelf in handen moet krijgen; maar op die manier krijgt hij niets in handen; of liever, enkel mondjesmaat, net zoals tot nu toe; want het geld staat wel op een clearingrekening in Praag, en bij elke verkoop wordt er bijgeschreven, maar hij zou er als vreemdeling net zoveel vanaf kunnen pulken, om heel kleintjes in Praag te kunnen leven. En dat is maar goed ook, want wat door z'n handen gaat is op, de wind in, want hij zelf is een windbuil. Hij brengt het trouwens niet eens tot Praag, laat staan tot het bos, dat duizend k.m. en meer van Praag afligt; hij heeft zich nooit om zijn eigendom bekommerd.’

‘U dan wel?’ vroeg Wampie.

‘Vanzelf. Op het hout uit dat bos zat winst voor ons, want wij bepaalden de prijs. Of liever, dat werd allemaal voor ons gedaan door onze vertegenwoordiger, een zakenman daar uit de buurt. Noteer even; die moet ook vast een brief hebben: Notaris Tomic in Trebusany, Karpathorusland.’

Wampie noteerde het met haar gezicht diep in de blocnote. Ze keek op: ‘Maar weet u nu zeker, dat die man dat wel allemaal goed doet? U begrijpt, ik geloof best, dat hij eerlijk is; maar als hij nu eens honderd bomen omhakt, en er maar vijftig voor verkocht opschrijft?’

‘Precies’, zei oom Barend, die zijn pink al opgetild had, om te tonen, dat hij wist, waar ze naar toe wilde: ‘Precies. Jij bent tenminste een zakenvrouw; beter dan m'n neef Dolf, ook al heb jij waarschijnlijk enkel verstand van zoethout, terwijl hij zogenaamd houtvester is, haha!’

‘Maar als hij houtvester is, dan zoudt u hem toch juist prachtig dat bos kunnen laten beheren?’ waagde Wampie.

‘Was-tie 't maar!’ toorde oom Barend. ‘Wat heb ik al een sigaren voor die kerel kapotgebeten....’ De plooiën opzij van zijn mondhoeken trilden. ‘Soms dacht ik, dat-ie een zielepoot was’, zei hij, ‘maar dan deed ie weer zulke oerstomme dingen, dat ik me verbeet om elke cent, die ik door dat stuk brekebeen liet versmijten! Nu wil ik beleten, dat ie ook z'n laatste bezit vergooit, en ik ben waarachtig nog gek, dat ik

me op die manier te sappel voor hem maak. Ja, was hij maar houtvester! Maar dan had hij toch zeker allang in dat bos gezeten, al had hij er heen moeten tippelen! Maar meneer lanterfant van dag tot dag, en leeft liever, hoe, daar bekommer ik me niet om, van dat beetje afdruipsel van onze clearingrekening, dat ik zo genadig ben hem te bezorgen....'

'En als hij nou eens echies naar dat bos tippelde?' zei Wampie onverschillig. 'Verbeeld je, dat u daar komt, en hij zit boven in een boom!'

'Dan zou ik hem een kerel vinden!' barstte oom Barend uit. 'Maar dat gebeurt niet; en met als-en schieten we niet op. Vooruit dus maar.'

En hij begon heftig te dicteren, een dik pak brieven, met allerlei ingewikkelde berekeningen, in kronen en guldens, aan de Nationale Bank, aan Oudeschil en Metselaer, aan vier verschillende houthandelaren in de omgeving van Trebusany, waarbij de heer Verhage hun in herinnering bracht, dat hij recht van optie bezat, ingeval een bezitting kadastraal geregistreerd onder no. zo en zo te koop werd aangeboden, en een briefje aan den notaris in Trebusany over het andere heen, waarin enkel stond, dat wegens familieomstandigheden van het beraamde bezoek helaas niets komen kon. 'Natuurlijk ga ik toch', gnuifde oom Barend, 'maar als er misschien een luchtje aan is, hoewel tussen ons, dat geloof ik niet! - dan heeft hij in elk geval een hele dag in z'n piepzak gezeten! Want die tweede brief moet u 24 uur na de eerste posten, begrijpt u?'

Wampie begreep alles. Ze tikte de brieven in vliegende vaart, met een extra doorslag voor Dolf, die ze niet in haar tas stopte, want je kon nooit weten, maar in haar hoedendoos. Toen liet ze oom Barend de brieven tekenen en huppelde door de nauwe straatjes met oude grijze huizen naar het hoofdpstkantoor.

‘Effies kijken of Dolf verstandig geweest is’, dacht ze; want telefoneren naar het hotel was natuurlijk gevaarlijk. Hij was zelfs verstandiger geweest dan zij dacht, want in het telegram stond enkel: ‘738 zoenen. Dolf.’ En pas na lang peinzen, waarom hij er haar geen 740 gunde, of honderdduizend minstens, zoals in de brieven van toen ze elkaar pas kenden, herinnerde ze zich, dat ze die morgen om 7 uur 38 waren aangekomen. Nog één nachtje.... Ze liep een café binnen, met vergulde spiegels en roodpluche sofa's in nissen, en bestelde, toen ze het een ander meisje zag eten, twee porties aardbeien met slagroom, en liet de ene tegenover zich staan, net alsof ze iemand verwachtte; wat trouwens zo was. Maar de room zou vast zuur zijn voordat Dolf kwam, en daarom at ze tot verbazing van den ouden kalen kellner ook de tweede portie op, in de korte tijd die hij nodig had om even een koffie van het buffet te halen.

Hoofdstuk XI

‘Ze behandelden me veel netter dan in de tijd toen ik voor ruiten intrappen of bellen aan elkaar binden op het politiebureau in de Pauwesteeg in Rotterdam moest zitten’, vertelde Dolf. ‘Ik had gedacht, dat ik dadelijk m'n duimen op een stempelkussen zou moeten duwen voor de vingerafdrukken op m'n misdadigerskaart; maar ze haalden enkel maar m'n zakken en m'n rugzak leeg, en gooiden alles op een bureau. “Overal tabak!” bromde de ene, “en overal los klein geld!” Maar dat kon ik niet helpen, want m'n pakje tabak was gebarsten, en een beurs heb ik niet; zonder is trouwens veel leuker, want dan vind je op 't eind van de maand overal dubbeltjes en centen. Soms maak ik expres een gaatje in mijn jaszak, dan heb ik tegen de magere dagen na de 15e een spaarpotje in 't puntje van mijn voering. Afgezien daarvan: ze lieten me doodleuk alleen, vroegen of ik bikken wou, maar dat moest ik zelf betalen, en lieten me m'n pijp aansteken. Na een poosje kwam er een met drie sterren op z'n kraag en een paarsig gezwel op z'n voorhoofd, en die zei, zonder zich voor te stellen: “Beken nu maar alles; wij weten, dat u een rode spion bent uit Moskou, en dat u vannacht de spoorrails hadt willen opblazen.”

“De spoorrails?” zei ik verontwaardigd, “ik neem nooit minder dan hele stations aan”, en toen werd hij nijdig. Hij duwde me m'n kaart van de Jeugdherberg-

centrale onder m'n neus, waar een grote rode opdruk overheen geplakt zit: "Is dit soms niet uw diploma van de geheime dienst uit Moskou?" Hij sprak het woord net uit, zoals sommige zwaar-gereformeerden met een rilling "Rome!" zeggen, en verstokte geheelonthouders "Schiedam!" Ik vroeg hem waar het woord Moskou dan stond, en toen zei hij: "Dat is natuurlijk geheimschrift!" Ik zei: "Hetzelfde geheimschrift dat op de brieven uit Holland stond, waarin we vlak na de oorlog een half honderd duizend van jullie uitgehongerde kinderen inviteerden"; en toen werd hij opeens kalm. "U blijft hier tot u uw medeplichtigen noemt", zei hij koud, en daarop vroeg ik hem wat de uiterste pensioenprijs voor langdurig verblijf was. Hij begon te grinniken en vroeg, of hij de Hollandse postzegels van m'n brieven hebben mocht, en ik zei: "Die houd ik! Want als ik ze geef, ontdekt u, dat er geheime instructies uit Moskou onder geplakt zitten."

En hij was toch wel zo argwanend, dat hij dadelijk de enveloppen oppakte en naar een ander vertrek holde. Toen hij terugkwam blies hij bijna in mijn gezicht van kwaadheid, dat ik hem tuk had gehad.'

'Maar vroegen ze niets van de baard?' vroeg Wampie, terwijl ze dichter naar hem toeschoof en het weggeleden laken weer over zijn schouder sloeg.

'Natuurlijk! Maar ik wou niets zeggen, want ik wilde jou niet in ongelegenheid brengen, en zo ons spel bederven. Het was hun plicht geweest mijn verhaal te verifiëren, en dan hadden jullie in Wenen morgen een

rechercheur aan de kamerdeur gekregen. “En of u misschien Dolf Verhage kent, een zogenaamde neef van u”, nou, dan kan je je oom Barend's gezicht wel voorstellen. Ik zei dus enkel, dat het een late carnavalsmop geweest was, en toen hij me er opmerkzaam op maakte, dat carnaval al vier maanden voorbij was, zei ik: “Wat geeft dat nou? In mijn studententijd vierden we soms Oudejaarsavond op de langste dag! Dan maakten we een emmer vol punch, zetten de wekker op 12 uur en gingen in de tuin in 't gras liggen, en schoten losse flodders en klapperpistooltjes af.”

Terwijl ik dat opdiste, was er een oude gendarme met een lange krulbaard, en prachtige blauwe ogen, binnengekomen, zo eentje nog uit de tijd van onze lieve keizer Frans. “Wat een rommel op m'n bureau”, bromde hij, “wat moet dat, Pitschner?”

“O, een rode spion”, bromde Pitschner, de man met het gezwel, “daar ligt z'n valse baard.”

“En wat nog meer?” vroeg de oude.

Pitschner haalde z'n schouders op. “Dat komt wel.”

“Maar dan als de bliksem”, bromde de oude, “want ik heb m'n kaartavondje.” Stel je voor, zoiets in Holland!

Ik vroeg, waarvan ik nu eigenlijk beschuldigd werd, en het gezwel antwoordde: “Pasvervalsing.” Ik zei: “Dat zou kloppen, als ik de baard op de foto had geplakt, maar dat heb ik niet gedaan.” “Heus niet?” vroeg de ouwe, en ik zag al dadolijk aan z'n ooghoekglimmertjes, dat hij zin voor humor had. Met jou kan ik

opschieten, vader, dacht ik, en ik vroeg hem, of ik iets op protocol mocht geven. “Dat kunnen we u niet weigeren”, zei hij, en ik gaf op, dat ik zo vlug mogelijk de Nederlandse consul wou spreken. “Dat zal wel morgenochtend worden”, bromde hij; en ik antwoordde, dat me dat best paste; op die manier spaarde ik een nacht hotel uit. Nou, de rest weet je....’

‘Heb je niet vreselijk hard gelegen?’ vroeg Wampie.

‘Keihard’, antwoordde Dolf, terwijl hij zijn hoofd op haar borst legde, ‘ik moet wel een beetje inhalen....’

‘En wat gebeurde er toen?’ zei Wampie zacht. ‘Nee Dolf, dat bedoelde ik niet....’, en, een hele poos later: ‘Waar waren we ook weer gebleven?’

‘Bij m'n brits’, zei Dolf, ‘maar daar straks van. 's Morgens vroeg kreeg ik slappe koffie en een stuk brood, en om twaalf uur werd ik plotseling geroepen om de mooiste handtekening van m'n leven te zetten: onder 't briefje, waarbij ik m'n geld terugkreeg.

Ik snapte er niets van, tot ik in een kamertje gelaten werd, waar een beambte van het consulaat zat. Hij onderhield me ernstig over m'n onvoorzichtigheid, en achter elke zin, die hij zei, knikte ik even ernstig van ja. Hij zei, dat ik mijn spoedige invrijheidstelling enkel aan de tussenkomst van een Nederlandse dame te danken had, die in hotel de Gouden Leeuw te Wenen logeerde, alsmede aan het gezantschap; en dat ik iedereen, die zich voor mij ingespannen had, wel dankbaar zijn mocht.’

‘Bedank me dan nog maar eens’, zei Wampie.

Weer werd het stil. Het gerucht van Wenen kwam dof door het open raam, waarachter de neergelaten jaloezieën klapperden in de nachtwind.

‘Nauw zijn die eenslaapsbedden’, zei Dolf opeens, ‘dat was het enige wat mijn brits voorhad; daar kon ik in de lengte en in de breedte op liggen, net als in dat grote bed toen in Parijs.’

‘Had dan een groot bed gevraagd’, vond Wampie. ‘Hebben ze die hier niet? O, ik dacht, dat ze enkel in Holland op zo'n lage trap van amoureuze beschaving stonden. Vind jij lits-jumeaux ook zo weerzinwekkend? Ze zijn vast uitgevonden door een advocaat, die een bureau in echtscheidingen had.’

‘Hoe hij heet, weet ik niet’, zei Dolf, ‘maar hij zit vast in de hel wegens het zaaien van tweedracht. Als je nou twee zulke zogenaamd hygiënische snurkvakken hebt, en je krijgt ruzie met elkaar, dan worden het net gevangenissen, waar je je kwaadheid en je boze gemok tegen elkaar ligt uit te broeien; en de plank er tussen is net het mes van een guillotine, die elke poging tot vertedering de kop afsnijdt.’

‘En als je gevoel van eigenwaarde hebt, is het verschrikkelijk om als eerste over die plank heen te moeten stappen’, zei Wampie. ‘En 't is nog moeilijk ook; want als je kwaad bent lijkt het geen plank, maar een schutting. Ja, hij zit vast in de hel, die uitvinder. Wat zouden ze daar met hem doen?’

‘t Kan nooit erg genoeg zijn’, bromde Dolf, terwijl hij haar vast tegen zich aandrukte. ‘Als ik cipier in de

hel was, zou ik hem dwars over een paar tweeslaapsbedden vastbinden, naakt natuurlijk, zo maar op de springverenmatras, met z'n zitvlak net op de twee ijzeren tussenrichels; en dan werd het zaakje flink gloeiend gestookt.'

'En wij, en Romeo en Julia, en Dante en Beatrice, en Tristan en Isolde, en nog meer beroemde liefdesparen lagen er in een kringetje omheen hem uit te lachen, in bedden van twee bij twee meter.'

'Met een kraantje voor limonade aan de ene kant, en een blik met dropjes aan de andere', zuchtte Wampie. 'Kom, laten we nog maar een paar aardbeien eten en hem met de steeltjes gooien. En in m'n tas zit ook nog een appel.'

Terwijl ze de appel aten, verzamelde Wampie zorgvuldig de pitjes in de holte van haar hand; en het laatste wat Dolf zich van die avond herinnerde, waarop ze zijn bevrijding vierden, was, dat Wampie met de pitjes als knikkers een 'uppie deed', zoals ze zei, in een kuiltje van zijn borstbeen, dat ze al zoenende ontdekt had.

Wampie schrok. Het was half negen, en oom Barend had gezegd, dat hij om 10 uur uit Baden terug zou zijn in hun hotel. 'Geef m'n tas eens aan, Dolf', zei ze, 'ik moet je iets laten zien, iets heel ernstigs.'

'Dan trek ik eerst m'n schoenen aan, dan sta ik steviger, als 't echt ernstig wordt. Flauw hè?' Terwijl hij naar de deur liep, keek hij haar ongerust aan; want

wanneer Wampie zo keek, was 't echt ernstig. En hij had geen zin in ernstige dingen, zo bovenop de spanning van eergisteren en gisteren.

Hij dook fluitend buiten de deur om de schoenen binnen te halen. ‘Bah, niet gepoetst’, zei hij, ‘in die hotels flodderen ze er maar over heen.’ Hij trok zijn rugzak open, haalde er een doos smeer en een flanellen lap uit, en begon zijn molières en Wampie's sierlijke kleine pumps in te smeren. De hare het eerst; en aan de zorgvuldige manier, waarop hij het deed, kon ze zien, dat hij van haar hield. En juist wilde hij de wrijfap over het ene schoentje halen, toen Wampie hard: ‘nee!’ schreeuwde.

‘Wat is er?’

‘Eerst die andere’, zei ze, ‘want die heb je het eerst ingesmeerd, en nu is-ie doodongelukkig, dat jij de pump, die het laatste is ingesmeerd, bij het uitwrijven voortrekt.’ Ze veegde haar krullen uit het voorhoofd, en zuchtte. ‘Gelukkig dat je niet boos wordt, en “onzin” zegt; als je dat deed, zou ik echies minder van je houden. Ik hou juist van je, omdat je voor alles gevoel hebt. Toen ik klein was, hielp ik mijn moeder altoos bij het afwassen; en een keer had ik bij het opbergen een dessertlepeltje bij de vorken gelegd; ik moest er aldoor aan denken, zelfs nog, toen ik allang in bed lag. Toen zei ik ook “onzin” tegen mezelf, want ik had net zo'n spannend boek, en het bed was lekker warm, en in de keuken was het vast koud. Maar ik kon m'n gedachten niet bij het verhaal houden, en moest aldoor

denken, hoe zielig dat ene verdwaalde lepeltje zich moest voelen, tussen al die vorken, die precies met hun ruggen in elkaar passen; en het huilde vast, want vorken en lepeltjes hebben een andere taal. En toen ben ik toch maar naar beneden gegaan om het bij de andere lepeltjes te leggen, want ik had er niet van kunnen slapen.'

'Is dat het ernstige, dat je vertellen wou?' grapte Dolf.

'Als je dat mèent, heb je het toch niet begrepen', zei Wampie verontwaardigd, 'want het is ernstig. Maar nu komt iets hoog-ernstigs. Lees die brieven eens.' Ze vouwde de dunne doorslagen uit elkaar, legde ze op volgorde, en wenkte Dolf naar zich toe.

Ook Dolf vond het ernstig, want halverwege het lezen kriebelde ze hem over z'n rug, en hij merkte er niets van.

'Weet je wat dat betekent?' vroeg ze, toen ze zijn blikken onderaan het laatste velletje zag.

'Dat oom Barend mij bestelen wil, net zoals ik dacht', zei hij woest. Hij greep naar een kussen om er mee te smijten, maar ze sloeg haar arm rond zijn hals: 'Dat betekent iets heel anders, Dolf: dat jij naar Karpathorusland moet, om te zien, wat je eigenlijk bezit en bezeten hebt, want wie weet, hoe er misschien gegapt is. Je moet te weten zien te komen, wat er precies verkocht is, en hoeveel er omgehakt is.'

'Aan die notaris', zei Dolf peinzend, 'heb ik een paar keer geschreven; en ik kreeg nooit antwoord. Toen heb

ik 't maar opgegeven: ik was blij met de vijftig pop vast in de maand. Ik weet wel, ik ben slordig, en ik stel altijd uit....' Hij zuchtte.

'Daarom juist moet je nu voor één keertje flink zijn', zei Wampie bemoedigend. 'Probeer nu van alles staten te maken, en als je klaar bent zal ik die tikken. We schrijven elkaar Poste Restante Praag en Poste Restante Trebusany.'

'We gaan dus alweer uit elkaar', zei Dolf.

'Het moet, Dolfjintje; voor eventjes maar. Want dit is je laatste kans. Oom Barend heeft gezegd, dat hij je een kerel zou vinden, als je werkelijk eens poolshoogte zou gaan nemen in je eigen bos. Doe het dus.'

'Om flink te wezen in de ogen van die ouwe gek?'

'Nee, in de mijne', zei Wampie ferm, met haar mond vlakbij de zijne. En ze zoenden elkaar lang en ernstig in het donker bewustzijn van de honderden kilometers heuvels, bossen en rivieren, die straks hun heldere golving en hun donkere ondoordringbaarheid zouden inschuiven tussen hun verlangende monden, altijd dorstig naar meer en dieper.

Hoofdstuk XII

‘Pff’, zei Wampie, toen ze op de bank neerviel in de nachttrein, ‘het is maar goed, dat we uit Praag weggaan, want ik krijg een erge buik van de worstjes. Maar dat smelt wel weer, wanneer we in de heuvels gaan lopen. Zijn ze hoog?’

‘Tot tweeduizend meter’, knikte oom Barend, ‘en het bos gaat tot vijftienhonderd. Ik ben benieuwd of ik het haal.’

‘Natuurlijk haalt u het’, zei Wampie, ‘want uw Hollandse sigaren zijn op, en sigaren maken erg hijgerig. Dat heb ik gemerkt, toen we tegen de Burcht op moesten lopen.’

‘Niks’, grauwde oom Barend, ‘die nacht had ik slecht geslapen.’

‘Maar waarom maakt u zich ook zooveel zorgen? U hebt toch een lijfrente?’

‘Om de afloop van de reis’, gromde oom Barend, en hij keek haar strak aan.

Ze zwegen. Dat gebeurde de laatste tijd meer; dat strakke bezorgde kijken van hem, en het zwijgen van haar; want ze voelde, dat hij iets niet zeggen wou, en dan wier ze benauwd. Ze voelde ook, dat hij op zijn manier van haar was gaan houden; en dan schaamde ze zich vanwege het stiekum beduvelen. Maar het was voor Dolf. In Praag had oom Barend op registratiekantoren allemaal cijfers opgediept, en toen hij dacht, dat ze naar de bios was, had ze die gecopiëerd en ex-

presse naar Trebusany gezonden. En gisteren had er op de Poste Restante een telegram van Dolf gelegen: 'Ben (er) achter met zoenen.' Dat betekende dus, dat hij iets ontdekt had. Nu wier het zo spannend, dat ze aldoor met haar hakken tegen de stijlen van de bank zat te trappen, om de trein op te jagen, alsof hij een paard was; want nu ze haast had kroop hij natuurlijk. 20 uur zou de reis duren; en elk half uur stonden ze stil bij kleine stationnetjes. Als je dan het raam omlaagschoof, kwam er zoete boslucht naar binnen, en wanneer de zwaaiende lantaarns verdwenen waren, vielen de sterren opeens weer op hun plaats in de hemel. Ze zocht een ster uit, die rood tintelde, en dacht zo strak aan Dolf, dat hij niet anders doen kon dan er ook naar kijken. Misschien sliep hij wel buiten, want daar hield hij van; en in gedachten kroop ze bij hem, in het kleine tentje, dat hij van zijn jas maakte, en ze rook het mos en hoorde in de verte water lopen; maar vlakbij bonsde zijn hart. Zonder dat vertrouwd geluid zou ze trouwens niet in het bos gedurfd hebben; nu hingen de sterren al zo dreigend laag, dat ze haastig het raam dichtdeed. Trouwens, oom Barend bromde vanwege de tocht op zijn hoofd.

Ze zei hem goeden nacht en liep fier naar haar plaats in de slaapwagen 3e klas, die hij voor haar gekocht had. De bedden hingen aan leren riemen, behalve het onderste; en omdat er nog maar een juffrouw was nam Wampie het bovenste bed; dan kon er niets op haar hoofd vallen. Eerst kon ze niet uit alle knopjes

wijs; maar toen de juffrouw, die een knoetje droeg, op de gang gegaan was en zij zich gauw uitgekleeft had, vond ze een klapdeurtje boven haar hoofd, en als je daar aan trok kwam er licht uit. Ze begon een Duitse roman van twee kronen te lezen, 'Amelia's bruidschat', want deel 7 van Goethe's verzamelde werken, met de Wilhelm Meister er in, voor een kwartje op de Nieuwmarkt gekocht, bleek na een bladzijde te zwaar na de vele worstjes. Toen Amelia handenwringend op de grond lag voor de schurk die haar bruidschat geroofd had, viel ze voldaan in slaap; want ze vond Amelia een misselijk wicht, stinkend van de valse schaamte, ondanks het keulse water, waarvan Amelia elke middag twee druppeltjes op haar kanten fichu deed. Midden in de nacht ontwaakte ze met kletsnatte handen van de benauwdheid. Dat kwam van het dichte raam, en hoe ze ook aan de grepen en handles peuterde, het wou niet open. Uit een vage schaamte over haar onkundige onbereidsheid vertikte ze het den conducteur te roepen. Maar de volgende morgen had ze er spijt van, want ze moest hem een fooi geven, zonder dat hij iets voor haar gedaan had.

'Raar, dat zoveel plaatsjes hier dezelfde naam hebben', zei ze, toen ze tegenover oom Barend in de restauratiewagen haar derde potje jam oplepelde, 'alles heet hier Vychod. Hoe kan dat nou? In Holland zijn toch ook maar twee Rijswijk's? En als die naast elkaar lagen, mocht het vast niet.' Oom Barend lachte, en legde haar uit, dat Vychod uitgang betekende; en toen

schaamde ze zich zo, dat ze de rest van het derde potje liet staan, al kwam het toch op de rekening.

Er waren bergen geweest met spitse horens in de lucht, net versteende dieren, die dreigend hun nek naar de vlakte kromden. Bijna iedereen liep op blote voeten, en de kinderen zongen en wuifden, wanneer de trein langskwam; haast alle vrouwen droegen hoofddoeken, en voor de karren liepen witte ossen. Laat in de middag begon de trein langs een rivier met glinsterende grintbedden te slingeren. In de velden stonden boeren met wijdpijpe broeken van wit linnen, witte vesten met zwart borduursel en breedgerande zwarte hoeden. Oom Barend vertelde haar, dat ze nu een stukje door Roemenië reden, en opeens schrok ze; want Roemenië was het eind van Europa. En als oom Barend haar in een boze bui ineens uit de trein zette, moest ze, om Dolf te vinden, misschien wel een maand door de bossen lopen. En dit waren geen bossen zoals thuis, met ruimte tussen de bomen voor bankjes met 'V.V.V.' erop, en verstrengelde naamletters en harten met pijlen; maar echte wouden voor beren en wolven, wouden waar de bomen met elkaar schenen te vechten om bovenaan te komen, op de rand van de heuvel, waar het meeste licht kwam.

Want op de bovenste bomen, die nu als kleine veertjes rechtop tegen de hemel stonden, glom nog zon, terwijl het rivierwater naast het spoor niet doorschijnend meer was als daarnet, maar dik en dof als groen ribbelglas. Alleen aan de vlotten, die tegen de trein indre-

ven en aan het schuim rond rotsen, die zich niet van hun plaats wilden laten duwen en steeds venijnig luchtblaasjes schenen te sputteren tegen de machtige stroom in zag ze dat het omlaagvloeide. Achter op de vlotbalken stonden mannen met schapehuiden aan, die langzaam en plechtig hun lichaam heen en weer wiegden, terwijl ze op grote vaarbomen leunden; en dan begon het vlot statig te draaien. Trouwens, alles was hier diep en hoog en statig; de bossen, de heuvels, de schemering, en ook en vooral de stilte, toen ze eenmaal buiten het stationnetje liepen over een brede aarden karreweg. In de verte werd hij dun als een zweepkoord en scheen behendig tussen de heuvelruggen door te sluipen, die nu groot en dreigend de avond ingroeiden, alsof ze genoeg hadden van de mensenwereld en hun gesprek met de sterren wilden beginnen.

Wampie was blij, toen ze in het herbergje waren. Een man met een wit vest aan van geloid schapeleer bracht haar koffer naar boven; en ze vroeg of hij hem verzetten wou, om nog even naar de prachtige borduursels te kunnen kijken. Het waren zespuntige sterren, in rood en zwart, groen en oranje op het lichte leer gestikt; en ook oranje en zwarte knoedeltjes, en bloemen zoals je in je droom ziet, die je niet echt plukken kan. 't Zag er zo ingewikkeld en toch zo regelmatig uit, dat je zoiets in je eentje vast niet zou kunnen verzinnen, ook al dacht je er elke avond een paar uur aan. Maar misschien waren het dromen, die ze opschreven met wol. En waarschijnlijk konden ze ook

dieper denken dan de mensen in de stad, omdat de stilte van de hemel hier tussen de heuvels tot op de aarde omlaag hing, en niet kapotgereten werd, zoals in de stad. Want toen ze het raam opendeed, hoorde ze enkel de wind en het zingen van de rivier; en dat samen maakte een wiegend geluid, waarin zulke bedenksels best geboren konden worden. En die zingende stilte was zo zacht, dat je je eigen adem hoorde; en opeens ging haar adem sneller, want ergens in die diepte en donkerte, waar ze haar hand niet naar uit durfde steken, was Dolf.

Ze werd vroeg wakker en kleepte zich dadelijk aan, om gauw naar het postkantoor te lopen. Hoe laat het was wist ze niet, want haar horloge stond stil. Maar de schaduw lag nog in het dal, en tegen de heuvels aan hingen nevelslierten, dik en gezwollen van slaap. Het was dus vast te vroeg voor de post. Maar ze hoefde er niet heen; want net toen ze haar haren kamde voor de spiegel, die een barst in de hoek van het glas had, werd er aan de deur getikt. 't Was dezelfde man van gisterenavond, met zijn wilde kleren en zijn wilde haren, die weerbarstig over zijn rond voorhoofd sprongen als het water over de rots in de rivier. Maar zijn ogen waren zo zacht en duldzaam als die van een oud paard. Hij hield een pakje onder zijn arm en keek scherp naar iets, dat hij in zijn andere handpalm verborg. Toen zei hij: 'Gut', met een diep keelgeluid, en gaf haar het pakje, met zijn vinger op de lippen; en

boven op het pakje had hij het fototje gelegd van haar zelf, dat ze in 't begin aan Dolf gegeven had.

Hij legde nog eens zijn vinger op zijn lippen en verdween toen op witte kousevoeten, terwijl Wampie hem met een trilsel in haar vingers nastaarde. In het pakje zaten drie lange lijsten en een brief:

‘Nu ben ik al bijna twee weken in dit prachtige land, en ik wou, dat het bos nog drie maal zo groot was, om er later nog driemaal zo lang met jou te kunnen dwalen; want als het een beetje wil wordt het toch ons bos. Nu ik elke boom ken, de overeindstaande aan hun schors, en de omgehakte aan de jaarringen van hun tronk wil ik het nooit verkopen. Maar dat is de huid van de beer; eerst afwachten wat oom Barend doet. Jouw vermoeden is uitgekomen: de notaris, die het beheren moest, is met de bomen omgesprongen alsof het brandhoutjes voor zijn kachel waren. Gelukkig voor ons, en ongelukkig voor de mensen hier, is hij een vrek en een afzetter, die de meeste bezitters in het dal in de duimschroef van zijn hypotheek heeft. Daarom was iedereen bereid om inlichtingen te geven; de man, die je dit brengt is ook een van zijn slachtoffers. Gelukkig, dat ik een beetje geld had; ik ben na aankomst dadelijk naar de kleine toeristenhut van de Tsjechoslowaakse bergvereniging gegaan, waar ik bijna al die tijd sliep; en van daaruit heb ik poolshoogte genomen. De eigenaar, die goed Duits spreekt, bezorgde mij een vertrouwden houthakker, een ouden man, die genoeg Duits kent opdat ik hem begrijp. We spreken trou-

wens in vaktermen, en dan versta je elkaar gauw genoeg. Het is een heidens werk geweest, elke dag van zonsop- tot zonsondergang, van de sterren tot de sterren, zoals de Fransen zeggen: en dat, terwijl mijn mooiste ster ontbrak. Wanneer jullie 's avonds aankomen weet ik het 's ochtends, want daarvoor hoeft geen houthakker vijf uur naar boven te lopen; ze roepen elkaar toe, van de ene heuvelkam naar de andere; dat is hun telegraaf. Oom Barend gaat natuurlijk dadelijk naar den notaris, en dan zal hij zelf wel eens poolshoogte willen nemen in het bos, want hij is een ouwe secure, dat weet ik. Er komt hier alleen een avondtrein aan, de ochtend erop weet ik het dus, en dan kom ik dadelijk naar beneden, en verstop me in de buurt. Tik als je wilt zodra mogelijk deze lijsten; ik geloof, dat ik er oom Barend dan van overtuigen kan, hoe hij (en dus ik) al jaren lang benadeeld is. Tik ze met een doorslag; doe het oorspronkelijke in je tas, en verstop de doorslag ergens. Elke zonsondergang, die ik van hier zie maakt me verlangender om je tegen mij aan te hebben....'

Zij rende naar het raam en luisterde, of ze geen roep tegen de heuvels hoorde; de roep, die Dolf zou vertellen, dat ze er was. Maar de dag was nu al vol geluiden: roepende kinderen, en het geknars van zaagmolens heel ver weg, en bijlslagen vlak achter het huis. De kruinen van de heuvels hadden nu allemaal een gouden zonnekap op. Ze liep op haar tenen naar de gelagkamer, waar de schrijfmachine stond naast haar

kartonnen doos, droeg hem naar boven, sloot de deur af, en begon hard te tikken.

Na het ontbijt zei oom Barend, dat hij naar den notaris ging. Ze moest thuisblijven om te komen, wanneer ze geroepen werd, want er waren misschien staten over te nemen. En zo had ze de tijd om de lijsten netjes af te maken en te vergelijken. Toen ze den man die haar het pakje gebracht had voor de deur zag, rende ze naar beneden en wees op de heuvels. Hij knikte en bracht zijn handen aan zijn mond, alsof hij riep. Hij keek haar goedmoedig en tevreden aan, en ze pakte met allebei haar handen zijn eeltige gele knuist om hem te bedanken; en toen kon ze zich plotseling niet meer bedwingen, en danste hard op en neer. Ze wilde hem tien kronen geven, maar hij schudde langzaam zijn zwaarmoedig hoofd en kruiste zijn armen over de borst; en toen moest Wampie weer naar de geheimzinnige borduursels kijken, die nu ineens zo goed bij dit land pasten, waar een roep van houthakkers over de heuvels ging om twee vreemdelingen bij elkaar te brengen.

Om half elf kwam de man weer aan haar kamer kloppen, met een krabbel van oom Barend: ze moest dadelijk bij den notaris komen met haar schrijfmachine en papier. De man bracht haar weg. Ze wist nu hoe hij heette, want terwijl hij met grote stappen naast haar liep, wees hij op zichzelf en zei: 'Josip'. En toen wees zij ook op zichzelf en zei: 'Wampie', en daarop lachten ze allebei, en ze had het heerlijke gevoel, dat je ook

zonder de taal te kennen elkaar kon begrijpen.

Toen ze binnenkwam deed oom Barend vreselijk officieel tegen haar, zeker vanwege den meneer, die aan de andere kant van het bureau zat. Hij keek haar even van onderaf aan, en sprong toen op om haar met de schrijfmachine te helpen; maar dat hoefde al niet meer. Hij sloeg zijn hielen tegen elkaar, zodat zijn keurig gestreken broekspijpen als twee evenwijdige vouwtjes naar beneden vielen, pakte haar hand, en wreef er zijn lippen overheen, quasi onderdanig en charmant, maar veel langer dan leuk en netjes was; want Wampie vond hem een engerd. Hij zag er fatterig uit; echt de mooie man van de vallei, dacht ze; maar als hij begon te praten, keek hij telkens even met neergeslagen ogen voor zich, alsof hij op de rest broeide, en liet zijn ogen dan opeens omhooggluipen; en als je hem dan strak aankeek, zakten ze weer weg. Ze keek tersluiks naar oom Barend, die schijnbaar rustig aan zijn sigaar pufte; maar zijn ene mondhoek stond in een krul naar omlaag en dan wist Wampie wel hoe laat het was.

‘Och, neemt u die verkooplijsten en die jaarspecificaties even over, juffrouw van Rosande’, zei oom Barend achteloos. Ze sloeg aan het tikken en luisterde ondertussen naar wat de twee zeiden. Ze spraken Duits, met een accent, dat van geen van beiden echt Duits was; de stem van den notaris klonk kantig en zuur; het leek net alsof hij zijn woorden over een rasp rolde.

‘Dus, als ik goed begrepen heb’, zei oom Barend, ‘zijn er totaal 16.458 m³ hout verkocht. De prijzen schijnen te kloppen; nu wou ik alleen nog maar weten hoe de zaak gekubeerd is.’

‘Volgens de gewone methode’, zei de notaris, terwijl hij zijn ogen twee keer achter elkaar op en neer liet gluipglijden, ‘doorsnee op vier meter hoogte, en een kwart er af voor takken en schors.’

‘Weet u dat zeker?’ vroeg oom Barend, terwijl hij zijn sigaar met een ruk uit zijn mond nam.

De notaris trok één wenkbrauw op. ‘Mij is geen andere methode bekend’, zei hij langzaam. ‘Natuurlijk moet u rekening houden met de catastrofe van drie jaar geleden, toen een lentelawine een hele geul kaalgeveegd heeft; daarbij zijn er stammen buiten ons terrein op gemeenteterrein gesleurd, en het recht wil, zoals u weet, dat zulk hout dan aan den eigenaar van de grond toevalt, waar het op neerkomt. En dan zijn er ook een massa stammen versplinterd; natuurlijk was daar enkel een benaderde schatting van te geven.’

‘Dat zien we op het terrein wel’, zei oom Barend kort. De notaris keek door de tralievensters naar buiten; de heuvels waren nu bijna geel geworden onder de hoge zon.

‘De weg is lang en moeilijk’, zei hij, ‘het is misschien beter dat ik u een paard bezorg, en een gids, een goed vakman tevens, die u alles uit zal leggen. Ik kan helaas niet weg...’

‘Dank u’, zei oom Barend, ‘een oud houthandelaar als ik kijkt het liefst met zijn eigen ogen. En ik heb de plannen. Een beetje kaartlezen kan ik ook nog wel. Juffrouw van Rosande, geeft u meneer even dit plan aan.’ Hij graaide in zijn actetas, en haalde een blauwdruk te voorschijn. Wilt u daarop misschien nog een kruisje geven, dat de plek aanduidt, waar de lawine gevallen is? Met rode inkt liefst. Ja, vloeit u even af, juffrouw, goed zo, dank u. Nu vinden we het wel, met of zonder paard. Trouwens, als ik er vandaag niet kom, dan kom ik er morgen. Bent u klaar met tikken, juffrouw van Rosande? Hij drukte zijn sigarenpeukje met zijn duim in het asbakje uit elkaar, en keek haar hooghartig aan; maar Wampie zag, hoe zijn ooghoek trilde van geniepig plezier.

Oom Barend spuugde met een pets op de vloer vol zaagsel de cognac uit, die hij bij zijn koffie besteld had.

‘Bah’, zei hij, ‘da's wat anders dan in Praag. Jesses, je reinste spiritus. Hij doet ook in drank, vertelde de herbergier me. Nou, dit bocht heeft ie vast en zeker uit die versplinterde stammen gestookt, die zogenaamd van mijn grond afgeduikeld zijn. Ja, kijk nou niet zo verbaasd, kindje! Dacht je, dat ik hem dat kruisje voor niets had laten zetten, terwijl u het afvloeiende? Ik had toch zeker een getuige nodig?’

‘Hij gliipt’, zei Wampie ‘da's vast. Maar mag ik u nu wat vragen? Ben ik voor u nou “u”, of “jij”?’

Oom Barend pakte het glaasje op, en goot het restje paarsig vocht, dat er nog in stond, op de vloer uit.

‘Da's te zeggen’, zei hij rauw, ‘da's te zeggen....’ Hij keek haar met twee rode wangen aan. ‘t Klinkt misschien hard; maar ik heb wel eens gedacht: ‘Kind, kind, jammer voor mij, dat je ouders nog leven.’

‘Da's gemeen’, zei Wampie.

‘Je snapt heel goed wat ik bedoel’, bromde oom Barend. ‘Maar ik kan best begrijpen, dat je er iets op tegen hebt de aangenomen dochter van een beul en bullebak te zijn.’ En hij keek opeens zo zielig, dat Wampie er zelf rood van werd.

‘Maar nu geen smoesjes meer’, zei oom Barend, ‘ga liever je wegwalsen aantrekken, je spijkerschoenen bedoel ik; dan gaan we saampjes eens kijken, waar dat bos van ons begint.’

‘Hm’, zei Wampie, en meteen was ze de deur uit. Dolf! Dolf! Dolf! Over een uurtje zie ik Dolf!

Zonder dat ze er om gevraagd hadden, liep Josip met hen mee; en oom Barend was er per slot blij om, want het kaartlezen scheen in de middaghitte niet zo erg vlot te gaan. Eerst liepen ze een beek langs, waar kinderen in lompen steentjes aan 't gooien waren, en vlotje speelden op een dik stuk stam, groengeworden van de vocht; en toen langs stapels en stapels stammen langzaam op het echte bos toe. De vliegen zoemden in een zwerm met hen mee, en oom Barend sakkerdoemde in enen door. Achter de houtstapels begon een stenig pad met diepe karresporen, en daarna een

gladde geul van het houtsepen, die zich onverwachts in drieën vorkte. Josip wees naar rechts, en na lang geneus in de kaart wees oom Barend eindelijk ook naar rechts. Over een vlondertje, waar Wampie best had willen gaan zitten om te pootjebaden, boog het spoor een zijdal in; rechts was een kaalgeslagen heuvel vol glimmende grijze boomstronken, en links stond het woud, somber, vijandelijk en vastbesloten. Net soldaten op parade, voordat de generaal zijn sabel trekt en 'Vooruit! Stormpas!' schreeuwt. Maar soldaten staan achter elkaar; en dit bos, dat zwijgend naar de hemel klom, zou bij de eerste beweging boven op je vallen. Gelukkig dat Josip er was; die zag er met zijn boomschorserige gezicht en zijn knoestige handen uit alsof hij er thuis hoorde; hem zouden de stammen vast geen kwaad doen.

Ze zetten de eerste schreden op het stuk bospad vol gladde blauwe stenen. Josip hield oom Barend staande, en wees naar links, naar rechts, en naar omhoog, met wijde halen van zijn arm. 'Dat schijnt te beduiden, dat we op eigen terrein komen', steunde oom Barend; 'even kijken hoor.' En terwijl hij stiekum uithijgde van de honderd meter, die ze gestegen waren, keek hij beurtelings naar de kaart, de vallei en de bomen, links en rechts knikkend, alsof het oude kennissen waren. 'Allemachtig', gromde hij, 'als ik dat zaakje moet gaan tellen en kuberen, dan mag ik me wel eerst apenklieren laten inzetten! Ha, daar begint een nieuwe kap. Even schatten hoeveel het er zijn:

dertig, zeventig, honderdtien, met een gemiddelde doorsnee van.... m'n duimstok.... zeventig, tachtig, drieën-zestig.... allemachtig, op die stronk heeft iemand met een timmermanspotlood staan kladden.... honderdwaalf staat er, en ik zag er maar honderdtien! Kom eens hier kindje, en schrijf eens op!’

Maar Wampie luisterde niet; want terwijl oom Barend aan de rand van de kaalslag stond te zweten en te mopperen, en Josip gebaren maakte, waar niemand naar keek, had Wampie in de schaduw een helling vol bosbessen gevonden. Telkens liet ze een bosbes op haar tong smelten, en drukte dan haar neus weer in het sterremos. Want ze wist niet wat heerlijker was: de bessen, die naar zon en bronwater smaakten, of het mos, dat naar aarde rook. Maar dan een aarde, die niets vettigs en kleverigs had zoals klei en leem, die lomp en zwaar zijn, doch een aarde, die luchtig en sponzig was, en toch zo vol weerstand, dat er zulke geweldige bomen konden groeien, recht op een helling de hemel in. Een aarde, die diep en geheimzinnig rook, jong en wild, en toch ernstig en oud. Net als dit vreemde land met zijn zachte wilde mensen, met hun frisse felle borduurselkieren, die toch eeuwen geleden al bedacht waren.

‘Juffrouw van Rosande!’ klonk het schel, ‘wilt-u-iets-opschrijven!’

‘Gommenikkie’, schrok Wampie, ‘hij noemt me weer bij mijn volle titel; hij is vast boos!’ en ze liet zich op handen en voeten van de helling afglijden, op het pad

toe. En meteen gilde ze ‘Dolf! Dolf!’ want ze hoorde zijn stem: ‘Spaar je die moeite maar, ouwe! Ik heb het zaakje allang voor je uitgekiend; en ik kan je zeggen, dat we vies bestolen zijn....’

Dolf! Ze lag tegen hem aan, duwde hem weer weg, trok weer aan hem, alsof ze hem pijn wilde doen, liefkoosde zijn rug en zijn schouders met haar handen en haar wangen; trok zijn hoofd telkens weer met een ruk omlaag, en verslikte zich hijgend in haar lachen, waar de tranen doorheenstroomden. ‘Dolf, mijn bosduvel, mijn alles, schat, mijn landloper.’ ‘Wampie, mijn eekhoortje, mijn schat, mijn roodborstje....’ En telkens gleden de woorden ademloos weg in lange zoenen, om er dan weer hijgend uit op te duiken en in te verdwijnen.

Oom Barend stond en keek, en wiegde langzaam voor-en achterover, krampachtig op zijn trillende stok leunend. Zijn vingers gingen vragend naar zijn mond, en gleden peinzend omlaag naar zijn kin, en graaiden dan weer over zijn stoppelige kin omhoog naar zijn mond, terwijl zijn ogen aldoor even groot en strak bleven. ‘Dolf... Wampie.... mijn bosduvel.... mijn eekhoortje.... schat.... schat....’ herhaalde hij langzaam, ‘wat moet dat, wat....’ Hij kreeg Josip in het oog, die brullend van het lachen voor- en achterover schokte, en zichzelf met groot lawaai beurtelings op zijn zitvlak en zijn knieschijven sloeg: ‘Hou op, bosneger! Je lijkt wel gek!’ dreigde hij met zijn stok ‘Jullie zijn allemaal gek; wat moet dat! wat moet dat!’

Wampie was de eerste, die zag hoe zenuwachtig hij stond te trillen, niet van boosheid, maar van ontsteltenis; de aderen langs zijn voorhoofd waren dik en blauw, en de angst om het onbegrijpelijke, dat hier gebeurde, lag glazig over zijn ogen. ‘Dolf’, zei ze zachtjes, ‘ga gauw naar oom Barend....’

‘Dadelijk zal ik je uitleggen hoe we voor minstens tien hele vloten begapt zijn, ouwe, maar eerst moet ik nog één zoen!’ riep Dolf triomfantelijk. Hij keek haar weer begerig aan, maar Wampie schudde langzaam van neen. ‘Straks Dolf; wees nu even voorzichtig; hij is heus erg geschrokken.’

Oom Barend was op een boomstronk gaan zitten, en zocht beurtelings in zijn rechter- en linkerkant naar een zakdoek; en toen Wampie hem verlegen een schone van haar in z'n hand duwde, veegde hij er zijn ogen mee af, en smet hem toen in een prop weg.

‘Kan je me niet eens even feliciteren met m'n verjaardag, ouwe oom’, zei Dolf verlegen, om toch wat te zeggen. Maar Wampie legde haar hand op zijn schouder: ‘Luister eens, oom Barend! Dat mag ik nu zeggen; want Dolf en ik trouwen toch, wat er ook gebeurt; en u bent en blijft zijn oom. Hij heeft heus hard gewerkt, en alles in z'n eentje uitgezocht om klaar te zijn wanneer u kwam; straks zullen we alles wel uitleggen. 't Is makkelijk genoeg, want alles is al getikt....’

Dat was haar stem weer; niet dat jubelende, vreemde geluid waarmee ze zijn neef begroet had, onder dat

krankzinnige, onbegrijpelijke zoenen; maar haar troostende stem van zoveel dagen nu al; haar stem, waarbij hij haar zelf eerst op de koop toe genomen had. Tot hij van de stem was gaan houden, niet omdat hij uit het verleden kwam, maar eenvoudig omdat het de stem was van een lief kind, dat zijn korzelige oude dag wat vreugde had gegeven. En nu zou hij dat alles wegsnijten, omdat zij van Dolf hield, iets wat hij trouwens nog moest trachten te begrijpen? Die boef! Wie had hem gezegd hier te komen neuzen? Toch was 't ongedacht flink van die lanterfanter!

‘U hebt zelf gezegd, dat Dolf een kerel zou wezen, als....’

‘Dat dacht ik net, kind’, zei oom Barend rustig; ‘maar ik wil het eerst zien.’ Hij keek zijn neef bars aan: ‘Jij beweert staatjes en berekeningen gemaakt te hebben, hè? Hier er mee; godbewaars je beenderen als het duimzuigsels zijn!’

Wampie had Dolf de papieren al toegeschoven, en uit zijn zak haalde hij nog een kaart, net zo een als oom Barend er had; en Wampie moest glimlachen, toen ze de twee mannen ernstig naast elkaar zag zitten, hun neuzen in de paperassen, terwijl ze met hun vingers over de kaart wandelden, en ritsen cijfers gingen zitten aftikken als twee echte zakenlui, die elkaars taal verstaan; een taal, waar de buitenstaander, en dat was zij nu, niets van snapt. Maar zij was er blij om, want van oom Barend was ze zoiets gewend; doch uit Dolf's mond klonk het vreemd, maar stevig; en ze was er

trots op. En na een paar minuten keek oom Barend al niet nijdig meer; hij krabde achter zijn oor, knikte Dolf, die wees en uitlegde, met omlaaggekrulde mondhoeken toe, en gaf hem af en toe een vriendschappelijke por, wanneer hij iets niet begreep. En dan verklaarde Dolf het, terwijl hij zijn armen als potlood en de hemel en de boshellingen als tekenbord gebruikte; en Wampie vond ze, zoals ze daar ernstig bij elkaar zaten, net twee grote jongens, die samen een pas gewonnen zak knikkers moesten verdelen. Ze moest er om lachen; maar één van die twee zakenlieden, die zich zelf zo bloedig ernstig namen, was haar Dolf, en daar moest ze bijna van huilen.

En ze wou net naar haar bosbessen teruggaan, om een zakdoek vol te plukken, want van dat rekenen kregen ze vast dorst, toen oom Barend opstond. 'Kom, jò', zei hij, 'laten we samen even die notaris gaan kraken. 't Is, dat ik te veel zorgen aan m'n kop heb met die zaak', zei hij, met een blijk op Wampie, 'anders zou ik zeggen, leg me dat van jullie eens uit. Maar dat kan beter tot vanavond wachten, zo onder 't eten; want ik schijn er toch niets meer aan te kunnen doen.'

'Dat vast niet', zei Dolf, 'en bovendien, ik ben hier op m'n eigen grond.'

'Dat zien we vanavond ook wel', aarzelde oom Barend, en toen, alsof hij zich schaamde: 'Maak je maar niet te sappel; 't komt best in orde. Mijn oud-liberaal beginsel is: de man moet voor de zaken zorgen, en niet de zaken voor de man. En het lijkt waarachtig of je

hersens gekregen hebt; waarvandaan, dat snap ik alleen niet....’

Dolf en Wampie stonden arm in arm naar hem te luisteren; en ineens draaide hij zich weer om, en begon voorzichtig het pad af te dalen.

‘Ik zal maar vooruitlopen’, bromde hij over zijn schouder, ‘t loopt anders beroerd.’

‘Fijn zijn die bomen’, zei Wampie zachtjes, ‘ik zou hier best een eekhoorn willen zijn.’

‘Mag je’, fluisterde Dolf, ‘oom Barend heeft gezegd, dat ik maar inkoper voor de zaak moest worden, in dit stuk van Europa; en als ik hier in de buurt kom, dan breng ik vast apenoten voor je mee.’

Ze kneep hard in zijn arm, en ze stonden stil, en zoenden elkaar. Op het glibberweggetje over de dennenaalden en stenen naar omlaag was het te moeilijk geweest. Ze moesten dus inhalen; en ze zoenden nog eens en nog eens.

‘Hier gaat het eindelijk goed, hè?’ riep oom Barend, terwijl hij even over zijn knikkende knieën wreef, en toen omkeek.

‘Ja, dat zeggen wij net ook’, antwoordde Dolf, tussen twee nieuwe zoenen door.

‘Ik kan ook te deksel nergens meer kijken!’ grauwde oom Barend. ‘Nou, des te beter. Des te gauwer ben ik in 't dorp, om die dief z'n nek te kraken! Ajuus!’

En hij stapte stevig door, z'n stok bij elke stap neerplantend, alsof de stenen op de weg de nek van den notaris waren.

‘Maar waar is Josip?’ zei Wampie opeens verschrikt.

‘Die heeft me braaf geholpen’, zei Dolf. ‘Hoe laat zijn jullie gekomen?’

‘Gisteravond om zes uur’, antwoordde Wampie.

‘En vanmorgen om zes uur wist ik het!’

‘Josip, waar zit je?’ gilden ze.

Eindelijk zagen ze hem. Daar waar het bos werkelijk begon; waar de helling vol zon, opeens donker en statig en hoog werd van vorstelijke boomgroei, daar zat Josip, en keek hen na met zijn ernstige, duldende ogen: de ogen van het woud. En toen ze hem wenkten om te komen, zwaaide hij zijn hoed in de lucht, en schreeuwde: ‘Gut!’, zo hard, dat het terugsloeg van de kale helling er tegenover, en klom het bos in.

‘Het bos zegt, dat het goed is’, zei Wampie.

‘Dan nog maar een zoen’, vond Dolf.

En dat deden ze.

EINDE